

UNIVERZITA PALACKÉHO
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
KATEDRA GEOGRAFIE

Bc. Barbora TOMKOVÁ

**Současné trendy urbanismu a jejich odraz v politice měst
v oblasti cestovního ruchu**

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Pavel Ptáček, Ph.D.

Olomouc 2013

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Barbora Tomková (R110149)

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Současné trendy urbanismu a jejich odraz v politice měst v oblasti cestovního ruchu

Title of thesis: Current trends of urbanism and their reflection in the city tourism policy

Vedoucí práce: RNDr. Pavel Ptáček, Ph.D.

Rozsah práce: 144 stran, 2 vázané přílohy

Abstrakt: Cílem této diplomové práce je analýza současných trendů urbanismu a jejich působení a vlivy na politiku města v oblasti cestovního ruchu. Trendy jsou aplikovány na vybraná města v České republice i v zahraničí a podrobněji rozepsány. Na závěr je u jednotlivých měst provedena SWOT analýza a souhrnná kritická analýza.

Klíčová slova: cestovní ruch, trendy urbanismu, krajská města, politika cestovního ruchu

Abstract: The aim of the thesis is to provide analysis of current trends in urbanism and their reflection in the city tourism policy. Trends are shown and described on selected cities in the Czech republic and abroad. Finally I made SWOT analysis and comprehensive critical analysis.

Keywords: tourism, trends in urbanism, county seats, tourism policy

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a zdroje jsem uvedla do seznamu literatury.

Olomouc 22. dubna 2013

.....

podpis

Na tomto místě bych ráda poděkovala RNDr. Pavlu Ptáčkovi, Ph. D. za ochotu a cenné rady při tvorbě diplomové práce. Dále chci poděkovat pracovníkům městských úřadů za poskytnutí informací pro tuto práci.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Barbora TOMKOVÁ**
Osobní číslo: **R110149**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Současné trendy urbanismu a jejich odraz v politice měst v oblasti cestovního ruchu**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je zmapovat současné přístupy k rozvoji cestovního ruchu v oblasti urbanismu a územního plánování u nás i ve světě a jakým způsobem jsou konkrétně aplikovány ve vybraných městech. Vybrané vzory budou podrobněji popsány. Pro srovnání budou vybrána krajská města ČR a vybraná města Olomouckého kraje. Bude provedena kritická analýza jejich přístupů k otázkám CR a jejich srovnání a možná doporučení.

Diplomová práce bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách:

Sestavení osnovy DP (listopad 2011)

Rešerše literatury a dalších informačních zdrojů (únor 2012)

Terénní šetření, rozhovory, sběr materiálů (září 2012)

Kritická analýza, SWOT analýza a doporučení (leden 2013)

Odevzdání diplomové práce (duben 2013)

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

Hall, P.: Urban and Regional Planning, Routledge, London, 1993, 259 s.
Hrůza, J.: Slovník soudobého urbanismu, Odeon Praha, 1977
Hrůza, J., Zajíc, J.: Vývoj urbanismu I a II, FA ČVUT Praha, 1996, 1997, 186 s. a 150 s.
Janečková, L., Vašítková, M.: Marketing měst a obcí, Grada, 1999, 178 s.
Vystoupil, J.: Atlas cestovního ruchu ČR, MMR, 1. vyd. Praha, 2006, 156 s.
Územní plánování a urbanismus
S - státní správa a samospráva
Materiály ČSÚ, monografie, územní plán, strategický plán, ústní informace na příslušných úřadech

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Pavel Ptáček, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 30. listopadu 2011
Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2013

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 30. listopadu 2011

OBSAH

1 ÚVOD A CÍLE PRÁCE.....	9
2 METODIKA PRÁCE A REŠERŠE LITERATURY.....	11
3 PROBLEMATIKA CESTOVNÍHO RUCHU A URBANISMU	13
3.1 Cestovní ruch	13
3.2 Urbanismus a územní plánování	16
4 POLITIKA CESTOVNÍHO RUCHU V ČR A VE VYBRANÝCH EVROPSKÝCH ZEMÍCH	19
4.1 Politika cestovního ruchu v ČR.....	19
4.2 Politika cestovního ruchu v Rakousku	23
4.3 Politika cestovního ruchu v Maďarsku	24
4.4 Politika cestovního ruchu v Německu	25
4.5 Politika cestovního ruchu na Slovensku	26
5 SOUČASNÉ TRENDY CESTOVNÍHO RUCHU A URBANISMU	27
5.1 Průmyslové dědictví a cestovní ruch.....	27
5.2 Partnerství měst	29
5.3 Destinační management a Brand management	32
5.3.1 Destinační management	32
5.3.2 Brand management	34
5.4 Evropské hlavní město kultury	35
5.5 Genius loci	38
6 APLIKACE SOUČASNÝCH TRENDŮ CESTOVNÍHO RUCHU A URBANISMU VE VYBRANÝCH ČESKÝCH A ZAHRANIČNÍCH MĚSTECH	40
6.1 Lipník nad Bečvou.....	40
6.2 Olomouc.....	49
6.3 Zlín	60
6.4 Ostrava.....	69
6.5 Plzeň	80
6.6 Český Krumlov	90
6.7 Salzburg	91
6.8 Pécs.....	92
6.9 Linz.....	94
6.10 Lille.....	96

7 KRITICKÁ ANALÝZA	98
8 ZÁVĚR	101
9 SUMMARY	102
10 SEZNAM LITERATURY	103
SEZNAM PŘÍLOH	122
PŘÍLOHY	123

1 ÚVOD A CÍLE PRÁCE

Cestovní ruch patří k dynamicky se rozvíjejícím odvětvím a stal se nosnou složkou národních hospodářství, regionálních ekonomik a stejně tak měst. V některých městech je jeho pozice výraznější a důležitější, jinde menší, ale setkáme se s ním téměř všude. Vztahy mezi urbanismem a cestovním ruchem jsou úzké, urbanismus a s ním související kulturní a architektonické dědictví je pro cestovní ruch obrovským zdrojem, urbanisticky zajímavě řešená města lákají nemalé množství turistů, kteří si je chtějí prohlédnout pro jejich jedinečnost nebo inovace. Rovněž se očekává se, že cestovní ruch přispěje k ochraně, regeneraci a revitalizaci města.

Cílem této diplomové práce je zmapování současných přístupů k rozvoji cestovního ruchu v oblasti urbanismu a územního plánování u nás i ve světě. Jednotlivé nejvýraznější trendy jsou popsány a aplikovány na vybraná města. Města jsou pak subjektivně hodnocena pomocí SWOT analýzy a na závěr je provedena kritická analýza, srovnání a doporučení.

Pro analýzu jsem si vybrala čtyři krajská města České republiky, které podle mě patří k urbanisticky zajímavým a dají se na nich dobře vyzorovat změny a trendy posledních let. Kromě toho jsem si vybrala i město nejbližší mému bydlišti, a tím je Lipník nad Bečvou. V těchto pěti městech probíhalo vlastní šetření a města jsou analyzována podrobněji. Práci doplňují vzorová města u nás i v zahraničí. Vzorová města mi byly doporučeny vedoucím této diplomové práce. V České republice byl za vzorový příklad vybrán Český Krumlov, který se může pyšnit nejen vysokou návštěvností, ale hlavně jedním z nejzachovalejších městských historických center u nás. Salzburg byl stejně jako Český Krumlov vybrán pro svou autentičnost a zachovalost historického jádra. Další tři vybraná zahraniční byla dějišti Evropského hlavního města kultury a došlo v nich k významným změnám a následnému rozvoji právě díky tomuto impulsu. Tyto města jsou si v mnoha věcech podobná s městy Zlínem, Ostravou nebo Plzní, jelikož byly dříve taktéž průmyslovými centry.

Diplomovou práci jsem rozdělila do 10 kapitol. První kapitola se věnuje úvodu a vymezení cílů práce. Ve druhé kapitole je popsána metodika práce a rešerše literatury. Třetí kapitola se zabývá vysvětlením pojmu a obecné problematiky cestovního ruchu a urbanismu a územního plánování. Také jsou zde zmíněny současné trendy každé z těchto disciplín. V následující kapitole nalezneme přehled současných politik cestovního ruchu ve vybraných zemích. Kromě České republiky jsem vybrala země, kterými se můžeme inspirovat- Rakousko a Německo, a také dvě země nám hodně podobné- Slovensko a Maďarsko. Další kapitola se už týká konkrétních trendů urbanismu a cestovního ruchu, které jsou podrobněji rozepsány. V šesté kapitole jsou prezentovány informace, získané při rozhovorech s úředníky na

městských úřadech a znalosti získané rešerší literatury. Vymezené trendy jsou aplikovány na jednotlivá vybraná města. V této kapitole je rovněž představeno pět vzorových měst. Sedmá kapitola je souhrnná, zahrnuje hlavní získané výsledky, jejich rozbor a doporučení. Osmá kapitola se pokouší zobecnit dílčí poznatky. Devátá kapitola je pojata jako summary a poslední kapitolu tvoří seznam použité literatury. Práce obsahuje dvě přílohy- fotodokumentaci a tabulku s přehledem dějišť Evropského hlavního města kultury.

Prvních pět kapitol je teoretického charakteru, analýza jednotlivých měst byla založena na bázi teoreticko-praktické. Značná část informací byla získána od pracovníků městských úřadů na odděleních nebo odborech, zabývajících se cestovním ruchem. Ostatní informace jsem čerpala z literatury. Vlastní shrnutí v podobě komplexní kritické analýzy je kompletně provedeno na praktickém principu.

2 METODIKA PRÁCE A REŠERŠE LITERATURY

Problematice cestovního ruchu a jeho vztahu k urbanismu se mnoho odborné literatury nezabývá. Výjimku tvoří časopis *Urbanismus a územní plánování*, ale i v něm patří cestovní ruch a urbanismus k méně frekventovaným tématům. Proto jsou v této práci použity buď knihy zabývající se výhradně cestovním ruchem, nebo urbanismem. V oblasti cestovního ruchu jsem čerpala z knihy *Výkladový slovník cestovního ruchu* (Pásková, Zelenka, 2002), *Cestovní ruch v regionech ČR* (CzechTourism, 2003), *Marketing cestovního ruchu* (Vaníček, Křest'an, 2007), *Cestovní ruch* (Drobná, Morávková, 2004) a *Cestovní ruch- podnikatelské principy a příležitosti v praxi* (Ryglová, Burian, Vajčnerová, 2011). V urbanistické části jsem použila tyto zdroje: *Urbanismus a územní plánování* (Šilhánková, Koutný, Čablová, 2002), *Slovník soudobého urbanismu* (Hrůza, 1977) a *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* (Kuča, 2001, 2002), jež popisují urbanistický vývoj českých měst. Využívala jsem především internetové zdroje, publikace vydané samotnými městy nebo jinými subjekty a ústní informace získané přímo od pracovníků městských úřadů na pracovištích cestovního ruchu v zadaných městech. Konzultace s pracovníky probíhala, buď ve formě přímé návštěvy úřadu, nebo telefonické konzultace, popřípadě zodpovězení několika otázek formou strukturovaného dotazníku. Otázky byly orientovány na okruhy týkající se především partnerství a spolupráce s jinými městy, financování a organizační složky cestovního ruchu ve městě a vztahu urbanismu a cestovního ruchu. Někdy jsem kromě pracovišť cestovního ruchu kontaktovala i oddělení zabývající se regionálním rozvojem či památkovou péčí. Z internetových zdrojů jsem nejčastěji využívala oficiální stránky měst a zpravodajské servery. Neméně důležitým zdrojem byly strategické dokumenty určené k rozvoji cestovního ruchu města. Byly taktéž použity prezentace a závěrečné práce, které se týkaly obdobné problematiky.

Analýza jednotlivých měst je strukturována do obecného úvodu, urbanistického vývoje, organizace cestovního ruchu ve městě, analýzy strategického dokumentu, partnerství měst a do charakteristiky současných projektů a významných staveb v oblasti urbanismu a cestovního ruchu. U vzorových měst jsem se zaměřila víceméně jen na zajímavé projekty či stavby spojené s cestovním ruchem.

U každého města jsem vytvořila SWOT analýzu, která se skládá z mého subjektivního vnímání města. Jelikož neznám všechny města úplně důkladně, pokusila jsem se zařadit i některé informace, které jsem získala díky rozhovoru. V kritické analýze jsem se pokusila zhodnotit veškeré znalosti a poznatky získané při tvorbě této práce a pokusit se je nějakým způsobem vyhodnotit a vydat doporučení.

Práce je doplněna tabulkami a především fotodokumentací, která dokumentuje vztah urbanismu a cestovního ruchu v zadaných městech.

3 PROBLEMATIKA CESTOVNÍHO RUCHU A URBANISMU

3.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch je ve světě považován za jedno z nejdůležitějších hospodářských odvětví, protože jeho rozvoj provází silný multiplikační efekt. Představuje komplexní hospodářsko-ekonomické odvětví, které významným způsobem ovlivňuje zaměstnanost, platební bilanci a socioekonomický rozvoj regionů, podílí se na tvorbě hrubého domácího produktu, má vliv na příjmy místních rozpočtů a v neposlední řadě podporuje i investiční aktivitu v regionech (CzechTourism, 2003).

Cestovním ruchem se rozumí způsob uspokojování potřeb lidí v oblasti rekreace, turistiky, lázeňské léčby a kultury, pokud k němu dochází mimo běžné prostředí ve volném čase obyvatelstva. Je to přemístění osob z místa trvalého bydliště do místa cestovního ruchu a čerpání služeb spojených s pobytem v tomto místě za jiným účelem než výdělečným. Cestovní ruch jsou však také lidé, kteří službami, ať už ubytovacími, stravovacími, sportovně rekreačními, dopravními, informačními nebo zprostředkovatelskými, umožňují druhým lidem zúčastnit se cestovního ruchu. Z tohoto hlediska cestovní ruch vystupuje jako komplex ekonomických činností různých oborů a odvětví, které svými výkony zabezpečují uspokojování potřeb účastníků cestovního ruchu. V tomto pojetí je cestovní ruch chápán převážně jako samostatná oblast národního hospodářství (Vaníček, Křesťan, 2007).

Podle Světové organizace cestovního ruchu WTO jde o aktivity lidí cestujících na přechodnou dobu do míst mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem trávení volného času, obchodu nebo za jiným účelem. Cestovní ruch je komplexní, mnoha oblastmi a z mnoha hledisek se prolínající společenský jev, který souvisí s narůstající mobilitou lidí motivovanou uspokojováním jejich potřeb v oblasti využití volného času, rekreace, cestování a poznání. Musí být založen na dlouhodobém šetrném využívání, ochraně a rozvoji potenciálu přírodního i společenského prostředí. Cestovní ruch je odvětvím sektoru služeb, které v ekonomikách vyspělých států představuje již nadpoloviční až dvoutřetinový podíl. V rámci služeb, které jako celek vykazují vysokou dynamiku, patří k těm rychle rostoucím.

Pro získání podrobnějšího pohledu na cestovní ruch a jeho konkrétní podoby se provádí typologie cestovního ruchu. Odborná literatura nejčastěji charakterizuje cestovní ruch z hlediska forem cestovního ruchu a druhů cestovního ruchu. Prvně jmenovaný zkoumá motivy účasti lidí na cestovním ruchu, oproti tomu druhy cestovního ruchu berou v úvahu způsob jeho realizace (Drobná, Morávková, 2004).

Za strategicky nosné formy cestovního ruchu, s výrazným potenciálem uplatnění se na tuzemském i mezinárodním trhu cestovního ruchu, lze považovat:

- kulturní a poznávací cestovní ruch založený na rozsahu, pestrosti a koncentraci přírodních, historických, kulturních a jiných atraktivit
- venkovský cestovní ruch založený na zhodnocení relativně nezatížených území
- pěší turistika a cykloturistika využívající stále se rozšiřující síť značených tras
- kongresový a incentivní cestovní ruch s doprovodnými službami
- lázeňství se souvisejícími službami
- pobyty s aktivním vyžitím, které spojují poznání s neobvyklými zážitky

Europe Travel Commission European Travel & Tourism Aktion Group vypracovala dokument Trendy v cestovním ruchu v Evropě (Tourism Trends for Europe). V tomto dokumentu je shrnuto několik trendů, které ovlivňují rekreativitu obyvatelstva

Evropy:

- demografie
 - Evropu čeká velký nárůst seniorů, kteří mají specifické nároky na cestovní ruch, upřednostňují kvalitní produkty, odpočinkové aktivity, kratší pobyty v destinacích i mimo sezonu atd.
- hospodářské trendy
 - s vlivem globalizace a rozvojem konzumní společnosti roste konkurenční boj mezi destinacemi, stále více zákazníků vyhledává levnější produkty pomocí internetu, což může vést především ke zmenšení podílu Evropy na mezinárodním cestovním ruchu, snaha odvrátit tento trend inovací svých produktů nebo vytvářením zcela nových produktů
- životní prostředí
 - velký problém pro cestovní ruch představuje globální oteplování a jeho následky, v extrémním případě může dojít i k zániku některých destinací, proto je nutné při tvorbě produktů zvažovat jeho dopady na životní prostředí a pokusit se je upřednostňovat
- kultura
 - s růstem vzdělanosti roste zájem o kulturu v destinacích a o různé společenské akce

- politické faktory
 - pro destinace je důležité, jak jsou vnímány v oblasti stabilnosti politické situace, zákazníci vyhledávají především ty destinace, kde se necítí být ohroženi na své bezpečnosti a zdraví, proto je velmi důležitý branding destinací
- bezpečnost
 - hrozby teroristických útoků a přírodních katastrof vzbuzují u návštěvníků destinací obavy, proto je nutné tento problém v destinacích řešit
- zážitek z cesty
 - lidé očekávají od svých cest zážitky a splnění svých přání, pro rozvoj cestovního ruchu v destinacích je velmi důležitý vztah mezi hostem a domácími obyvateli
- životní styl
 - lidé hledají při svých cestách jedinečnost a roste zájem o léčebné pobyty a wellness, což vyvolá konkurenční boj mezi destinacemi, řešením je nabídka komplexních produktů pro zdraví těla i ducha a propojení s kulturními zážitky
- informační technologie a komunikace
 - díky internetu a dalším médiím získává potenciální zákazník stále více informací o destinacích a cenách produktů a může si je velmi rychle porovnat
- marketingové trendy
 - v centru marketingových aktivit stojí internet, zákazník se rozhoduje především na základě image destinace a hodnot, které se spojují s danou destinací, při tvorbě produktů a jejich propagaci by měl stát na prvním místě zákazník se svými přáními a potřebami
- doprava
 - v cestovním ruchu je nadále nejvyužívanějším dopravním prostředkem automobil, roste také zájem o levné letecké společnosti a hůře dostupné destinace mohou být vývojem v dopravě poškozeny
- druhé bydlení
 - druhé bydlení je stále více oblíbené a roste poptávka po nemovitostech

(CzechTourism, 2003)

3.2 Urbanismus a územní plánování

Urbanismus je vědní a technický obor, zabývající se procesy urbanizace, využitím sídelního prostoru, uspořádáním a utvářením urbánního prostředí lidských sídel a osídlení, jejich fungováním, obnovou a rozvojem. Teorie urbanismu je východiskem pro územní plánování, které se komplexně zabývá plánováním a řízením územního rozvoje sídel a osídlení a využitím jejich území. Uspořádání vyjadřuje lokaci a alokaci sídelních funkcí ve vztahu k hmotnému prostředí, vyjadřuje jeho přizpůsobování společenským potřebám vyjádřených požadavky na obyvatelnost a využitelnost sídelního prostoru. Děje se tak architektonickými i stavebně technickými prostředky a organizačními opatřeními. Uplatňuje se zejména při řešení měst, ale i jiných sídlištních celků, krajiny a celých širších územních jednotek s důrazem na tvorbu životního prostředí (Šilhánková, Koutný, Čablová, 2002). Usiluje o optimální vývoj sídelních struktur, vyvážené a harmonické uspořádání území, udržení ekologické rovnováhy a ochranu kulturního dědictví s cílem zajištění udržitelného rozvoje území (Národní památkový ústav, 2010).

Pod pojmem urbanismus se dle Slovníku soudobého urbanismu (Hrůza, 1977) rozumí nejobecnější vyjádření pro soubor pracovních metod a postupů sloužících k záměrnému formování lidského osídlení a zejména měst. Zdůrazňuje ve vazbě na architekturu zejména estetické aspekty vytváření měst, na rozdíl od územního plánování klade důraz na kulturní a výtvarná hlediska. Územní plánování vyvolává asociace především s technickými a ekonomickými stránkami tvorby sídel. Široké používání pojmu urbanismus vede k tomu, že je uplatňován jako nejobecnější označení, zahrnující jak společenské a výtvarné, tak i provozní, technické a ekonomické aspekty, které působí souborně a nelze je stavět do vzájemných protikladů. Dochází i ke specifikaci jeho jednotlivých úkolů jako je přestavba měst, jejich rozvoj, plánování nových měst, řešení oblastí, venkovského osídlení či také rozvoj teorie, studium vývoje osídlení a předvídání jeho budoucnosti.

Územní plánování je soustavná činnost, která má za úkol komplexně řešit funkční využití území, stanovit zásady jeho organizace a věcně a časově koordinovat výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území. Základním úkolem územního plánování je vytvářet předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území. Pro naplnění tohoto úkolu má územní plánování tři základní nástroje: územně plánovací podklady, územně plánovací dokumentace a územní rozhodování.

Cílem územního plánování je, aby veškeré změny v území byly řešeny soustavně a komplexně nástroji územního plánování k dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území. Územní plánování má ve veřejném zájmu chránit a

rozvíjet přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Současně vytváří předpoklady pro udržitelný rozvoj území, který spočívá ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích.

Úkoly územního plánování jsou zejména:

- zjišťovat a posuzovat stav území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty
- stanovovat koncepci rozvoje území s ohledem na hodnoty a podmínky území
- stanovovat urbanistické, architektonické a estetické požadavky na využívání a prostorové uspořádání území a na jeho změny, zejména na umístění, uspořádání a řešení staveb
- stanovovat podmínky pro obnovu a rozvoj sídelní struktury a pro kvalitní bydlení
- vytvářet podmínky pro snižování nebezpečí a odstraňování důsledků ekologických a přírodních katastrof v území
- prověřovat a vytvářet podmínky pro hospodárné vynakládání prostředků z veřejných rozpočtů na změny v území
- vytvářet podmínky pro ochranu území před negativními vlivy záměrů na území a navrhnout kompenzační opatření

Působnost ve věcech územního plánování je stavebním zákonem svěřena orgánům obcí, krajů, Ministerstvu pro místní rozvoj a Ministerstvu obrany na území vojenských újezdů (Halasová, Šilarová, 2007).

Autoři knihy *Urban Planning in Europe*- Newman a Thornley zmiňují tyto hlavní trendy v plánování evropských měst:

- fragmentace zodpovědnosti za plánovací proces
- existuje rozdílná úroveň decentralizace plánovacího procesu v jednotlivých zemích Evropy, charakteristickým rysem je rozdělené rozhodování veřejného, polo-veřejného a soukromého sektoru a nepřehlednost procesu plánování, nevládní organizace se zapojují do plánovacího procesu a spravují nebo rozvíjí určité území, na druhé straně se projevuje snaha o kontrolu rozhodujících oblastí a tím centralizace rozhodujících funkcí a financí, nedostatek peněz lokálních úřadů na financování některých projektů vede k přebírání zodpovědnosti centrálními vládami
- územní plánování a ekonomický rozvoj

- v celé Evropě se objevuje trend k většímu zapojení soukromého sektoru do procesu plánování, územní plán slouží v mnoha zemích pouze jako rámec pro usměrňování plánů soukromého sektoru, je snaha o prodávání města, přilákání pozornosti, turistiky, investic- city promotion a urban marketing
- proti tomu působí snaha centrálních vlád některých zemí po regulaci ekonomického růstu, volání po strategických koncepcích, vize budoucnosti, dopravní řešení a další regionální struktury jsou často koordinovány státem
- nové zapojení sociálních otázek a problematiky životního prostředí v územním plánování
- sociální otázky mají v územních plánech často podřadnou roli, je tu určitá odtrženost územního plánování a sociálních programů Evropské unie- podporuje soutěživost mezi městy, zvýraznění sociálních rozdílů (Sever-Jih, venkov-město, bohatí-chudí), lze sledovat vzrůst environmentálního hnutí, vlivu zelených stran na ekonomiku a řízení měst
- prosazování a zodpovědnost za územní plánování
- v poslední době se objevují problémy s prosazením územního plánu, východní Evropa- reakce na komunistické plánování, odpor veřejnosti k velkým projektům, ke státnímu řízení, u dalších regionů sledujeme střet s tradicí, důraz na soukromé vlastnictví

Zapojení soukromého sektoru přináší problém zodpovědnosti za koncepci města, nalezení zodpovědného člověka za plánované aktivity. Projevuje se významně střet mezi ekonomickou soutěží, institucionálními strukturami a politikou. Cílem je dosáhnout vyváženého vztahu mezi ekonomickým rozvojem a sociálně přijatelnými řešeními (LA-MA Land Management, 2010).

4 POLITIKA CESTOVNÍHO RUCHU V ČR A VE VYBRANÝCH EVROPSKÝCH ZEMÍCH

4.1 Státní politika v oblasti cestovního ruchu v České republice

Státní politika v oblasti cestovního ruchu definuje cíle cestovního ruchu a přispívá k jejich úspěšné realizaci. Kromě dokumentů koncepčního charakteru, statistik a základních právních norem obsahuje rovněž informace týkající se ochrany spotřebitele a informace o souvisejících rozvojových programech, a podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

Za koordinaci a metodickou činnost v oblasti cestovního ruchu v České republice odpovídá na základě kompetenčního zákona Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Odbor cestovního ruchu ministerstva pro místní rozvoj zabezpečuje aktivity spojené s tvorbou a implementací Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007-2013, realizuje opatření vyplývající z dílčích strategií a svojí činností přispívá k uznání průmyslu cestovního ruchu jako důležitého národně hospodářského odvětví. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR je zřizovatelem České centrály cestovního ruchu- CzechTourism, prostřednictvím které koordinuje propagaci České republiky v oblasti cestovního ruchu na domácím a zahraničním trhu s činností podnikatelské sféry v cestovním ruchu (Ústav územního rozvoje, 2011).

Na programové dokumenty zpracované na národní úrovni navazují zejména dokumenty na úrovni krajů, respektive měst a obcí, případně různým způsobem vytvářených sdružení obcí (euroregiony, mikroregiony).

Jedním z hlavních účelů legislativy v oblasti cestovního ruchu je vytvoření dostatečného rámce pro podporu jeho rozvoje. Ten zahrnuje kromě příslušných kompetencí státní správy i samosprávy a ochrany spotřebitele i některé specifické podmínky podnikání v cestovním ruchu. K dosažení těchto cílů jsou stanovena i opatření:

- zvyšování devizových příjmů z cestovního ruchu
- zvyšování příjmů státních a místních rozpočtů
- stabilizace aktivit cestovního ruchu v regionech, se zřetelem na rozvoj malého a středního podnikání, zejména ve strukturálně postižených a hospodářsky slabých regionech
- zkvalitnění infrastruktury cestovního ruchu

Potenciál pro rozvoj cestovního ruchu v ČR je větší, než je v současné době využíván. Jedná se především o nevyužitý potenciál atraktivit navázaných na bohatství kulturních památek, na tradici lázeňství, na krásu a malebnost krajiny a přírodních hodnot území. Chybí koncepčně

zaměřený rozvoj cestovního ruchu dle místního potenciálu a specifík oblastí. Rozvoj cestovního ruchu je třeba posilovat na úrovni marketingu současně se soustavným budováním rekreačních oblastí dle specifík území. Na nízké úrovni jsou často služby, ubytování a nezodpovědné zacházení s kulturními a přírodními hodnotami. V detailu též čistota a úpravnost prostředí, i když za posledních dvacet let je nutno konstatovat, že i v této oblasti došlo k výraznému pokroku.

Usnesením č. 1239 ze dne 7. listopadu 2007 vláda ČR schválila koncepci státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007–2013. Koncepce představuje střednědobý strategicky dokument, který vychází především z rozvojových možností cestovního ruchu v České republice a účinnými nástroji podněcuje jeho další rozvoj. Základním atributem Koncepce je rozvoj odvětví cestovního ruchu, který vychází z mobilizace zejména privátních zdrojů zaměřených na cestovní ruch a dále také rozvoj systémového a koncepčního přístupu veřejné správy na všech úrovních jako zdroje konkurenceschopnosti, zaměstnanosti a hospodářského růstu zejména v územích s vhodným potenciálem pro efektivní rozvoj tohoto odvětví. Cílem zpracování Koncepce je harmonizace koncepční činnosti v oblasti cestovního ruchu s programovacím obdobím Evropské unie a vytvoření strategického materiálu, který bude účinným nástrojem podpory udržitelného rozvoje cestovního ruchu v ČR v příštím období a bude dostatečně reflektovat význam cestovního ruchu pro národní hospodářství České republiky. Hlavní strategické cíle Koncepce jsou vyjádřeny v následujících čtyřech prioritách:

- Konkurenceschopnost národních a regionálních produktů cestovního ruchu
- Rozšiřování a zkvalitnění infrastruktury a služeb cestovního ruchu
- Marketing cestovního ruchu a rozvoj lidských zdrojů
- Vytváření organizační struktury cestovního ruchu

System priorit Koncepce vychází z předpokladu, že odvětví cestovního ruchu je jedním z mnoha nástrojů regionální politiky. Koncepce je rovněž východiskem pro zpracování Integrovaného operačního programu a regionálních operačních programů, financovaných ze strukturálních fondů Evropské unie v oblasti cestovního ruchu, jež tvoří významné nástroje její realizace. Současně bude sloužit k inovaci rozvojových programů cestovního ruchu v jednotlivých krajích ČR (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007).

Strategie udržitelného rozvoje České republiky, schválená vládou ČR usnesením č. 1242 ze dne 8. prosince 2004 představuje dlouhodobý rámec pro udržení základních civilizačních hodnot a kvality života společnosti a východisko pro zpracování dalších dokumentů

konceptního charakteru, tedy i pro politiku cestovního ruchu. Je východiskem pro strategické rozhodování v rámci jednotlivých resortů i pro meziresortní spolupráci a spolupráci se zájmovými skupinami. Strategie definuje hlavní strategické cíle, dále dílčí cíle a nástroje. Jsou formulovány tak, aby co nejvíce omezovaly nerovnováhu ve vzájemných vztazích mezi ekonomickým, environmentálním a sociálním pilířem udržitelnosti. Směřují k zajištění co nejvyšší dosažitelné kvality života pro současnou generaci a k vytvoření předpokladů pro kvalitní život generací budoucích (Ministerstvo životního prostředí, 2013).

Strategie hospodářského růstu České republiky je zásadním a přelomovým dokumentem pro českou ekonomiku. Vychází z doporučení Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) a navazuje na Lisabonskou strategii Evropské unie, zejména pak na její střednědobě vyhodnocení. Rovněž vymezuje pozici ČR v globální ekonomice. Strategie je sestavena jako konceptní materiál, který identifikuje rozvojové priority ČR, principy a nástroje vedoucí k hospodářskému růstu a udržitelnému rozvoji ČR a dále zastřešuje a koordinuje dílčí koncepce výkonných složek státu (Rada pro výzkum, vývoj a inovace, 2013).

Tento dokument stanovuje koordinaci priorit hospodářské politiky do roku 2013 v pěti základních oblastech:

- institucionální prostředí pro podnikání
- zdroje financování
- infrastruktura
- rozvoj lidských zdrojů a výzkum
- vývoj a inovace

Politika územního rozvoje ČR je celostátní nástroj územního plánování, který slouží zejména pro koordinaci územního rozvoje na celostátní úrovni a pro koordinaci územně plánovací činnosti krajů a současně jako zdroj důležitých argumentů při prosazování zájmů ČR v rámci územního rozvoje Evropské unie.

Národní rozvojový plán ČR 2007-2013 definuje strategii rozvoje České republiky pro období 2007-2013. Vychází z textů nařízení ke strukturálním fondům a Fondu soudržnosti, jeho strategie se opírá o klíčové evropské i domácí strategické dokumenty. Zajišťuje návaznost Strategických obecných zásad Společenství a národních strategických dokumentů. Prioritní osy a cíle Národního rozvojového plánu vycházejí z definované strategie a následně jsou promítnuty do struktury operačních programů. Národní rozvojový plán 2007-2013 dále

popisuje nastavení systému koordinace politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Klíčové body tohoto systému budou promítnuty do Národního strategického referenčního rámce.

Integrovaný operační program je zaměřen na řešení společných regionálních problémů v oblastech infrastruktury pro veřejnou správu, veřejnou službu a územní rozvoj, zlepšování infrastruktury pro oblast sociálních služeb, veřejného zdraví, služeb zaměstnanosti a služeb v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik, podporu cestovního ruchu, kulturního dědictví. Součástí definice globálního cíle je podpora cestovního ruchu a třetí specifický cíl nese název „aktivizace cestovního ruchu k posílení udržitelné konkurenceschopnosti a hospodářského růstu v nadregionálním rozměru“.

V rámci cíle Konvergence je pro období 2007-2013 je připraveno celkem 7 regionálních operačních programů (ROP) určených pro celé území České republiky s výjimkou Hlavního města Prahy. Globálním cílem ROP je urychlení rozvoje regionů ČR, zvýšení jejich konkurenceschopnosti a atraktivity pro investice a posílení kvality života obyvatel, při respektování vyváženého a udržitelného rozvoje regionů vycházející z využití jejich potenciálu. Zaměření podpor Regionálních operačních programů:

- modernizace technické infrastruktury zvyšující přitažlivost regionu pro investice při zohledňování ochrany životního prostředí
- zvýšení prosperity regionu vytvářením prostředí pro rozvoj malých a středních podniků včetně prostředí pro inovace a vytváření nových pracovních příležitostí
- zvýšení podílu cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionu a na vytváření pracovních příležitostí
- modernizace a zlepšení podmínek pro obyvatele ve městech a na venkově, související s rozvojem hmotného prostředí, lidských zdrojů, kultury a volnočasových aktivit, přispívajících ke zvýšení atraktivity těchto území pro hospodářský rozvoj
(Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007)

4.2 Politika cestovního ruchu v Rakousku

Současná strategie cestovního ruchu Rakouska se nazývá Tourismusstrategie 2010-2015. Ministerstvo hospodářství a práce (Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit) předkládá podklady a strategie pro neustálý vývoj rámcových podmínek cestovního ruchu v Rakousku. Národní turistická centrála Österreich Werbung spolupracuje s médii, vytváří tematické prospekty, organizuje veletrhy či odborná školení a dává si za cíl tvorbu růstově orientovaných strategií, silně se orientuje na zákazníka a na inovace. Je financována jak z veřejných prostředků, tak i z prostředků pocházejících z vlastní činnosti. Dalšími

významnými subjekty zasahující do politiky cestovního ruchu Rakouska je hospodářská komora a speciální banka pro hotelnictví a turismus- Die Österreichische Hotel und Tourismusbank, která slouží k financování a podpoře turismu.

Mezi hlavní cíle politiky cestovního ruchu v Rakousku patří:

- větší shodnost produktů a nabídek
- větší účinnost prostředků v reklamě
- vyšší inovační kultura
- u finančních podpor cesta k bodovým podporám
- cílená nebo případně tematicky orientovaná opatření
- užší koordinace mezi ústředím a spolkovými zeměmi

Strategie má 5 základních oblastí, které jsou podporovány:

- marketing- cílem je vytvořit podmínky pro efektivnější využívání prostředků, seskupování sil
- oblasti podpory- vznik tzv. pyramidy, která člení výdaje v cestovním ruchu do 3 kategorií: a) do 100 000 euro- rozhodují o nich spolkové země
b) 100 000-3 000 000 euro- spadají do rozhodovací pravomoci centra
c) nad 3 000 000 euro- rozhoduje o nich centrum a spolkové země současně
- inovace
- infrastruktura- lepší propojení cestovního ruchu a dopravy
- rámcové podmínky- prosazování předpisů relevantních pro cestovní ruch, snižování administrativních nákladů

Určité cíle cestovního ruchu jsou stanovovány z hlavního města, jiné na úrovni jednotlivých spolkových zemí a cíle na nejnižší úrovni jsou pak uplatňovány na úrovni měst a obcí. Například zemské orgány mohou vydávat zákony o cestovním ruchu a mohou tedy ovlivňovat rozvoj aktivit cestovního ruchu na území spolkové země. Značný význam mají i turistické organizace jednotlivých spolkových zemí, zastřešují lokální a regionální turistické spolky i společenství vzniklá sdružováním těchto spolků. Hlavním cílem turistických organizací je pak uvedení turistické nabídky příslušné spolkové země na trh. Za hlavní cíl politiky cestovního ruchu na úrovni spolkových zemí lze považovat lákání návštěvníků k návštěvě konkrétní

spolkové země (Bundesministerium für Wirtschaft, Familie und Jugend, 2010, Tourismuswirtschaft Austria International, 2010 a Pech, 2010).

4.3 Politika cestovního ruchu v Maďarsku

Zodpovědnost za cestovní ruch v Maďarsku nese Ministerstvo národního rozvoje (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium) prostřednictvím sekretariátu pro cestovní ruch a národní turistické centrály, která je zodpovědná za propagaci země v zahraničí. Státní sekretariát je zodpovědný za vypracování a aktualizaci Národní turistické rozvojové strategie 2007-2013, legislativu v cestovním ruchu, mezinárodní spolupráci v rámci cestovního ruchu a od roku 2009 i oblast pohostinství. Státní sekretariát pro cestovní ruch spolupracuje s ministerstvy kultury, zemědělství, životního prostředí a zahraničních věcí. Maďarsko je rozděleno do 9 turistických regionů, všechny jsou koordinovány Regionálním výborem pro cestovní ruch, který vznikl v roce 1998. Výbor formuluje programy rozvoje cestovního ruchu a marketingové plány a po schválení výborem pro územní rozvoj koordinuje jejich provádění. Výbory dále podporují rozvoj infrastruktury, spolupráci v destinacích, v marketingu, zejména tvorbu produktu a výměnu informací, s určitou autonomií v rozhodování o finančních prostředcích, účastní se mezinárodních projektů v oblasti turismu atd. Národní turistickou agenturou je Magyar Turizmus Rt.

Klíčové cíle Národní rozvojové strategie jsou:

- zlepšení konkurenceschopnosti domácího cestovního ruchu
- vytváření destinačního managementu
- rozvoj lidských zdrojů
- udržitelnost
- přeshraniční rozvoj cestovního ruchu, meziregionální spolupráce
- zlepšení dostupnosti turistických atraktivit
- zlepšení komfortu pro návštěvníky
- transformace systému institucí v regionech
- vytváření stabilních pracovních míst v cestovním ruchu

(National Tourism Development Strategy 2005-2013, 2005, European Commission, 2008 a Vystoupil a kol., 2005)

4.4 Politika cestovního ruchu v Německu

Vláda státu je zodpovědná za zajištění jednotných podmínek pro rozvoj cestovního ruchu, jakými jsou rozvoj a vylepšování infrastruktury nebo zvýšení konkurenceschopnosti malých, středních i velkých podniků v německém cestovním ruchu. Následné plánování, rozvoj a přímá podpora se odehrávají na úrovni spolkových zemí. V rámci vlády prvotní zodpovědnost za cestovní ruch nese spolkové ministerstvo hospodářství a technologie (Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie). Parlamentní výbor cestovního ruchu (Ausschuss für Tourismus des Deutschen Bundestages) prostřednictvím státní komise pro cestovní ruch prezentuje zájmy politiky cestovního ruchu vládě a parlamentu. Turistický poradenský úřad (Beirat für Fragen des Tourismus), spadající pod ministerstvo hospodářství a technologie, má za cíl, aby zájmy politiků, místních úřadů a sdružení, firem a jiných institucí byly ve společném souladu. Národní centrála pro cestovní ruch Německa (Deutsche Zentrale für Tourismus e.V.) má v gesci veškerý marketing, zaměřující se na celosvětovou prezentaci Německa a růst počtu přenocování převážně zahraničních návštěvníků v této zemi. Německý turistický svaz (Deutscher Tourismusverband) působí jako dobrovolná zastřešující organizace, nabízí poradenské služby v oblasti cestovního ruchu a shromažďuje znalosti a zkušenosti. Dalšími důležitými organizacemi cestovního ruchu je Spolková svaz průmyslu cestovního ruchu (Bundesverband der Deutschen Tourismuswirtschaft), Německá cestovní asociace (Deutscher Reiseverband) a Asociace německých hotelů a restaurací (Deutscher Hotel- und Gaststättenverband).

Aktuální politika cestovního ruchu (Tourismuspolitischer Bericht der Bundesregierung, 16. Legislaturperiode) si klady tyto cíle:

- zvýšení povědomí o důležitosti průmyslu cestovního ruchu v Německu
- vylepšení rámcových podmínek pro cestovní ruch
- udržitelnost cestovního ruchu, doprava šetrná k životnímu prostředí, minimalizace odpadů
- kooperace průmyslu cestovního ruchu s dokumentem politiky cestovního ruchu
- zvýšení atraktivity Německa jako turistické destinace
- zvýšení kvality služeb
- adaptace na demografické změny
- školení pracovníků

(Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie, 2008)

4.5 Politika cestovního ruchu na Slovensku

Při vytváření státní politiky cestovního ruchu jsou hlavními nositeli rozhodujících procesů tyto organizace a instituce- Komisia pre rozvoj cestovného ruchu pri Výbore pre hospodárstvo, privatizáciu a podnikanie NR SR, Vláda SR, Ministerstvo hospodárstva SR- sekcia podnikania a CR (odbor cestovného ruchu), Slovenská agentúra pre cestovný ruch, kraje (útvary pre cestovný ruch), regionální a místní sdružení cestovního ruchu a města a obce.

Strategie rozvoje cestovního ruchu Slovenské republiky si klade za cíl návrh řešení základních otázek postavení a rozvoje cestovního ruchu na Slovensku v časovém horizontu do roku 2013. Záměrem je pokrytí časového období 2007-2013 v souladu s plánovacím obdobím v Evropské unii.

Hlavními strategickými cíly rozvoje cestovního ruchu na Slovensku je:

- posilnění postavení odvětví cestovního ruchu v národním hospodářství
- růst konkurenceschopnosti odvětví cestovního ruchu Slovenska v evropském prostoru
- zvýšení atraktivnosti Slovenska jako cíle pro dovolenou
- růst objemu pobytového cestovního ruchu
- zlepšení struktury návštěvníků zkvalitňováním poskytovaných služeb
- vyrovnávání regionálních disparit
- vytváření nových pracovních příležitostí
- zefektivnění využívání veřejných zdrojů na podporu rozvoje cestovního ruchu, včetně fondů EU

(Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálního rozvoje Slovenskej republiky, 2013 a Slovenská agentúra pre cestovný ruch, 2013)

5 SOUČASNÉ TRENDY CESTOVNÍHO RUCHU A URBANISMU

V této kapitole jsou popsány současné nejvýraznější trendy v oblasti cestovního ruchu a urbanismu. Nejedná se pouze o trendy urbanistické, většinou mají spojení i s marketingovými nástroji cestovního ruchu.

5.1 Průmyslové dědictví a cestovní ruch

Hlavní éra průmyslu skončila v 80. letech 20. století a nyní nám po ní zůstalo velké množství objektů, které rychle chátrají. Dopady zániku průmyslových odvětví se neprojevují pouze na stavu vlastních objektů, ale i na ekonomickém a společenském vývoji města, případně celých oblastí, které byly s určitým průmyslem spjaty, vždyť výstavba mohutných hutních a strojírenských závodů určovala atmosféru takových měst jako Ostrava, Zlín či Plzeň. Významnou součástí krajinného panoráma jsou objekty důlní aktivity, měnicí krajinný ráz, avšak ne vždy můžeme mluvit o nenávratně poškozené oblasti bez užitné, kulturní či jiné hodnoty. Tyto oblasti nyní čelí ekonomickým problémům, proto se nabízí možnost efektivního využití tohoto dědictví pro cestovní ruch, který bude vytvářet pracovní příležitosti a přispívat k regeneraci těchto oblastí.

Brownfields představují pozemky a nemovitosti uvnitř urbanizovaného území, které ztratily svoje původní funkční využití, jsou opuštěné a často sebou nesou ekologickou zátěž a zdevastované výrobní či jiné budovy. Jedná se především o bývalé průmyslové areály, krajinu poškozenou těžbou, a okrajově je možné mezi brownfields zařadit i opuštěné vojenské areály. Rostoucí zájem o rekultivace a revitalizace brownfields, počítaje v jejich dekontaminaci, následný rozvoj a využití, je zřejmý u řady subjektů, které se touto problematikou více či méně zabývají. Tento zájem je bezpochyby motivován i finanční podporou, kterou řešení problematiky věnuje jak stát, tak odpovědné orgány Evropské unie v rámci různých dotačních opatření. Relativně snazší je nalézt řešení pro rozsáhlé prostory bývalých průmyslových provozů, vojenských zařízení, apod. Jejich umístění, rozloha, napojení na inženýrské sítě i dopravní infrastrukturu je předurčuje pro další využití hlavně v oblasti průmyslové výroby, logistiky a technologických parků.

Jedním ze způsobů revitalizace plošně rozsáhlých brownfields je přeměna na oblasti s rekreačními funkcemi, jako jsou například parky nebo golfové hřiště. Jiným způsobem revitalizace je totální rekonstrukce historických industriálních staveb (Stavební fórum, 2006). Nevyužívaný, zdevastovaný objekt je restaurován ke zcela novému funkčnímu využití jako veřejné kulturní zařízení pro divadelní představení, koncerty, výstavy. Příkladem může být revitalizace objektu bývalé elektrárny Bankside Power Station v Londýně, kdy vznikly

výstavní prostory nové Tate Gallery (Obr. 1) pro sbírku moderního umění, Tate Liverpool, mající výstavní prostory v budovách bývalých doků nebo bývalé plynojemy Gasometer ve Vídni (Obr. 2), využívané jak ke kulturním účelům, tak i jako byty a kanceláře. V českém prostředí je v posledních letech v souvislosti s revitalizací brownfields markantní přeměna pražských čtvrtí Karlín a Holešovice, přičemž konkrétními případy konverze průmyslových budov pro umělecké účely může být centrum současného umění DOX, situované v přestavěném bývalém továrním komplexu v Praze-Holešovicích, umělecké centrum Karlín studios nebo multikulturní zařízení pro divadelní představení, filmové projekce, koncerty a výstavy La Fabrika (Šedová, 2009).

Dalším způsobem revitalizace brownfields je přeměna historických industriálních staveb na luxusní ubytovací zařízení. Rekonstrukcí a revitalizací bývalých budov uhelných skladů vznikl první loftový hotel v Evropě- Gastwerk hotel v Hamburku (Kafedžič, 2009).

Jedním z projektů pro efektivní využití těchto objektů je i Evropská cesta průmyslového dědictví (European Route of Industrial Heritage- ERIH), do níž se koncentrují nejvýznamnější průmyslové památky v Evropě. Cílem projektu je vytvořit zájem o společné evropské dědictví industrializace a její pozůstatky. Dále chce také propagovat regiony, města a místa, které návštěvníkům ukazují průmyslovou historii a prodávají ji jako atrakci v cestovním ruchu. Projekt vznikl v zemích západní Evropy na konci minulého století, předpokladem pro komplexní ochranu a využití pozůstatků průmyslu je spolupráce jednotlivých států. Evropská síť průmyslového dědictví založená v rámci projektu ERIH by měla postupně zahrnout nejvýznamnější lokality průmyslového dědictví, tedy nejen průmyslové závody, ale i průmyslové krajiny a průmyslová muzea. Základním prvkem projektu je vymezení kotevních bodů, čímž se rozumí významná místa evropské průmyslové historie s rozvinutou infrastrukturou zařízení pro cestovní ruch. Kotevní body určují síť tras průmyslového dědictví v Evropě, odkazují na další místa s obdobnou tematikou, které se účastní projektu a poskytují návštěvníkům informace o průmyslové historii svého regionu. Kotevní body jsou určujícími body mezinárodních tematických tras napříč Evropou a jsou rozděleny do těchto odvětví- Železo a ocel, Těžba, Textilní průmysl, Zpracovatelský průmysl, Doprava a spoje, Voda, Služby a volný čas, Průmyslová krajina a Architektura. Kotevní body jsou současně ve svých regionech východisky regionálních tras, které propojují další kategorii lokalit nazývaných jako klíčové lokality. Jsou to historická průmyslová místa, významná zejména pro průmyslovou historii svého regionu. Zvolená témata propagují nejznámější a nejrozvinutější průmyslové obory, které v minulosti reprezentovaly jednotlivé země. Za Českou republiku byly vybrány obory Těžba, Hutnictví, Vodárenství, Textilní výroba a Zpracovatelský

průmysl, který je dále členěný na Pivovarnictví, Sklářství, Výrobu porcelánu a soubor unikátních komplexů Baťových závodů včetně navazujících zařízení (Tomíšková, 2011). Pivovar Plzeňský Prazdroj získal jako první u nás v roce 2008 certifikát Kotevní bod ERIH. O dva roky později obdržel certifikát Kotevní bod ERIH také ostravský důl Michal. Další speciálně navrhovaná regionální trasa je věnována Baťovým závodům. Celkem je v tomto projektu zahrnuto přes 1000 míst v 43 evropských zemích, z toho je vymezeno 80 kotevních bodů (European Route of Industrial Heritage, 2013).

Evropská komise každoročně pořádá soutěž v rámci sítě EDEN (European Destinations of Excellence). Ta podporuje rozvoj udržitelného cestovního ruchu, upozorňuje na nově vzniklé destinace zaměřené na ochranu životního prostředí a podporu místních komunit, jakož i na zachování a podporu svého jedinečného kulturního a historického dědictví. Kromě toho funguje tato iniciativa prostřednictvím sítě EDEN jako platforma pro sdílení osvědčených postupů v oblasti cestovního ruchu. Projekt byl zahájen v roce 2007, prozatím bylo oceněno 98 destinací z 26 evropských zemí. Cílem sítě EDEN je propojit destinace EDEN s vnitrostátními orgány a agenturami (například národními organizacemi cestovního ruchu), univerzitami a podobnými mezinárodními sítěmi a podporovat a sdílet osvědčené postupy v oblasti udržitelného cestovního ruchu. V roce 2011 byla oceněna oblast Slovácka za příkladnou obnovu a propagaci chátrajících lokalit, v předešlých letech obdrželi tuto cenu za Českou republiku Bystřicko (2010) a České Švýcarsko (2009). Díky projektu obnovy mohou návštěvníci znovu objevovat minulost dnes již uzavřených dolů, opuštěných továren, vyřazených železničních tratí či chátrajících hospodářství (Evropská komise, 2011 a European Commission, 2012).

5.2 Partnerství měst

Partnerská spolupráce měst (town-twinning) je forma dlouhodobé mezinárodní spolupráce mezi samosprávami, spočívající v pravidelném setkávání zástupců měst a jejich občanů. Tato spolupráce je většinou podložena oficiálním dokumentem (partnerskou dohodou) nebo usnesením orgánů obce.

Partnerská spolupráce jako přirozený nástroj mezinárodní spolupráce měst a obcí během dlouhé doby své existence prokázala svůj přínos pro porozumění mezi národy a kulturami. Její přidanou hodnotou je nejen živý mezikulturní dialog mezi běžnými občany, překonávání předsudků mezi národy, ale také posilování občanské účasti na veřejném životě a podpora občanství a integrace Evropské unie.

Má veliký význam pro výměnu zkušeností v nejrůznějších oblastech týkajících se života obce, ať už se jedná o rozvoj měst, sociální oblast, školství, životní prostředí, cestovní ruch nebo fungování samosprávy. Samosprávy mohou prostřednictvím partnerské spolupráce podporovat ekonomické vazby svých podnikatelů s jejich protějšky v partnerských městech a tím pozitivně ovlivňovat ekonomický rozvoj svého území a regionu.

Partnerské hnutí je jedinečné tím, že zapojuje všechny skupiny občanů- od běžných občanů, odborníků, podnikatelů, pracovníků různých organizací přes účastníky různého věku a pohlaví až po občanské spolky a organizace různého zaměření. Napomáhá navazovat trvalé přátelské i profesní vazby mezi občany, organizacemi, úřady, školami apod., během nichž dochází k užitečnému předávání zkušeností. Zkušenosti dokazují, že partnerská spolupráce měst významně pomáhá v posilování občanské zodpovědnosti a zapojení občanů do života místní komunity.

Partnerská spolupráce měst může mít několik podob:

- formální (oficiální) partnerství- na základě podepsané dohody o spolupráci, deklarace či smlouvy o spolupráci
- spolupráce na společném projektu
- neformální partnerství- jde o neformální spolupráci bez podepsané dohody či smlouvy

Myšlenka partnerské spolupráce měst se zrodila krátce po 2. světové válce se záměrem ochránit Evropu před dalším válečným konfliktem. Partnerství měst vytváří jedinečnou příležitost k setkávání občanů evropských měst, k vzájemnému poznávání, k výměně myšlenek, zkušeností a názorů a k překonávání historicky podmíněných předsudků a nedůvěry. Dnes, po více než šedesáti letech, partnerská spolupráce měst přerostla v hnutí, které spojuje města a občany celé Evropy i světa.

Spolupráce měst zahrnuje širokou škálu aktivit, které se dotýkají všech občanů a přinášejí prospěch jak občanům, tak městu samotnému. Partnerská spolupráce především:

- vytváří prostor pro výměnu zkušeností a učení se navzájem
- zlepšuje výkon správy obce, a tím zvyšuje kvalitu života občanů
- vytváří prostor pro řešení společných problémů a témat
- zviditelňuje obec v zahraničí, a tím podporuje turistický ruch
- umožňuje spolupráci na projektech financovaných z programů Evropské unie
- vytváří prostor pro navazování obchodních a ekonomických vztahů
- má pozitivní vliv na rozvoj obce

- přináší zpestření do života obce
- podporuje zapojení občanů do života obce.

Partnerská spolupráce měst přináší občanům:

- rozvíjí toleranci a poznávání jiných kultur, historie a tradic
- zapojuje všechny skupiny občanů obce
- umožňuje navazování přátelských i profesních vazeb mezi občany partnerských měst
- podporuje sounáležitost komunity a rozvíjí občanskou společnost
- zvyšuje jazykovou vybavenost účastníků.

Existují také možnosti financování partnerské spolupráce měst. Mezi nejznámější vzhledem k podpoře v oblasti cestovního ruchu patří projekty Evropa pro občany 2007-2013, Kultura 2007, Programy přeshraniční spolupráce a Mezinárodní Visegrádský fond.

Program Evropa pro občany 2007-2013 patří mezi tzv. komunitární programy, administrované přímo Evropskou komisí. Tento program jako jediný výslovně podporuje drobné i rozsáhlé projekty realizované v rámci partnerské spolupráce měst. Program Evropa pro občany je hlavním programem Evropské unie pro financování aktivit na podporu aktivního evropského občanství.

Program Kultura 2007 (Culture 2007) je zaměřen na podporu kulturní i jazykové rozmanitosti. Prostředky plynou do kulturních projektů, subjektům aktivním v oblasti kultury na evropské úrovni či na studie, analýzy, sběr a šíření informací v oblasti kulturní spolupráce. O prostředky mohou žádat malí a střední podnikatelé, neziskové organizace, sdružení, místní samosprávy, regionální samosprávy, státní úřady, agentury, komory, asociace, školy, vzdělávací instituce.

Programy přeshraniční spolupráce spadají do strukturálních fondů EU a jsou financovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Jsou zaměřeny na rozvoj vztahů mezi ČR a sousedními zeměmi. Jejich využití pro podporu partnerských aktivit měst a obcí, které se nacházejí na opačné straně hranic je poměrně široké a české samosprávy tyto programy hojně využívají. Projekty jsou zaměřeny na konkrétní téma či na řešení společného problému zapojených partnerů. Žádat o prostředky mohou zejména obce, kraje, svazky obcí, euroregiony, nestátní neziskové organizace, vzdělávací a výzkumné instituce apod. V programovacím období 2007-2013 může Česká republika využívat následující přeshraniční programy: ČR- Bavorsko, ČR-Polsko, ČR-Sasko, ČR-Rakousko, ČR-Slovensko. Samostatnou

oblastí podpory tohoto operačního programu je Fond mikroprojektů, který je spravován jednotlivými euroregiony a slouží k podpoře neinvestičních a malých investičních projektů zaměřených na společné zlepšování sociálních, kulturních a ekonomických vztahů. Obecně Fond mikroprojektů slouží především pro financování menších projektů místních iniciativ.

Cílem Mezinárodního Visegrádského fondu je podporovat úzkou spolupráci mezi zeměmi tzv. Visegrádské skupiny (V4), tj. ČR, Slovenska, Polska a Maďarska. Poskytuje prostředky na financování společných kulturních, vědeckých, výzkumných a vzdělávacích projektů, dále slouží jako podpora vzájemných výměn mládeže, cestovního ruchu a přeshraniční spolupráce. Nejčastějšími příjemci podpory jsou nestátní neziskové organizace, obce, univerzity, školy, příp. další veřejné instituce a také občané. V oblasti přeshraniční spolupráce jsou podporovány zejména takové aktivity, které mají zvláštní význam pro rozvoj dané oblasti (Současné trendy v partnerství měst a obcí, 2012 a Svaz měst a obcí České republiky, 2010).

5.3 Destinační management a Brand management

5.3.1 Destinační management

Destinační management je forma řízení určité oblasti za účelem zvýšení efektivity aktivit spojených s cestovním ruchem a jeho udržitelným rozvojem. Cílem destinačního managementu je koordinovat činnost jednotlivých zájmových skupin podílejících se na rozvoji cestovního ruchu destinace (poskytovatelé služeb, investoři, místní obyvatelstvo, ochránci životního prostředí apod.), vytvářet strategické plány pro její rozvoj, využívat podpůrné fondy, organizovat spolupráci mezi komerčním a neziskovým sektorem, realizovat marketingové aktivity a celou destinaci řídit za účelem udržení konkurenceschopnosti na trhu (Ryglová, Burian, Vajčnerová, 2011).

Prostřednictvím realizace destinačního managementu se zefektivňuje řízení nabídky a poptávky v příslušné turistické destinaci. Základním předpokladem destinačního managementu je, aby se jednotlivé subjekty destinace vnímaly jako kooperující partneři ne jako konkurenti. K tomu je nezbytná vysoká míra vzájemné důvěry mezi zainteresovanými subjekty.

Spolupráce subjektů cestovního ruchu může v destinaci probíhat ve třech formách:

- spolupráce mezi podnikatelskými subjekty
- spolupráce mezi veřejnoprávními subjekty
- spolupráce mezi veřejnoprávními subjekty a soukromými subjekty, tzv. public private partnership (PPP)

Obzvláště náročná může být kooperace mezi veřejným a soukromým sektorem, neboť oba sektory plní odlišné funkce a mají rozdílné zájmy. Je nutno hledat tedy společný kompromis mezi prosazováním veřejného ze strany veřejného sektoru a individuálního zájmu soukromého sektoru s cílem dosáhnout zisku.

Přínosy destinačního managementu:

- systematický, harmonický a komplexní vývoj
- optimální využití přírodních, kulturních, lidských zdrojů
- zlepšení komunikace mezi zainteresovanými aktéry cestovního ruchu
- možnosti subjektů zapojit se do aktivit cestovního ruchu
- lepší porozumění problematiky cestovního ruchu
- posílení efektivního marketingu
- zvýšená kvalita turistických produktů
- zvýšení podpory ze strany místních obyvatel
- minimalizace negativních dopadů cestovního ruchu

Destinační společnost je pak subjekt (instituce či společnost), který destinační management provádí. Realizátorem destinačního managementu je organizace, tzv. společnost destinačního managementu, která je definována jako organizace zaměřená na management destinace v oblasti vytváření a prosazení destinace a jejích produktů cestovního ruchu na trhu, realizuje záměry destinačního managementu. Společnost destinačního managementu se věnuje vývoji a aktivnímu prodeji hlavních produktů, koordinuje a řídí tvorbu produktu cestovního ruchu, cenovou politiku a aktivní prodej destinace, je zpravidla podporována nebo vytvořena hlavními poskytovateli služeb v destinaci. Na řízení cestovního ruchu v regionu by měly participovat místní samosprávy, zástupci místních obyvatel, akademická obec, obchodní komory, zástupci podnikatelů, popřípadě i stát.

Destinační společnosti při tvorbě strategie musí vzít v úvahu:

- potřeby návštěvníků a ekonomické zájmy průmyslu cestovního ruchu
- nutnost redukovat případný negativní dopad rozvoje cestovního ruchu na obchodní zájmy obyvatel regionu a ochraňovat je
- ochranu památek a kulturního dědictví
- stav životního prostředí a jeho ochranu

Předpoklady úspěšné koordinace jsou:

- systematická a kontinuální spolupráce všech zainteresovaných subjektů
- podnikatelské myšlení zainteresovaných subjektů
- vypracování a realizace koncepce rozvoje cestovního ruchu v regionu
- znalost společných zájmů
- stanovení společných cílů
- vytvoření organizačních předpokladů pro realizaci společných zájmů a dosažení společných cílů

Dosažení cílů cestovního ruchu v dynamicky se měnícím prostředí je možné jen pomocí kvalitně zpracovaných strategických plánů. Organizace cestovního ruchu musí mít funkční organizační strukturu, aby mohla strategii úspěšně implementovat.

Organizace destinačního managementu a marketingu bývá v Evropě státní, polostátní či s převažujícím privátním podílem a je základním řídicím prvkem destinace na několika možných úrovních- lokální (např. Visit London, Dublin Tourism, Pražská informační služba), regionální (např. Calais Tourisme, Bonjour Quebec, Jihočeská centrála cestovního ruchu), národní (např. Österreich Werbung, CzechTourism), či kontinentální (European Travel Commission) (E15.cz, 2012).

5.3.2 Brand management

Brand management neboli politika značky usnadňuje klientovi orientaci v nabídce destinací a jejich produktů. Vyjadřuje podstatu destinace pomocí barev, tvarů, verbální komunikace a signalizuje základní informace o destinaci. Znalost značky snižuje pro klienta riziko a případnou nespokojenost, klient si vybírá značky, které zná z vlastní zkušenosti nebo z doporučení (E15.cz, 2012).

Ve vztahu k místu se používá pojem place branding. Koncept place branding se začíná objevovat v 90. letech 20. století a jako první se uplatňuje na národní úrovni. Pomocí něj vytvořily země strategický rámec pro rozhodování, díky němuž mohou soutěžit na poli konkurence mnohem efektivněji. Vychází z marketingu, teorie obchodních značek, urbánních politik a cestovního ruchu, ale je ovlivněn i řadou dalších oblastí. O rozšíření tohoto konceptu se nejvíce zasloužil Simon Anholt, který s konceptem začal pracovat jako jeden z prvních. Place branding charakterizuje jako řízení image měst přes strategické inovace a koordinovanou politiku, sociální, finanční, kulturní a vládní politiku. Nejvíce brand dle

Anholta ovlivňuje přímá zkušenost s navštívenou lokalitou, kvalita místních produktů, které lokalita vyváží, domácí i zahraniční politika, přístup k lákání investorů a přístup k zahraničním společnostem ve svém území, kulturní aktivity, způsoby chování místních obyvatel a také branding dílčích částí území, či subjektů uvnitř území. Významný vliv mají též všechny ostatní naplánované aktivity, charakteristiky místa, síť kontaktů a partnerství, informace šířené médii a ústním podáním. Významným prvkem ovlivňujícím brand je také architektura. Place branding představuje šanci pro místa se špatnou reputací. Pozornost by mu měla věnovat tehdy, pokud místo není dobře známo, není na něj pohlíženo s respektem, pokud se rozhodne, že je načase změnit dlouhotrvající negativní image nebo pokud se ničím neliší od ostatních. Jeho základem jsou odpovědi na otázky, proč chce být město známé, jak a čím se může odlišovat a jaké pocity a myšlenky jsou žádoucí, aby se lidem vybavily v souvislosti se jménem města. Obecně je možné place branding dělit na branding států, regionů, měst a turistických destinací. Stejně jako neexistuje jeho jednotná definice, neexistuje ani jednotný návod na to, jak s tímto konceptem pracovat, aby bylo dosaženo úspěchů. Každé místo je totiž jiné a nelze na ně tudíž uplatňovat generalizované postupy. Jedním z příkladů aplikace může být třeba tzv. narrative branding. Vychází z genia loci míst, identity, image. Jde o konstrukci silných příběhů, které působí na zákaznickovy potřeby životního stylu, vlastenectví a identitu. Snaží se zákazníka přimět k zamyšlení, podnítit jeho zájem. Image má dlouhotrvající charakter a změnit ji, je zpravidla velmi náročné. Značka místa se drží dlouho, například Zlín bude ještě dlouho vnímán jako město obuvi ve spojitosti s Tomášem Baťou, přestože výroba bot již ve městě dávno není dominantním odvětvím, Ostravy se zase drží image města horníků a špatného životního prostředí, přestože doly jsou dnes již uzavřeny (Šňupíková, 2012).

Hodnocení brandu měst u nás není zatím úplně rozvinuto, výzkumy se specializují spíše na hodnocení brandu země (nation brand), popřípadě s hodnocením brandu Prahy vzhledem k jiným turistickým destinacím Evropy a světa.

5.4 Evropské hlavní město kultury

Evropské město kultury je ocenění, které uděluje Rada Evropské unie každoročně vybranému městu. Je jedinou institucí, která ho může udělit. Projekt byl zahájen 13. června 1985 z námětu tehdejší řecké ministryně kultury Meliny Mercouri. Následně začala Rada Evropské unie udělovat titul Evropské město kultury každý rok jednomu vybranému městu z tehdejšího Evropského Společenství. Prvním městem, pyšnicím se tímto titulem byly v roce 1985 Atény. V roce 1990 ministři kultury zahájili akci zvanou Evropský

kulturní měsíc. Tato událost byla podobná Evropskému městu kultury, ale trvala kratší dobu a navíc byla určena zemím mimo Evropskou Unii, byla tedy navržena i ve prospěch zemí střední a východní Evropy. V roce 1992 byla rozšířena možnost přidělení tohoto titulu i na města nečlenských zemí. Rok 2000 byl výjimečný tím, že tímto titulem se mohlo honosit hned devět evropských měst, včetně Prahy. V roce 1999 bylo Evropské město kultury přejmenováno na Evropské hlavní město kultury a bylo financováno programem Kultura 2000. Od roku 2011 je titul udělován dvou městům ze dvou různých států EU. Státy se střídají podle nastaveného pořadí, s tím, že město je voleno šest let dopředu. Původně byla tato města volena na základě kulturní historie, naplánovaných akcí a schopnosti projekt podpořit finančními prostředky a infrastrukturou. Nová studie z roku 2004 nyní považuje udělení titulu spíše jako podnět ke kulturnímu vývoji a změnám v daném městě. Každý členský stát má možnost v letech 2007-2019 hostit Evropské hlavní město kultury nejméně jednou.

Zástupci Evropských hlavních měst kultury, Evropských měsíců kultury, zástupci kandidátských měst a síť hlavních měst kultury mimo Evropskou unii vytvořili síť Evropských hlavních měst a Měsíců kultury, což je nevládní organizace se sídlem na ministerstvu kultury v Lucemburku. Jejím hlavním cílem je zajišťovat výměnu poznatků a zkušeností mezi hlavními městy kultury, poskytnout nezbytnou dokumentaci a pomáhat budoucím Evropským hlavním městům kultury.

Prvním českým městem, které se ucházelo o titul, byla Praha. Poprvé neúspěšně kandidovala v roce 1993, o dva roky později však byla úspěšná a v roce 2000 se stala Evropským hlavním městem kultury. Evropským hlavním městem kultury pro rok 2015 se za Českou republiku stane Plzeň, jež v národním souboji zvítězila nad Ostravou. Plzeň bude evropskou kulturu v roce 2015 reprezentovat spolu s belgickým Monsem. Titul je nejen prestižní záležitostí pro město, ale znamená také příslib finanční podpory od státu a Evropské unie na investice do kulturních projektů (IHNEP.cz, 2010).

Cíle Evropského hlavního města kultury:

- vyzdvihnutí bohatství a rozmanitosti evropských kultur
- oslava kulturních vazeb, které spojují Evropany
- kontakt mezi jednotlivými obyvateli různých evropských zemí a kultur
- podpora vzájemného porozumění
- podpora pocitu evropského občanství
- obnova měst

- zvýšení mezinárodní prestiže měst a posílení jejich obraz v očích svých obyvatel
- nový impuls k jejich kulturnímu životu
- podpora rozvoje cestovního ruchu a zvýšení jejich image v očích jejich vlastních obyvatel

Proces udělování titulu probíhá v těchto čtyřech fázích:

- podávání žádostí
 - příslušné země EU nejpozději šest let před zahájením projektu zveřejní výzvu k předkládání žádostí. Města, která mají o pořádání dané akce zájem, mají od tohoto data deset měsíců na podání žádosti
- předběžný výběr
 - nejpozději pět let před zahájením projektu se sejde porota k prozkoumání návrhů a navržení užšího výběru měst, která by měla pokračovat v přípravách. Tato porota se skládá ze 13 odborníků. Sedm z nich je jmenováno na tři roky Evropským parlamentem, Radou, Komisí a Výborem regionů. Zbývajících šest členů vybírá každá z příslušných zemí EU
- konečný výběr
 - devět měsíců po schůzi týkající se předvýběru se porota setká znovu za účelem prozkoumání programů měst v užším výběru, které byly zpracovány podrobněji, a doporučí jedno z nich jako Evropské hlavní město kultury. V této fázi porota předloží příslušné zemi EU a Komisi zprávu, ve které také předloží doporučení pro vybrané město
- jmenování
 - čtyři roky před zahájením projektu dvě země EU, kterých se uvedený titul v určitém roce týká, předloží orgánům EU s ohledem na doporučení poroty žádost jednoho města. Rada oficiálně jmenuje jedno město Evropským hlavním městem kultury v příslušných dvou členských státech

Odborníci jmenovaní orgány pomáhají vybraným městům plnit jejich programy, zejména zajištěním jejich evropského přínosu. Monitorování v polovině období programu Evropských hlavních měst kultury se koná dva roky před zahájením projektu a týká se pokroku přípravy a evropského rozměru. Závěrečné monitorování se koná nejpozději osm měsíců před projektem a během něho odborníci zkoumají a hodnotí přípravné práce. Komisi a příslušným městům předloží zprávu se závěry a doporučením nebo nedoporučením udělit ocenění Melina

Mercouri (Europa.eu, 2011, European Commission, 2009, European Commission, 2013, Euroskop.cz, 2013).

Ne všechny města však stojí o pořádání a získání tohoto titulu. Například italské Benátky letos stáhly kandidaturu na Evropské hlavní město kultury 2019. Důvodem prý bylo už nyní velká zatíženost města turisty (iDnes, 2013).

O tom, že není nejdůležitějším ukazatelem, mít město nabitě památkami, svědčí i letošní hostitel Evropského hlavního města kultury- slovenské Košice. Kultura se nekoncentruje jen v centru města, ale podařilo se jí v několika případech přesunout z centra na sídliště a periférie města. Zrekonstruované budovy bývalých tepelných výměníků na sídlištích slouží k přednáškám, výstavám nebo jako kavárny (Český rozhlas, 2013).

5.5 Genius loci

Pod slovním spojením genius loci se skrývá těžko definovatelný pojem, jelikož vnímání místa je značně subjektivní. Často je genius loci interpretován jako duch místa. Každé místo v krajině vykazuje určitou přítomnost ducha, což prvotně neznamená jen velký přírodní a kulturní potenciál daného místa. Nejvýznamnější úlohu zde hrají především příběhy, zážitky jednotlivých osob a jejich aktuální pocit z místa (Místo jako značka, 2012).

Výkladový slovník cestovního ruchu chápe pod tímto pojmem souhrn hmatatelných i nehmatatelných projevů historie i současnosti lokality, které jsou jedinečné a neopakovatelné. Vytvářející svou kontinuální interakci s duchovním světem návštěvníka nebo rezidenta, jeho vícerozměrný dynamický vjem z dané lokality. Jde o hledání a setkávání, ne pouhé navštěvování. Pozitivní genius loci motivuje návštěvníky k opakované návštěvě. Tento psychologicky obtížně definovaný jev tvořený řadou momentů- přírodní lokalitou, kulturním ztvárněním, atmosférickými podmínkami, roční dobou, ale i aktuálním psychickým a fyzickým stavem člověka. Často má v takové chvíli člověk pocit neopakovatelnosti, vznešenosti, záhadnosti nebo splynutí s místní komunitou. Aby bylo možné prožitek zachytit, je nezbytné mít osobní zájem na kontaktu s místem. Existují místa, kde lidé silně pociťují tajemnost přírody, přítomnost minulosti nebo se může jednat o místo nějaké nehody, traumatické události či místo šťastného setkání (Pásková, Zelenka, 2002).

Na vnímání genia loci se projevuje i autenticita, tedy původnost tohoto místa. Právě jedním z negativních dopadů masového cestovního ruchu a jeho komerčního přístupu je postupná ztráta autenticity místní kultury, architektury a všedního života místní komunity (Svobodová, 2011).

Genius loci je tedy prvořadou devízou cestovního ruchu a jedním z nejvýznamnějších motivací turistů. Jedná se v první řadě o naplnění estetického vjemu, který přináší pohled na rozmanitost reliéfu krajiny, architektury zasazené do krajiny, ale i charakter kulturního a sociálně-ekonomického zázemí země a další jevy, obvykle místního obyvatelstva vázané k místu a další doprovodné vjemy, gastronomii nevyjímaje. Proto má cestovní ruch tak úzké vazby nejen k přírodě, hmotné kultuře, ale i k literatuře, hudbě, výtvarnému a užitému umění a v neposlední řadě k duchovním hodnotám země (Moravskoslezský kraj, 2010).

6 APLIKACE SOUČASNÝCH TRENDŮ CESTOVNÍHO RUCHU A URBANISMU VE VYBRANÝCH ČESKÝCH A ZAHRANIČNÍCH MĚSTECH

6.1 Lipník nad Bečvou

Lipník nad Bečvou leží v Moravské bráně, ze severu je obklopen Oderskými vrchy a z jihu hřbetem Maleníku. Díky dobré strategická poloze už odpradávná procházela městem obchodní, tzv. Jantarová stezka, jež spojovala jih se severem Evropy. Městem protéká řeka Bečva. Administrativně spadá tato obec do okresu Přerov a Olomouckého kraje. K 1. 1. 2012 žilo v Lipníku nad Bečvou 8 250 obyvatel (ČSÚ, 2012). Od roku 1989 je Lipník nad Bečvou městskou památkovou rezervací, jedinou v okrese Přerov a po Olomouci druhou v Olomouckém kraji. V září 2006 se stal Lipník nad Bečvou jako jediné město v České republice, společně s blízkým hradem Helfštýnem členem Kruhu evropských kovářských měst.

Urbanistický vývoj

Město má zachovalé historické jádro obehnané hradbami s dosud zachovalými baštami. Náměstí je ve tvaru písmene L, nachází se zde renesanční radnice, mariánský sloup, měšťanské domy s podloubími a dvě kašny se sochami J. Nepomuckého a sv. Floriána. V těsné blízkosti náměstí stojí farní kostel sv. Jakuba s unikátní zvonící, který tvoří dominantu města. Samostatný komplex tvoří piaristická kolej se zahradou, kostel sv. Františka Serafínského a zámek s parkem. Součástí zámeckého areálu je park obsahující vzácné dřeviny a unikátní střešní zahrada. V současné době slouží zámek především Městskému úřadu Lipník nad Bečvou, jsou zde umístěny odbory, které vykonávají státní správu. Ve městě v minulosti žila početná židovská komunita, dokladem toho je synagoga a dva židovské hřbitovy.

Je ale zřejmé, že Lipník nevznikl zcela jistě jako město na tzv. zelené louce, jeho předchůdcem byla trhovářská osada poblíž dnešního farního kostela sv. Jakuba Většího, ke které bylo později připojeno nově založené sídliště městského typu s poměrně velkým čtvercovým náměstím. Nejpravděpodobněji byl založen králem Přemyslem Otakarem II., který roku 1256 lokoval královské město Přerov. Z této doby také nejspíš pochází prvotní hradby, které v současnosti patří k nejzachovalejším na Moravě. Město bylo do začátku třicetileté války bohaté a prosperující.

Třicetiletá válka však znamenala pro město katastrofu. Plná třetina domů byla zničena, město bylo politicky i ekonomicky ochromeno a navíc z velké části zdecimováno morem. Válka výrazně snížila také počet jeho obyvatel.

Přelom ve vývoji Lipníku představovala 40. léta 19. Století, byly zbořeny městské brány, některé bašty, přeložena císařská silnice, nejdůležitější změnou však byla stavba Severní dráhy, která roku 1842 dospěla z Vídně a Přerova do Lipníku, který pak plných pět let zůstal koncovou stanicí a současně jedním z největších překladišť zboží v rakouské monarchii.

Rozsáhlejší přestavbu vnitřního města ve stylu klasicismu vyvolal velký požár v roce 1858, který zničil 73 domů. Po požáru byly prolomeny hradby směrem k dívčím školám, založen Rudolfův park (dnes Komenského sady), na jižní straně podél ulice Novosady byly zřízeny zahrady a postaveny domy. Přesto však celistvost hradebního okruhu nebyla podstatně narušena. Obraz historického jádra ochuzovalo zazdívání podloubí, strhávání renesančních a barokních štítů a následné historizující přestavby.

Urbanistický vývoj města do 1. světové války lze charakterizovat jako industrializaci dosud téměř výhradně řemeslnického a zemědělského města. Přírůstek domů sice pokračoval, ale rozsah intravilánu se zvětšoval jen málo. V roce 1926 byla v Lipníku postavena sokolovna. Do Lipníku společně s ní vtrhl zájem o funkcionalismus a o nové, moderní stavitelství, které přesněji vyhovovalo české měšťanské vrstvě. Za 2. světové války nebyl Lipník podstatněji poškozen.

V roce 1965 začala panelová bytová výstavba. Do konce 80. let se intravilán města příliš nerozšířil, neboť nové výstavbě byly obětovány rozsáhlé plochy zahrad. Došlo též k rozsáhlé přestavbě území jižně od historického jádra. Historické centrum města bylo uchráněno od ničivých zásahů, postihla je jen modernizace některých fasád. Díky tomu bylo v roce 1989 prohlášeno městskou památkovou rezervací. Městská památková rezervace je tvořena cca 190 domy a drobnými, zejména sakrálními stavbami, z nichž 105 je prohlášeno za nemovité kulturní památky. Město si udrželo původní uliční čáry, historické objekty v jádře středověkého původu a ve velkém rozsahu i opevnění (Kuča, 2002). V letech 1991-1992 došlo k obnově starého židovského hřbitova, kterou iniciovali potomci rabína Fränkela z Velké Británie.

Organizace cestovního ruchu a financování

Cestovní ruch spadá na městském úřadě pod odbor školství a kultury, na němž pracují 4 zaměstnanci. Úkolem tohoto odboru je příprava propagačních materiálů v oblasti cestovního ruchu, koordinace spolupráce s poskytovateli služeb a Turistickým informačním centrem, aktualizace informací pro turisty na webových stránkách města. Odbor regionálního rozvoje zajišťuje koncepci a rozvoj území města, navrhuje a realizuje akce řešící celkový styl a ráz města, koordinuje koncepční a rozvojové úkoly města, zajišťuje dotace pro město,

spolupracuje s odborem rozvoje Krajského úřadu Olomouckého kraje a Regionální agenturou pro rozvoj střední Moravy. Na úseku památkové péče spoluvytváří aktualizaci Programu regenerace městské památkové rezervace Lipník nad Bečvou, spolupracuje s komisí pro Městskou památkovou rezervaci, provádí správní řízení a vydává stanoviska a závazného stanoviska, rozhodnutí k obnově kulturních památek a k objektům, které nejsou kulturními památkami, ale nacházejí se v městské památkové rezervaci či ochranných pásmech nemovitých kulturních památek (Město Lipník nad Bečvou, 2010 a Město Lipník nad Bečvou, 2013).

Město používá propagační logo, kterému dominuje Zvonice (Obr. 3).

Tím, že cestovní ruch spadá pod odbor školství a kultury, nemá daný každoroční objem financí z městského rozpočtu, záleží spíše na aktuální potřebě a prioritách. Financování probíhá hlavně z grantů ministerstva pro místní rozvoj a Evropské unie, ovšem ty jsou často vypisovány spíše pro komerční sféru. V regionálních operačních programech probíhá velká konkurence, hlavní roli hraje, kolik peněz se podaří na investiční projekty získat, velké projekty jako je třeba oprava piaristické koleje není město schopné zaplatit samo. Nedávno se podařilo získat finanční prostředky z Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón dva miliony na opravu historických památek, především na statické zajištění radnice a rekonstrukci některých soch a křížů.

Pro potřeby cestovního ruchu bylo v rozpočtu města na rok 2013 vyčleněno 335 000,-Kč na propagaci a 542 000,-Kč pro turistické informační centrum, zachování a obnově kulturních památek dalších 800 000,-Kč (město Lipník nad Bečvou, 2013).

Lipníku se podařilo postoupit až do celostátního kola soutěže Historické město roku, kam ho vybrali komisaři z Národního památkového ústavu, Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska a zástupci z ministerstva pro místní rozvoj. Na ocenění byla vázána odměna 100 tisíc korun na obnovu a regeneraci objektů v městské památkové rezervaci (iDnes.cz, 2011). Díky stavu veřejných prostranství v památkové rezervaci, získal Lipník nedávno krajskou cenu za péči o památky (Regiony24.cz, 2011).

Strategický dokument rozvoje cestovního ruchu

Aktuálními strategickými dokumenty v oblasti rozvoje cestovního ruchu jsou Strategický program rozvoje města Lipník nad Bečvou 2013-2017 a Program regenerace městské památkové rezervace Lipník nad Bečvou 2011-2015.

Město v tomto plánovacím období počítá s těmito hlavními projekty a záměry- rekonstrukce zámeckého parku, oprava části hradebního okruhu a úprava klášterní zahrady. Dále je v plánu

oprava piaristická kolej, jejíž objekt je v kritickém stavu, problémem je finanční náročnost a nezájem investorů a nejisté využití v budoucnu.

Ve strategickém plánu v oblasti rozvoje cestovního ruchu jsou vytyčeny tyto dvě hlavní priority a následné cíle:

1. Rozvoj kulturních tradic

- zvýšení atraktivity města pro účely cestovního ruchu zlepšením jeho informovanosti a propagace
- vylepšení celkové image města i v návaznosti na historické centrum
- rozšíření a modernizace informačních a propagačních systémů
- výroba a efektivní distribuce propagačních materiálů, využití dalších médií (video, internet), spolupráce s regionálním tiskem

Na financování by se mělo podílet město, podnikatelé v cestovním ruchu, strukturální fondy Evropská unie- NUTS II Střední Morava a případné výnosy z prodeje.

2. Doplňkové aktivity a zázemí turistického ruchu

- vytvoření podmínek pro investory v oblasti stravování a ubytování
- zvýšení kapacity a kvality parkovacích ploch
- obnova a částečné zpřístupnění vybraných kulturních a církevních památek

Jednotlivé kroky budou spočívat v zajištění financování, přípravě individuálních projektů a zajišťování možnosti jejich financování a postupném doznačování cyklotras, specifikace případného rozsahu oprav komunikací. Finance budou čerpány z programu podpory cestovního ruchu Ministerstva pro místní rozvoj, strukturálních fondů Evropské unie- NUTS II Střední Morava.

(Město Lipník nad Bečvou- Strategický plán rozvoje města 2013-2017, 2012)

Partnerská města

Nejintenzivnější spolupráce města probíhá s Kruhem evropských kovářských měst a sdružením Moravská brána, nemá přímo partnerská města.

Kruh evropských kovářských měst (Ring of European Cities of Iron Works) vznikl 16. června 2001 v německém Olbernhau. Lipník nad Bečvou spolu s Muzeem Komenského v Přerově a hradem Helfštýnem vstoupily v roce 2006. Staly se tak jedinými členy prestižního kovářského spolku v České republice. Spolek funguje na bázi volného sdružení obcí a měst Evropy, které mají co dočinění s tradičním řemeslem uměleckého kovářství, mají k němu

nějaký vztah a podporují ho. Lipník navíc v roce 2011 hostil společnou konferenci, na níž se sjeli představitelé měst i kováři. Sdružení se snaží dosáhnout především těchto cílů:

- podpora rozvoje členských měst v oblasti kovářství
- podpora rozmanitosti regionálních kultur a zřízení sítě podporující jejich identitu
- podpora členských obce k obdržení dotace z Evropské unie a přebírá vedení projektů, které jsou většinou ve společném zájmu členů
- přispět k pozitivnímu obrazu kovářství
- podpora výměnných programů mezi městy
- zkvalitnění turistické nabídky
- organizace pořádá výměnu znalostí o kovářství, školení

(Ring of the European Cities of Iron Works, 2013)

Členství v tomto sdružení přineslo městu společenskou prestiž, významné kontakty na evropské obce a města, která pořádají výstavy soch a plastik z uměleckého kovářství. Město se zviditelnilo díky společným webovým stránkám a v podstatě to přispělo i ke zvýšení atraktivity co se týče cestovního ruchu. Také se díky tomu zrodila myšlenka na pořádání výstavy Kov ve městě (deník.cz, 2011).

Lipník patří společně s Helfštýnem, kde se každoročně koná mezinárodní setkání uměleckých kovářů- Hefaiston, k městům s nejsilnější vazbou na umělecké kovářství. Na památku vstupu je od roku 2006 umístěna v městských hradbách plastika Otevřená brána, která prezentuje kovářského umění přímo v historickém exteriéru městské památkové rezervace. První dva ročníky výstavy Kov ve městě se zkušebně odehrály v prostoru náměstí T. G. Masaryka a vystaveny byly exponáty z depozitáře hradu Helfštýna, od třetího ročníku se Kov ve městě začal rozšiřovat i mimo prostor náměstí a zapůjčeny byly vedle helfštýnských plastik také díla přímo z dílen hefaistonských kovářů. Další plastiky je v současnosti možné vidět na náměstí, hradě nebo v parcích. Náměstí T. G. Masaryka zdobí plastika Tilia- Lípa (Obr. 4), je dílem Alfreda Habermanna, jehož osud byl spjat s městem Lipníkem nad Bečvou a Helfštýnem od začátků pořádání akce Hefaiston (město Lipník nad Bečvou, 2011).

Tab. 1: Členská města Kruhu evropských kovářských měst.

město	stát
Acireale	Itálie
Arles-sur-Tech	Francie
Bad Hall	Rakousko
Bienno	Itálie
Campdevanol	Španělsko
Donetsk	Ukrajina
Friesoythe	Německo
Ivano Frankivsk	Ukrajina
Kolbermoor	Německo
Lipník nad Bečvou	Česká republika
Mynämäki	Finsko
Olbernhau	Německo
Oude-Ijsselstreek	Nizozemsko
Ovre Eiker	Norsko
Stia	Itálie
Stolberg	Německo
Ulyanovsk	Rusko
Ybbsitz	Rakousko

(zdroj informací: Ring of the European Cities of Iron Works, 2013)

Hlavní oblast spolupráce v rámci území regionu se soustřeďuje ve volném sdružení Moravská brána, kam patří města Přerov, Hranice, Lipník nad Bečvou a dále Zbrašovské aragonitové jeskyně, lázně Teplice nad Bečvou, hrad Helfštýn a Hranická rozvojová agentura. Sdružení vzniklo na základě myšlenky o rozdělení turistické oblasti Střední Morava na menší atraktivnější celky, jelikož je území Moravské brány oblastí s vysokým potenciálem cestovního ruchu. Cíle spolupráce jsou:

- prodloužení pobytu turistů v regionu
- výměna informací, propojenost mezi zúčastněnými subjekty
- vzájemné předávání materiálů
- rozvoj turismu v regionu
- jednotná komunikace, tvorba a propagace značky Moravská brána

(Městské informační centrum Města Hranice, 2013)

Město nedávno vystoupilo ze sdružení cestovního ruchu střední Moravy, jehož součástí bylo 5 let, jelikož se spolupráce s tímto sdružením nezdála být zajímavá a neplnila očekávání,

výhodněji se jeví spolupráce v rámci Moravské brány. Ke stejnému kroku se rozhodlo i město Hranice (deník.cz, 2012).

Lipník nad Bečvou je i partnerem destinačního managementu turistických lokalit Hranicko a Dolina Małej Panwi a spolupracuje s nimi na projektu Archeostezky- Na kole do minulosti Moravskou branou. Projekt má kombinovat cyklistiku s významnými historickými či archeologickými památkami v regionu. Na významných stanovištích podél cyklostezky budou instalovány informační tabule. Na akci se podařilo získat dotace z Operačního programu Přeshraniční spolupráce Česká republika-Polsko a vzhledem k faktu, že dotace počítá s mezinárodní účastí, využila Hranická rozvojová agentura, která projekt společně s volným sdružením Moravská brána realizuje, kontakty s partnerskou obcí Kolonowskie (deník.cz, 2012).

S Hranickou rozvojovou agenturou spolupracuje město i v rámci cyklostezky Bečva. Délka celé trasy činí 141 kilometrů a táhne se od pramenů Rožnovské a Vsetínské Bečvy až po soutok s Moravou (cyklostezka Bečva, 2013).

Město je členem místní akční skupiny MAS Moravská brána (dříve nazvané Záhoří-Bečva), tady se spíše zaměřuje na rozvoj cestovního ruchu společně s okolními obcemi, hlavně ve formě agroturistiky a venkovské turistiky.

Jako zajímavé se jeví plánované partnerství s Brnem, které by Lipník propagovalo i u zahraničních turistů a tím by mohli přitáhnout část návštěvníků na jednodenní výlety do měst jako Lipník, Olomouc nebo Kroměříž.

Zájem o spolupráci s partnery, jak zahraničními, tak i tuzemskými by byl především v oblastech kultury, cestovního ruchu, školství a využívání strukturálních fondů. Očekávání se spolupracujícími subjekty se spíše naplnila, město se pokouší v nich inspirovat.

Pro letošní turistickou sezónu se například plánuje mobilní turistické informační centrum na cyklostezce anebo již tradiční jízdy turistický vláčkem z Lipníka na Helfštýn.

Urbanismus a cestovní ruch

Mezi největší investiční akce města poslední doby lze zařadit opravu náměstí (2002-2005), rekonstrukci zámku (2003), rekonstrukci střešní zahrady (2005-2006) a rekonstrukci přístupových cest k historickému centru města (2005 -2006). V roce 2010 se začalo s opravou hradeb, prošel rekonstrukcí stadion, koncem roku 2013 by mělo být otevřeno společenské a kulturně vzdělávací centrum Echo, vzniklé přestavbou bývalého kina Svět. Ve městě chybělo multifunkční centrum, kde lze pořádat divadla, plesy, semináře, konference či taneční kurzy. Jeho rekonstrukce začala loni na podzim a bude dokončena v letošním říjnu, tak aby se

prostor mohl v prosinci uvést do provozu. Investice je celá financována z městského rozpočtu (deník.cz, 2013).

Městský úřad se bude zabývat využitím objektu na ulici Křížkovského, č.p. 68 (Obr. 5). Dříve tuto budovu využívala střední škola, nyní je v plánu její využití jako muzeum významných osobností Lipenska. Jinak město v současné době neplánuje výstavbu objektu pro účely cestovního ruchu.

Jistý potenciál se skrývá ve funkcionalistické Wawerkově vile z roku 1937, umístěné v areálu firmy Strojtos na Loučské ulici. Po roce 1945 byla vila postupně devastována a dnes je v havarijním stavu, i když byla prohlášena kulturní památkou. Je obdobou slavné brněnské vily Tugendhat. Soukromý majitel se nechce pouštět do nákladné rekonstrukce, ale nechce ani nechat vilu dál chátrat, podle jeho slov je připraven předat ji neziskové nadaci, která mi zaručí, že se o tuto památku dobře postará. Rekonstrukce by podle projektu a požadavku památkářů stála zhruba čtrnáct milionů korun (Slavné vily, 2013).

Mezi nové urbanisticky zajímavé stavby můžeme zařadit galerii Konírna, střešní zahradu v areálu lipenského zámku nebo nábřeží Járy Cimrmana.

Galerie Konírna stojí na místě bývalé zámecké konírny, nyní se zde nachází galerie, společenský sál a kavárna. Ve 2. polovině 20. století byly na zámku provedeny četné degradující stavební zásahy a prostory sloužily například jako sklady či dílny. V období od března 2009 do dubna 2010 bylo v Lipníku nad Bečvou za přispění prostředků z Regionálního operačního programu Střední Morava západní křídlo zámku rekonstruováno. V galerii Konírna jsou pořádány pravidelné výstavy. Společenský sál slouží ke slavnostním účelům, pořádání kulturně-vzdělávacích akcí, seminářům, besedám, literárním a hudebním večerům. Exteriér kavárny je stylově doplněn kovanou plastikou houpacího Koně uměleckého kováře Pavla Tasovského. Kavárna je pronajata soukromému provozovateli (město Lipník nad Bečvou, 2012).

Podle projektu stavitele Josefa Zürka vznikla technicky zajímavá a originální úprava terasy na střeše bývalých stájí západního dvorního křídla zámku (Obr. 6). Střecha byla přeměna v zahradu, propojenou pomocí můstku s bývalým salónekem v jihozápadním nároží zámku. Uprostřed zahrady je kašna s fontánkou a palmy, které zde byly i původně. Střešní zahrada je po setmění osvětlená. V době svého vzniku byla první střešní zahradou v zemích na sever od Alp. V letech 1910-1911 byla vybudována současná střešní terasa, terasa byla původně jen dlážděná, bez osázení rostlinami. Až do roku 1945 sloužila střešní zahrada jako okrasná, poté byla přeměněna na zahradu užitkovou pro nájemníky, kteří po válce obývali zámek. Rekonstrukce se záměrem vrátit střešní zahradě její původní vzhled i okrasnou funkci byla

zahájena v roce 2005 na základě rozhodnutí zastupitelstva města Lipník nad Bečvou. Celkové náklady na rekonstrukci této vzácné památky se vyšplhaly téměř na pět milionů korun. Střešní zahrada byla slavnostně předána veřejnosti k užívání v září 2006. Okamžitě se stala nejvyhledávanější památkou ve městě, ročně ji obdivují tisíce návštěvníků. V roce 2012 se střešní zahrada umístila na pátém místě v anketě Sedm divů Olomouckého kraje (město Lipník nad Bečvou, 2013).

Kuriózní ulička v samotném centru města nese jméno po fiktivní postavě univerzálního českého génia Járovi Cimrmanovi (Obr. 7). Pojmenování uličky vyšlo z ankety, kterou vyhlásila radnice, ačkoliv neleží u vody. Nábřeží Járy Cimrmana koresponduje se snahou Cimrmana umožnit nám, suchozemcům, pohled na mořskou hladinu bez dlouhých cestovních útrap. Město Lipník nechalo na stěnu ulice vyobrazit slunce nad mořskou hladinou s atmosférou doby na přelomu 19. a 20. století, kdy český génius údajně žil. Součástí malby jsou i tehdejší vynálezy, jako je létající balon, obloukové lampy nebo kolo. Kolorit uličky doplňuje vyobrazení romantické procházky dámy po nábřeží a jízda fiakru (město Lipník nad Bečvou, 2011).

Genius loci pro mnoho návštěvníků bude nejspíš spočívat ve spojení s židovskou minulostí města a kovářstvím. Architektura židovských domů v centru města postupem času přišla o většinu svých typických prvků, čímž město ztratilo kus své jedinečnosti. Naopak tradice kovářství je podle mého názoru, čím dál výraznější. Zvláštní kouzlo představuje také propojení hradeb s městskou zástavbou či prvky renesančních úprav. Výhodou jsou jistě i nepřehlédnutelné uličky, kde si může každý vychutnat atmosféru a jedinečnost tohoto místa.

SWOT analýza

Silné stránky

- dobrá dopravní dostupnost, nemá problém s dopravním zatížením
- blízkost hradu Helfštýna a společná prezentace
- zachovalé historické jádro a hradby
- možnost sportovního vyžití- cyklostezka, bazén, stadion, sportovní hala, přírodní koupaliště, skatepark...
- jediné evropské kovářské město v České republice
- jediná městská památková rezervace v Olomouckém kraji, mimo Olomouc
- průvodcovská služba
- hodně památek na malém prostoru

Slabé stránky

- nedostatek financí na opravu chátrajících objektů
- hodně nepřístupných památek
- málo parkovacích míst, parkování přímo před památkami (Zvonice- Obr. 8)
- nízká atraktivita pro mládež
- nevyužití potenciálu piaristické koleje

Příležitosti

- spolupráce s Brnem, Olomoucí, přilákání zahraničních turistů
- výstava Kov ve městě
- propagace regionálních produktů a značky Moravská brána
- spolupráce v rámci moravské brány
- vznik muzea, výstavní expozice
- další budování cyklotras a cyklostezek, propojování s okolními cyklotrasami

Hrozby

- ničení turistického značení
- nízká kapacita ubytování- nevýhoda při větších akcích typu Hefaiston, Author Šela Maraton- ubytování v jiné obci
- chátrání památek
- prozatím nekvalitní kulturní zařízení
- malé zapojení podnikatelů v cestovním ruchu

6.2 Olomouc

Olomouc, ležící v oblasti Hané, vždy patřila díky své výhodné poloze k centrům Moravy. Město je situováno v protáhlé sníženině Hornomoravského úvalu na soutoku řek Moravy a Bystřice. Je střediskem Olomouckého kraje, k 1.1.2012 ve městě žilo 99 529 obyvatel (ČSÚ, 2012). Díky své ojedinělé architektuře, především barokním skvostům je vyhledávaným turistickým cílem. Historické jádro města je městskou památkovou rezervací, po Praze druhou největší v České republice. Sloup Nejsvětější Trojice byl roku 2000 zapsán na seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Ve městě sídlí arcibiskupství a dvě vysoké školy.

Urbanistický vývoj

Urbanistický vývoj Olomouce se díky velikosti a významu města řadí mezi nejkomplicovanější u nás. Město vzniklo na místě velkomoravského hradiště zřejmě okolo roku 1055. Ale jak dosvědčují četné archeologické nálezy, bylo nejspíš toto území obydleno už dávno předtím, nejméně v 7. století. Historické centrum města se rozkládá na třech tvarově nevýrazných návrších - Václavském, Michalském a Petřském (Statutární město Olomouc, 2013). Roku 1063 bylo v Olomouci obnoveno moravské biskupství, o patnáct let později založen nejslavnější olomoucký klášter Hradisko.

Samo středověké město bylo založeno až před polovinou 13. století na základech starší řemeslnicko-kupecké osady v podhradí a bylo obeháno hradbami. Město plnilo především funkce správní, církevní, obchodní a vojenskou. Za vlády Přemyslovců byl na místě starého hradiště vybudován nový hrad s rozlehlým předhradím.

Na počátku 13. století nastal v Olomouci prudký rozvoj hospodářství a kultury. Rozvoj města směřoval zejména na západ, směrem k městským tržištím, dnešnímu Hornímu a Dolnímu náměstí. Olomouc se stala největším centrem obchodu na Moravě. Město získalo různá královská privilegia, mezi nimiž bylo i právo vybudovat další tržnici. Zároveň s rozvojem obchodu přišel také obrovský rozvoj stavební, zejména v oblasti církevních staveb, z této doby pochází například chrám sv. Kateřiny a chrám sv. Michala. Po husitských válkách se město sice dlouho vzpamatovávalo, ale zároveň došlo i k vybudování orloje nebo dostavbě gotického chrámu sv. Mořice.

V průběhu 16. století došlo opět k rozmachu kultury, na Horním náměstí vyrostly honosné renesanční paláce. Jezuité založili kolej a gymnázium, které bylo roku 1573 povýšeno na univerzitu. Dlouholeté soupeření s Brnem o vůdčí pozici v zemi bylo rozhodnuto za třicetileté války, kdy město dobyli Švédové, a zemské úřady přesídlily do Brna, kde již zůstaly. Olomouc byla po válce z velké části zničena, z původních 30 000 obyvatel zůstaly ve městě pouze 2000. Ti hned započali s opravami původního opevnění. Před nejcitlivější brány postavili na svou dobu nejmodernější fortifikační prvky- bastiony. V roce 1655 byla Olomouc vyhlášena pevnostním městem a postupně byla budována barokní pevnost, jejíž stavba byla završena vystavěním tereziánských hradeb v letech 1742-1756. Olomouc se tak mohla počítat k jedné z největších a nejdokonalejších bastionových pevností nejen v českých zemích, ale i na celém území habsburské monarchie. Terežská brána, jejíž architektonická koncepce vychází z antického triumfálního oblouku, se jako jediná z pevnostních bran dochovala na svém původním místě (Statutární město Olomouc, 2009). Ani vybudování barokního opevnění pevnostní dějiny města neskončily, neboť v polovině 19. století bylo bastionové

opevnění městského jádra doplněno věncem předsunutých tvrzí- fortů. Protože však ohraničení města hradbami bránilo jeho dalšímu rozvoji, byla v závěru 19. století pevnostní funkce města ukončena. Kromě toho v 18. století nastal v Olomouci opět stavební ruch, když vznikl soubor barokních kašen s antickými motivy a dva morové sloupy- Mariánský a Nejsvětější Trojice. Roku 1830 byla dokončena budova divadla na Horním náměstí, o 11 let později byl zahájen provoz železnice na trase Přerov-Olomouc. Navíc v roce 1899 byla postavena tramvajová trať, která byla postupně prodlužována.

V 90. letech 19. století byl zpracován regulační plán města, slavným vídeňským urbanistou Camillo Sittem. Sitte ve svém urbanistickém pojetí postupoval velmi citlivě, díky němu má Olomouc zachováno dodnes středověké jádro v původním půdorysu, přičemž jej obklopují prstence parků a okružních tříd. Sitte také navrhoval v místech dnešních Bezručových sadů další okružní třídu, která nebyla realizována.

V roce 1919 došlo k vytvoření tzv. Velké Olomouce připojením 13 okolních obcí. Druhá světová válka přinesla ničení stavebních i kulturních pamětihodností.

Po komunistickém převratu nastává úpadek významu města, zanedbává se historické dědictví. Stopy této éra jsou vidět v centru města i mimo něj, ať již se jedná o orloj přebudovaný v duchu socialistického realismu, obchodní dům postavený přímo před kostelem sv. Mořice či hradbu z panelových domů na okrajích města. Navzdory tomu bylo v roce 1971 historické jádro města vyhlášeno městskou památkovou rezervací (Statutární město Olomouc, 2013, Historie Olomouce, 2013, Kuča, 2001).

Po sametové revoluci v roce 1989 dochází k postupné rekonstrukci historického centra a památek, výstavbě nových sportovišť, míst pro rekreaci, hotelů, dopravní a turistické infrastruktury.

Organizace cestovního ruchu a financování

Oddělení cestovního ruchu je součástí organizační struktury Magistrátu města Olomouce od roku 1994. Od roku 1997 je oddělení cestovního ruchu zařazeno pod odbor vnějších vztahů a informací. V současné době pracují na oddělení cestovního ruchu 4 pracovníci, jejichž hlavní náplní je zajištění kvalitní propagace a prezentace města Olomouce, vydávání nových propagačních materiálů o městě a blízkém okolí, spolupráce a koordinace činnosti se subjekty cestovního ruchu v regionu, vytváření nových produktů v oblasti cestovního ruchu, plnění a aktualizace turistických webových stránek města Olomouce, vytváření nových projektů v oblasti cestovního ruchu a udržování stávajících projektů a produktů (Program rozvoje cestovního ruchu).

Rada města Olomouce zřídila odborné komise jako své poradní orgány. Komise cestovního ruchu se vyjadřuje k problematice cestovního ruchu především z hlediska možností jeho rozvoje, předkládá náměty, návrhy a vyjádření radě města. Komise sleduje vývoj v oblasti cestovního ruchu v České republice i v zahraničí a vytváří podklady pro koncepci jeho rozvoje ve městě Olomouci, rovněž se zabývá podmínkami pro návštěvníky města. Rada města předkládá komisi, složené ze zástupců politických stran a odborníků z cestovního ruchu k vyjádření materiálu a záležitosti týkající se cestovního ruchu. Členové se scházejí na jednání pravidelně 1x měsíčně, kde diskutují nad problémy a přijímají opatření k dosažení cílů. Výsledky jsou předloženy radě města jako doporučení (Program rozvoje cestovního ruchu).

Od roku 2006 je město členem destinačního managementu sdružení cestovního ruchu Střední Morava, dále spolupracuje s krajským úřadem Olomouckého kraje, organizací CzechTourism a jejími pobočkami v zahraničí, podnikateli (hotely, restauracemi) a incomingovými cestovními kancelářemi. Propagace se soustřeďuje hlavně na zmíněné veletrhy, internet a do formy reklamních bannerů. Město se také snaží o tvorbu produktových balíčků ve spolupráci s hotely-např. Adventní Olomouc, Májová Olomouc. Další neméně důležitá spolupráce probíhá na interní bázi se zahraničním oddělením magistrátu, a to v oblasti společné prezentace města na trzích partnerských měst.

Od roku 2008 podporuje značku Olomouce nové turistické logo města (Obr. 9). Základním prvkem je motiv šachovnice vycházející z Moravské orlice, respektive heraldického znaku města. Z něj čerpá i červeno-bílá barevnost (Statutární město Olomouc, 2013).

Od roku 1994 je cestovní ruch města Olomouce finančně podporován z rozpočtu města Olomouce a od roku 2004 částečně financován i z dalších zdrojů, a to především z dotačních titulů Ministerstva pro místní rozvoj či mezinárodních dotačních titulů. Stávající politika a podpora cestovního ruchu od města je hodnocena kladně. Letošní rozpočet činí 2 800 000,- Kč.

Strategický dokument rozvoje cestovního ruchu

Hlavním dokumentem, který se zabývá rozvojem města v oblasti cestovního ruchu, je Program rozvoje cestovního ruchu města Olomouce na období 2008-2013. Všechny části programu rozvoje cestovního ruchu jsou taktéž základním podkladovým materiálem pro vytvoření Integrovaného plánu rozvoje území v oblasti cestovního ruchu. Tento dokument je výchozím podkladem pro Regionální radu regionu soudržnosti Střední Morava pro vyhlášení výzev v oblasti cestovního ruchu v rámci ROP Střední Morava pro území města Olomouce.

Program je koncipován do 6 strategických oblastí, ve kterých jsou podrobněji definovány zamýšlené aktivity:

1. Infrastruktura cestovního ruchu

- zkvalitnění dopravní dostupnosti
- rozšíření a zkvalitnění cyklostezek a in-line stezek
- zvýšení počtu parkovacích míst
- zvýšení kapacity ubytovacích zařízení a zvýšení standartu stávajících ubytovacích zařízení a podpora výstavby nových ubytovacích zařízení vyšší třídy a modernizace stávajících ubytovacích zařízení
- zvýšení počtu volnočasových zařízení, sportovních areálů využitelných primárně pro cestovní ruch včetně návazné infrastruktury
- podpora investorů do infrastruktury v cestovním ruchu v oblasti volnočasových aktivit- výstavba aquaparku, multifunkční haly, sportovních a zábavních center
- rozšíření sítě informačních center
- zkvalitnění infrastruktury pro orientaci návštěvníků města
- rozšíření nabídky zpřístupněných kulturních, sakrálních, technických a vojenských památek
- komplexní řešení veřejných prostranství k využití v oblasti cestovního ruchu- revitalizace parků, náměstí a dalších veřejných prostranství
- zlepšení infrastruktury pro výstavnictví a kongresovou turistiku

2. Produktová nabídka cestovního ruchu

- rozšíření nabídky produktů v oblasti cestovního ruchu- podpora tvorby produktových balíčků
- podpora kulturních aktivit města v průběhu turistické sezony
- rozšíření spolupráce veřejného a soukromého subjektu v oblasti cestovního ruchu při tvorbě produktů cestovního ruchu
- rozvoj stávajících produktů (Olomouc Region Card, elektronizace služeb informačního centra)

3. Služby v oblasti cestovního ruchu

- zkvalitnění a zatraktivnění služeb ubytovacích a stravovacích zařízení- interní certifikace ubytovacích a stravovacích zařízení

- doprovodné služby v ubytovacích zařízeních
- zkvalitnění služeb informačních center- podpora spolupráce mezi informačními centry

4. Rozvoj lidských zdrojů

- motivační programy pro kvalitnější spolupráci podnikatelského a veřejného sektoru v oblasti cestovního ruchu
- podpora zajištění poradenství pro zájemce o podnikání v cestovním ruchu ve spolupráci se sdružením cestovního ruchu Střední Morava a Olomouckým krajem

5. Marketing a propagace

- zlepšení celkové propagace města- vytvoření nové image města
- podpora kulturně-společenských akcí zviditelňujících město v nadregionálním a republikovém kontextu
- každoroční zpracování marketingového plánu
- zvýšení počtu zahraničních i tuzemských turistů, prodloužení délky pobytu- cílená propagace na veletrzích cestovního ruchu v tuzemsku i zahraničí, zaměřená na cílové skupiny, propagace prostřednictvím tištěných propagačních materiálů, formou inzerce v médiích, infokanálu v hotelích, spolupráce s agenturou CzechTourism
- zvýšení povědomí o městě v partnerských městech- prezentace města ve spolupráci s partnerskými městy
- zkvalitnění komunikačních technologií, internetu, e-marketingu- spolupráce s médii, využití tištěných periodik zaměřených na cestovní ruch, prezentace prostřednictvím internetových vyhledávačů, pravidelná aktualizace oficiálních turistických webových stránek města
- zkvalitnění systému vlastního sběru statistických dat- zajišťovat dlouhodobý a pravidelný monitoring návštěvníků města a vývoj profilu návštěvníků/turistů
- zvýšení zájmu touroperatorů, cestovních kanceláří a novinářů o město- vytvořit pobídky pro cestovní kanceláře, touroperátory a novináře zabývajících se cestovním ruchem (fam tripy, press tripy, inzerce)

6. Organizace cestovního ruchu

- spolupráce pracovníků veřejného a soukromého sektoru v oblasti cestovního ruchu- podpora setkávání subjektů cestovního ruchu formou seminářů a konferencí na

regionální, národní a mezinárodní úrovni, spolupráce s dalšími subjekty z veřejného a soukromého sektoru, podpora statutárního města Olomouc v oblasti cestovního ruchu na neinvestiční projekty menšího rozsahu

- upevnění partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti cestovního ruchu- vypracování Programu rozvoje cestovního ruchu města Olomouce, vypracování a realizace programu Integrovaný plán rozvoje území
- využití potenciálu města prostřednictvím členství ve sdruženích na podporu cestovního ruchu- podpora členství v European Cities Marketing, Asociace turistických informačních center ČR, sdružení cestovního ruchu Střední Morava, Spolupráce s tuzemskými a zahraničními subjekty cestovního ruchu- UNESCO, Svaz historických sídel Čech, Moravy a Slezska, European Mozart Ways

(Statutární město Olomouc- Program rozvoje cestovního ruchu 2008-2013, 2013)

Integrovaný plán rozvoje území je financován z prioritní osy 3- Cestovní ruch ROP Střední Morava. Město Olomouc využilo dotaci z tohoto programu například při rekonstrukci informačního centra, sjednocení značení historických objektů, pro turistického multimediálního průvodce pro mobilní telekomunikační technologie nebo informační systém ZOO Olomouc. Olomoucké arcibiskupství využilo finanční dotace při provádění stavebních úprav a restaurátorských pracích, aby mohl být objekt běžně přístupný v turistické sezóně. Došlo i k modernizaci ubytovacích zařízení, bylo nově vybudováno nebo modernizováno přes 300 lůžek. Díky tomu bylo také vytvořeno 40 nových pracovních míst (prezentace ROP Střední Morava- IPRÚ Olomouc).

Partnerská města

Město Olomouc spolupracuje s devíti zahraničními městy. V oblasti cestovního ruchu jsou vztahy nejintenzivnější s městy Luzern, Veenendaal a Antony, v nich se snaží i inspirovat. Zvláště přínosné jsou pro Olomouc poznatky a zkušenosti z turistického ruchu v Luzernu. Letos například pořádá švýcarské velvyslanectví v několika českých městech akci s názvem Švýcarské jaro, ke které se přidala i olomoucká a luzernská radnice. V rámci Švýcarského jara jsou prezentovány různé projekty, převážně se zaměřením na kulturu a sport. Olomouc se také představila při příležitosti Evropského hlavního města kultury v maďarské Pécsi v roce 2010. Oddělení cestovního ruchu se opakovaně v Bratislavě prezentovalo v rámci propagace památek UNESCO a také muzea obou měst navázala spolupráci. Na navázání kontaktu s německým Nördlingenem měla vliv především skutečnost, že toto město má záštitu nad

Vlasteneckým svazem pro Olomouc a střední Moravu, který sdružuje Němce vysídlené po druhé světové válce z okolí Olomouce. Svědčí o tom například i to, že v Nördlingenu najdeme Olomouckou ulici, Olomouckou kašnu nebo cestovní kancelář, která nabízí zájezdy do hanácké metropole. Díky partnerství se srbským městem Subotica se možná brzy podaří městu vyřešit dlouholetý problém, poněvadž při návštěvě Olomouce zástupci srbské strany potvrdili, že mají zájem na tom, aby už dále nechátral objekt Jihoslovanského mauzolea v Bezručových sadech (Statutární město Olomouc, 2013). V oblasti cestovního ruchu se Olomouc vzájemně propaguje s americkým městem Owensboro. Cenné rady ohledně budování cyklistických stezek předal Olomouci nizozemský Veenendaal. Nyní se rýsuje možná spolupráce s Polskem.

Očekávání spolupráce s jinými městy se víceméně naplnila. Zájem o spolupráci je především v oblasti kultury, cestovního ruchu a využívání strukturálních fondů. Největší překážkou se zdá být finanční bariéra, možnost financování partnerské spolupráce měst není využívána.

Tab. 2: Partnerská města Olomouce

město	stát	rok	oblast spolupráce
Antony	Francie	1990	kultura, sport, školství
Bratislava-Staré město	Slovensko	2012	školství, cestovní ruch, kultura, výměnné stáže
Luzern	Švýcarsko	1992	výměnné stáže, životní prostředí, cestovní ruch, kultura
Nördlingen	Německo	1989	kultura, školství, cestovní ruch
Owensboro	USA	1993	školství, skautství, cestovní ruch, výměnné návštěvy záchraných složek
Pécs	Maďarsko	2002	kultura, sociální oblast
Subotica	Srbsko	1996	podnikatelské aktivity, kultura, sport
Tampere	Finsko	1986	školství, kultura, výměnné stáže, životní prostředí
Veenendaal	Nizozemsko	1993	sociální oblast, školství, kultura, životní prostředí, výměnné stáže

(zdroj informací: Statutární město Olomouc, 2013)

Urbanismus a cestovní ruch

Město se v současné době na projektech revitalizací, ani nové výstavby, určených pro využití v cestovním ruchu přímo nepodílí, aktuální projekty se spíše týkají soukromých investorů. Plánuje se ale podpora v rámci grantu na rozvoj cestovního ruchu a také se chystá revitalizace oblasti Václavského náměstí v rámci projektu Olomoucký hrad 2014 (Obr. 10). Mělo by vzniknout parkoviště, restaurace, turistické informační centrum a jiné doplňkové služby. Nová podoba Václavského náměstí, přilehlých parků a areálu letního kina by měla být turistům zpřístupněna už v roce 2014. Projekt olomouckého hradu chce v okolí dómu propojit dosud oddělené veřejné prostory cestami pro pěší, historické území bude nově zpřístupněno

ze severní části od ulice Dobrovského, kde vznikne krátkodobé stání pro autobusy, zastávka MHD a také molo na Mlýnském potoce. V areálu letního kina město zamýšlí prostor pro konání kulturních akcí, z části opravených hradeb bude vyhlídka. Na Václavském náměstí dojde ke stavebním úpravám a opravě Domu zvoníků, ve kterém návštěvníci najdou informační centrum a veřejná WC. Přes 89 milionů korun chce radnice získat z evropských peněz (deník.cz, 2012).

Dalším hodně propíraným tématem je rekonstrukce nebo nová výstavba městské sportovní haly namísto chátrajícího zimního stadionu (Obr. 11). Otázka nového zimního stadionu by měla být vyřešena v blízkém časovém horizontu. Přikloní-li se město k modernizaci zchátralé haly u centra města na moderní halu v podobě kostky ledu rozřezané bruslemi, mohla by začít rekonstrukce již příští rok. Cílem je také postavit mezi Slovanským domem a nynějším plaveckým stadionem pětipatrový parkovací dům zhruba pro 470 aut s nepřetržitým provozem a také přebudování nynější vytížené křižovatky ulic Hynaisova, Legionářská a Studentská na kruhový objezd. Celkové náklady se zde pohybují v rozmezí 800 až 900 milionů korun. Další, méně pravděpodobnou variantou je výstavba zcela nového stadionu na zelené louce v lokalitě Pražská-východ (iDnes.cz, 2013).

Společně s modernizací zimního stadionu je nejdiskutovanějším projektem také projekt Středoevropského fóra (SEFO), který by měl vyrůst v Denisově ulici, v místě současného Muzea umění (Obr. 12). Vize je taková, že by měl vzniknout architektonicky ojedinělý prostor zhruba za 500 milionů korun, v němž by vystavovali přední umělci z České republiky, Slovenska, Polska a Maďarska. Myšlenka se zrodila v roce 2007, projekt ale neuspěl v boji o potřebnou evropskou dotaci. Přesto však trvá snaha o jeho vybudování. Je možné, že bude vypsána architektonická soutěž na nový vzhled budovy, jelikož se strhla diskuze, zda je vhodné umístit moderní stavbu v historickém centru přímo naproti baroknímu kostelu. Podle nejnovějších zpráv, by měla budova stát do roku 2020 a letos by měl být vyřešen výkup pozemků. Alternativou dalšího vývoje muzea umění je rekonstrukce muzejní budovy a provizorní úprava proluky, například pro sochařskou zahradu (olomouc.cz, 2013 a deník.cz, 2012).

V současnosti dochází k rekonstrukci Dolního náměstí, zahrnující obnovu povrchů, vybudování mobiliáře náměstí, osázení zelení a rekonstrukci inženýrských sítí pod povrchem náměstí. Návrh navazuje na koncept Horního náměstí, bude zdůrazněna významná pěší trasa vedoucí z Horního náměstí k prostoru stávající tržnice. Klidný, spíše setmělý střed náměstí bude ponechán pro vyznění nasvětlených historických památkových objektů (Dolní náměstí-rekonstrukce, 2013).

V integrovaném plánu rozvoje území 2008-2013 byla vyčleněna finanční částka na podporu výstavby nebo modernizace ubytovacích zařízení. Právě v posledních letech v Olomouci vyrostlo několik kvalitních hotelů jako NH Hotel, Ibis nebo právě se dokončující Clarion Congress Hotel. NH Hotel Congress a přilehlé sportovní centrum Omega dokonce získalo ocenění Stavba roku. Avantgardní budova ve funkcionalistickém stylu získala toto architektonické ocenění za odvážný design, použité inovace, ale také za přístup k životnímu prostředí (iDnes.cz, 2010).

Jedinečnou památkou Olomouce je soubor šesti olomouckých barokních kašen. Velké kamenné fontány nesou figurální výzdobu čerpající z antické mytologie. Dodnes představují jeden ze základních prvků určujících tvář dnešního města. Jsou dokladem stavebního a uměleckého rozvoje města, které bylo v období třicetileté války téměř zničeno. Lze je považovat za jeden ze symbolů jeho znovuzrození. Zajímavou dominantou města jsou i sloupy. Nejen Sloup Nejsvětější Trojice, ale například také Mariánský morový sloup na Dolním náměstí, který vznikl na paměť obětí moru v 18. století (Statutární město Olomouc, 2013).

Korunní pevnůstka (Obr. 13) je jeden z mála dochovaných pevnostních objektů, který byl součástí původního bastionového opevnění Olomouce. Je předsunuta před středověké městské hradby, od historického jádra města ji odděluje Mlýnský potok a spolu s okolními bastiony vytvářela obrannou linii olomoucké pevnosti v dnešních Bezručových sadech. Úvahy o jakékoliv přestavbě korunní hradby definitivně ustaly v 60. letech 19. století. Areál Korunní pevnůstky byl poté využíván také k jiným než vojenským účelům. Od konce 60. let se totiž o její areál dělila armáda spolu s Florou Olomouc. Část Korunní pevnůstky se postupně proměnila v parkový areál s Botanickou zahradou a zahradami národů. Na konci 20. století se stalo jejím novým vlastníkem město Olomouc a od roku 2008 občanské sdružení Muzeum olomoucké pevnosti, které intenzivně pracuje na její památkové obnově. Občanské sdružení Muzeum Olomoucké pevnosti, o.s. vzniklo za účelem rekonstrukce a revitalizace památkově chráněného areálu Korunní pevnůstka. Sdružení zde chce vybudovat muzeum olomoucké pevnosti, propagující vojenskou historii města, informační centrum pro celý komplex zachovaných staveb vojenského charakteru v Olomouci i okolí, volnočasové centrum poznání a zábavy založené na kulturních, vzdělávacích a sportovních aktivitách. V rekonstrukce je objekt Korunní hradby, kudy má vést vyhlídkový okruh, Prachárna bude sloužit jako budoucí muzeum olomouckého opevnění, ve Strážnici by mělo být informační centrum pro vojenskou historii města a okolí, Velký a malý dělostřelecký sklad bude využit k projektu Pevnost poznání a jako restaurace. Ve volném prostoru, který bude pojednán v parkové úpravě, bude

mimojiné velký model olomoucké pevnosti z poloviny 18. století, oddechové zóny a amfiteátr pro konání kulturních akcí (Muzeum olomoucké pevnosti o.s., 2013).

Město preferuje především výstavbu a rekonstrukci pěších stezek a cyklostezek.

Olomouc se může pyšnit množstvím církevních památek zakomponovaných, jak do historického jádra města, tak i dále od centra. Poměrně málo jsou frekventované historické uličky z Horního náměstí do Bezručových sadů. Unikátní je i propojení Horního a Dolního náměstí nebo blízkost centra a relaxace v sadech.

Edice turistických průvodců Lonely Planet loni uveřejnila město Olomouc jako skrytý poklad Evropy, o kterém turisté nemají zas až takové ponětí. Nutno podotknout, že se v žebříčku objevilo jako jediné město z České republiky, komisi bylo zvoleno jako nejhezčí město naší republiky. Důvod udělení tohoto ocenění spočíval především v architektonickém šarmu, bez velkého chaosu. Jako klad byla brána i unikátnost orloje v socialistickém stylu a křížové chodby z 12. století v Přemyslovském paláci, dnešním Arcidiecézním muzeu (iDnes.cz, 2012).

SWOT analýza

Silné stránky

- historické centrum
- dopravní dostupnost
- dostatek relaxačních zón a parků
- geografická poloha
- památka UNESCO
- druhá největší městská památková rezervace v ČR
- okolí města- forty, hrady, zámky

Slabé stránky

- nedostatek parkovacích míst
- absence kempu, není ani v blízkosti města
- zajímavé památky uzavřené pro veřejnost
- málo luxusnějších restaurací
- obchody s levným textilem na Dolním náměstí
- absence obchodů se suvenýry

Příležitosti

- projekt Olomoucký hrad
- titul nejkrásnější město ČR dle Lonely Planet
- využívání finančních prostředků z fondů Evropské unie
- podpora města při výstavbě ubytovacích zařízení
- vznik nových luxusnějších hotelů
- spolupráce s cestovními kancelářemi
- sportovní zóna Olomouce- zimní stadion, fotbalový stadion, sportovní hala, plavecký stadion

Hrozby

- dopravní problémy ve městě
- konkurence jiných měst
- podcenění cestovního ruchu v rámci přilákání nových investic a financí

6.3 Zlín

Město Zlín je správním a průmyslově-podnikatelským střediskem Zlínského kraje, k 1.1.2012 zde žilo 75 660 obyvatel (ČSÚ, 2012). Leží v údolí řeky Dřevnice na rozhraní Hostýnských a Vizovických vrchů. Důležitým mezníkem zlínské historie se stal konec 19. století, kdy zde byla založena obuvnická firma Baťa. Díky zcela výjimečnému růstu a prosperitě firmy a vlivu Tomáše Bati se stal Zlín v meziválečném období moderním městským centrem, vynikající architektonickým stylem i životním tempem. Jméno Tomáše Bati nese i zdejší univerzita.

Urbanistický vývoj

Historie města sahá daleko do středověku, první písemná zmínka se pojí k roku 1322, kdy byl Zlín středisko pro okolní valašské osídlení, živící se převážně pastevectvím. S dějinami Zlína je spjata archeologicky prozkoumaná lokalita na vrchu Hradisko, kde ve 13.-15. století stávalo nevelké opevněné sídlo. Nejstarší stopy osídlení byly nalezeny v Hornomlýnské ulici, kde byl objeven žárový hrob z doby bronzové. Za vlády Šternberků byla rozšířena městská práva, z této doby je doložena také zlínská tvrz. Za dlouhé vlády Tetourů a Cedlarů získali Zlínští řadu privilegií, město se příznivě rozvíjelo, patřilo k nejlidnatějším v širším okolí. Ve druhé polovině 16. století získaly nejvýznamnější budovy renesanční podobu- tvrz byla přestavěna v zámek, byl přebudován kostel a radnice. Nenadálým vpádem uherských

bočkajovců roku 1605 byl Zlín vyplněn a poničen, ale ještě horší následky měla třicetiletá válka. V 18. století se opět oživila řemesla, zejména soukenictví a ševcovství. Změnu v poklidném vývoji přinesla až průmyslová revoluce a založení Baťova obuvnického závodu roku 1894, to vše posílené i otevřením železnice Otrokovice-Zlín-Vizovice.

Prudkým rozvojem průmyslového Zlína vzniklo v první třetině 20. století na území Československa první skutečné funkcionalistické město na světě, jeden z památníků moderní architektury a urbanismu. Stalo se vzorem pro řadu satelitních měst zakládaných firmou Baťa po celém světě. Tomáš Baťa založil a rozvíjel své město s vizí, jejímž základem byla teorie anglických zahradních měst, kterou propagoval Ebenezer Howard. Baťa zastával přesvědčení, že jeho zaměstnanci mají společně pracovat, ale žít individuálně. Rozvoj města byl ovlivněn především přírodními podmínkami, sevřeným údolím podél řeky Dřevnice, kolem které se rozvinula liniově silniční a železniční doprava. Podél ní se pak rozvíjela v novém Baťově městě výroba, na kterou navázal pás obytné zástavby a občanské a společenské vybavenosti, následoval pás zeleně s možností rekreace. Můžeme zde tedy najít uplatnění myšlenek teorie takzvaného lineárního města, ale také teorie pásového města. V letech 1922-1938 se Baťovy závody mnohonásobně rozrostly v největší československý obuvnický podnik s rozsáhlou sítí továren a prodejen po celém světě. Baťův koncern produkoval nejen boty, ale rozvíjely se tu i strojírna, gumárny, chemická výroba, stavebnictví a řada dalších oborů. S růstem závodů se dynamicky rozrůstalo i město, mezi léty 1910-1938 se počet obyvatel Zlína zdesetinásobil na 36 243 obyvatel. V rychlém tempu se budovaly obytné čtvrti, obchodní domy, školy, nemocnice, studijní ústavy. Budovy z červených cihel vsazených do zeleně zahrad a parků daly tehdy Zlínu jedinečný ráz moderního města. Šachovnicové uspořádání kolonií dvoupatrových cihlových domků se zahrádkami bez plotů se objevuje na Letné, Nad Ovčínou, Na Zálešné, Podvesné, Dílech, Lesní čtvrti a Mokré. Na projektování se podíleli významní architekti v čele s Janem Kotěra, Františkem Lydie Gahurou, Vladimírem Karfíkem a Miroslavem Lorencem. Pozoruhodný je rovněž soubor moderní meziválečné architektury- Velké kino, hotel Moskva, 21. budova nebo Dům umění.

Za druhé světové války byla výroba Baťových závodů částečně přeorientována pro potřeby německé armády. Americké bombardování v listopadu 1944 těžce poškodilo západní část Zlína, zejména tovární areál Baťových závodů. Z poválečné výstavby jsou významné Morýsovy domy, Kolektivní dům a Městské divadlo. Roku 1949 byl Zlín přejmenován na Gottwaldov. Masivní zástavba na jižních svazích města nastala v 70.-80. letech minulého století výstavbou sídliště Jižní Svahy. Kromě několika terasových rodinných domů se ale jednalo o panelovou bytovou zástavbu (město Zlín, 2013 a Goethe Institut, 2013).

Po Sametové revoluci se město vrátilo k názvu Zlín. S nástupem liberální ekonomie došlo k masivní změně majetkových poměrů, individualizaci společnosti a deindustrializaci Zlína. Z většiny továren se staly brownfields.

Organizace cestovního ruchu a financování

Organizace cestovního ruchu ve městě Zlíně spadá pod oddělení cestovního ruchu, vnitřních a vnějších vztahů. Na oddělení cestovního ruchu pracuje 6 zaměstnanců. Aktuální podpora cestovního ruchu ze strany vedení radnice odpovídá významu dané oblasti.

Město Zlín je součástí marketingové turistické oblasti Zlínsko, zahrnující území okresu. Protože v současné době převažuje mezi turisty spíše zájem o poznávání celých regionů a ne jen města jako takového, je programování a následně i propagace města Zlína zaměřena tímto směrem.

Hlavních organizace s orientací na marketing cestovního ruchu v turistické oblasti Zlínsko jsou Dobrovolný svazek obcí Region Zlínsko, Krajský úřad Zlínského kraje a Regionální rozvojová agentura Východní Moravy. Dobrovolný svazek obcí vznikl za účelem koordinace aktivit ve vztahu k rozvoji cestovního ruchu v turistické oblasti Zlínsko, zajišťuje dostupnost veřejných i soukromých fondů a grantů pro realizaci strategického rozvoje, vytváří podmínky pro zajištění místní i regionální infrastruktury, vyhledává možnosti financování jednotlivých projektů cestovního ruchu, pracuje na přilákání investic do veřejného i soukromého sektoru v oblasti cestovního ruchu, zpracovává dlouhodobý plán rozvoje cestovního ruchu a prezentuje region. Krajský úřad Zlínského kraje zajišťuje a koordinuje vypracování dlouhodobé koncepce a strategie hospodářského a sociálního rozvoje Zlínského kraje. Pro oblast cestovního ruchu bylo zřízeno oddělení cestovního ruchu, které zajišťuje marketingové aktivity na území Zlínského kraje. Má zpracovánu vlastní Strategii rozvoje cestovního ruchu kraje. Hlavními cíli Regionální rozvoje agentury Východní Moravy ve Zlíně jsou podpora systematického rozvoje kraje a všech jeho územních částí. Spolupracuje při zpracování Strategických rozvojových plánů, spolupracuje s orgány Evropské unie při zavádění strukturálních fondů. Podílí se na zpracování rozvojových dokumentů v rámci Zlínského kraje.

Co se týče propagace samotné, pracovníci odboru cestovního ruchu se zúčastňují zahraničních i tuzemských veletrhů zaměřených na tuto oblast, zde propagují spíše celý turistický region Zlínsko. K prezentaci města při kulturních, sportovních a jiných akcích se používá logo města Zlína (Obr. 14).

Cestovní ruch je financován z rozpočtu města a kraje. Částka z rozpočtu města je přibližně

4 500 000,- Kč.

Strategický dokument rozvoje cestovního ruchu

Město má vytvořen dokument nazvaný Marketingová strategie cestovního ruchu měst Zlína, Luhačovic a Regionu Zlínsko, který je zaměřen především na Zlínsko a město jako takové v něm hraje okrajovější roli. Tento dokument, vytvořený v roce 2006 za podpory Evropského sociálního fondu, zahrnuje problémy města v oblasti cestovního ruchu a navrhuje vhodná opatření ke zlepšení aktuální situace.

Strategickým cílem rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Zlínsko je trvalé budování dobrého image regionu, vyšší zapojení turistického potenciálu do nabídky regionu a celkové zvýšení konkurenceschopnosti na národní i mezinárodní úrovni. Specifické cíle jsou navrhovány takto:

- zlepšení kvality produktů cestovního ruchu
- vytvoření standardních marketingových postupů a realizace cíleného marketingu turistické oblasti
- zvýšení kvalifikace pracovníků cestovního ruchu
- dosažení programového financování prioritních úkolů a aktivit
- rozvíjet trvale udržitelný cestovní ruch
- dále rozvíjet a zachovat kvalitní image regionu
- vybudovat systém organizace cestovního ruchu ve vazbě na organizaci cestovního ruchu Zlínského kraje a ostatní turistické oblasti v rámci Zlínského kraje
- zvýšení příjmů z cestovního ruchu
- zvýšení konkurenceschopnosti turistické nabídky celé turistické oblasti i jednotlivých středisek cestovního ruchu
- zapojení celé sítě turistických informačních center do tvorby produktů turistické oblasti a do celého systému organizace cestovního ruchu
- zvýšení úrovně a doplnění turistické infrastruktury ve vazbě na definované nosné turistické produkty
- rozšíření a revitalizace základní i doprovodné turistické infrastruktury
- podpora rozvoj malého a středního podnikání
- výrazné zlepšení dopravní dostupnosti a kvality silniční sítě do a v rámci turistické oblasti Zlínsko
- zvýšení celkové atraktivity území vybudováním nových atraktivit a aktivit

Pro turistickou oblast Zlínsko byly vymezeny tyto čtyři rozvojové priority a stanovena následující strategická opatření:

1. Vytváření konkurenceschopných turistických produktů pro různé cílové skupiny

- tvorba nosných celoregionálních produktů
- tvorba produktů orientovaných na akce, specifické produkty
- tvorba produktů kooperativních
- tvorba produktů pro jednotlivá turistická lokality

2. Podpora rozvoje (revitalizace) základní a doprovodné turistické infrastruktury

- výrazné zkvalitnění základní dopravní infrastruktury a dostupnosti regionu
- budování a revitalizace turistických cílů, tras, aktivit a produktové infrastruktury
- podpora rozvoje letních a zimních středisek
- podpora rozvoje ubytovacích zařízení

3. Vytváření dobrého image regionu, marketingová podpora, marketing produktů

- realizace aktivit na podporu budování image regionu
- návrh a realizace propagačního mixu turistické oblasti Zlínsko
- průběžný monitoring konkurence a cílových skupin, aktualizace strategických opatření, zkvalitnění statistiky
- budování regionálního informačního systému

4. Rozvoj organizační struktury cestovního ruchu, rozvoj lidských zdrojů a kvality služeb

- vybudování organizační struktury turistické oblasti Zlínsko
- podpora standardizace a klasifikace turistických služeb (certifikace, řetězce,...)
- rozvoj kvality lidských zdrojů a služeb, vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu, vytváření partnerství a spolupráce veřejného a soukromého sektoru v cestovním ruchu
- podpora činnosti sítě turistických informačních center, standardizace jejich činnosti (Město Zlín- Marketingová strategie cestovního ruchu ve městech Zlín, Luhačovice a v turistické oblasti Zlínsko, 2006)

Partnerská města

Aktivní spolupráci přesahující hranice států provozoval tým manažerů Baťových závodů dávno předtím, než se začalo hovořit o partnerství. Do partnerské spolupráce jako takové se

Zlín stejně jako jiná československá města začal zapojovat v politicky uvolněnější atmosféře 60. let. Většina těchto kontaktů však v různých obdobích nebyla aktivní, ať už z ekonomických či politických důvodů. V 90. letech nastal v oblasti partnerství v celé Evropě největší rozvoj. V současné době má Zlín v 7 evropských zemích 8 partnerských měst, se kterými uzavřel smlouvu o partnerské spolupráci (město Zlín, 2010).

Nadstandardní styky jsou udržovány především s francouzským Romans-sur-Isere, slovenským Trenčínem, holandským Groningenem či polským Chorzowem. S partnerským městem Limbach-Oberfrohna probíhá letos spolupráce na projektu "Jsou tu s námi", který je zaměřen na obyvatele třetího světa. V budoucnu se plánuje spolupráce s tímto městem i v oblasti cestovního ruchu. Z hlediska cestovního ruchu se jednoznačně jeví jako nejvýraznější spolupráce s blízkým Trenčínem.

Mezi nejvyhledávanější oblasti spolupráce patří doprava, životní prostředí, podnikatelské aktivity a podpora investic, sport, školství a kultura. V současné době není využíváno spolufinancování na projektech spolupráce. Město se snaží inspirovat ve všech partnerských městech, ať už se jedná o oblast školství, kultury, dopravy nebo třeba sportu. Podnětem k navazování partnerských vztahů s dalšími městy jsou v případě Zlína podobné preference a společné zájmy, partnerství se nebrání.

Tab. 3: Partnerská města Zlína

město	stát	rok	oblast spolupráce
Altenburg	Německo	1997	mládež
Groningen	Nizozemsko	1996	předávání zkušeností ve správě města, různé instituce a spolky, podnikatelé
Chorzow	Polsko	1996	ekonomika, školství, kultura, sport
Izegem	Belgie	1996	kultura, sociální oblast
Limbach-Oberfrohna	Německo	1998	projekt na podporu zemí třetího světa
Romans-sur-Isere	Francie	1997	školství, životní prostředí
Sesto San Giovanni	Itálie	2001	kultura
Trenčín	Slovensko	2000	kultura, cestovní ruch, podnikatelské aktivity
Turín	Itálie	2004	podnikatelské aktivity, kultura

(zdroj informací: město Zlín, 2013)

Urbanismus a cestovní ruch

Městská památková zóna Zlín je součástí Evropského kulturního dědictví. Cílem tohoto projektu je vytvoření sítě kulturních památek, přírodních nebo městských lokalit a významných pamětihodností, vypovídajících o dějinách a evropském dědictví. Kromě Zlína patří k evropskému dědictví v České republice i Dolní oblast Vítkovice, soubor lokalit ve Vysoké u Příbrami, spojených s pobytem Antonína Dvořáka a Zámek Kynžvart jako sídlo

rakouského ministerského předsedy, kancléře Klementa Metternicha. V případě Zlína jde o chráněné hodnoty nejen architektonické, ale i unikátní urbanismus z období 20.- 50. let 20. století, souvisejícího s rozmachem Baťaova obuvnického koncernu. Pro architekturu je typické opakování standardizovaných stavebních konstrukcí, modifikovaných do funkčně různorodých objektů, jednoduché kubické formy, materiálové a barevné jednoty. Území zahrnuje historický střed přestavěný do uzavřených bloků tvořících veřejné uliční prostory a náměstí, areál továrny firmy Baťa, centrum města s veřejnými stavbami zastavěné volnou řádkovou zástavbou skladebných sekcí propojené do relativně jednoduššího celku pomocí staveb zaujímajících výlučnou nebo dominantní polohu a obytné čtvrti zastavěné na principu zahradního města typovými dvojdomky, čtyřdomky a jednodomky. Při odůvodnění zápisu do evropského dědictví byla pro evropskou identitu důležitá Baťaova idea volného trhu, která výrazně předběhla svou dobu a stejně tak důležitá idea volného pohybu osob (město Zlín, 2012).

Dnes se město snaží na svou světoznámou tradici navázat a v rámci současných možností ji dále rozvíjet. Snaha najít nové funkce pro staré tovární budovy také pomalu nese úrodu. Byla zrekonstruována Budova č. 21, vysoce očekávané je letošní otevření budov č. 14 a 15 pod společným názvem Baťův institut. Dlouhodobým plánem města je lokalizovat do továrních budov alespoň část místní univerzity.

Administrativní budova firmy Baťa, označovaná číslem 21, dokončená ve Zlíně v roce 1938 podle projektu architekta Vladimíra Karfíka se tyčí do výšky 77,5 metru a před válkou se mohla chlubit titulem nejvyššího objektu v Československu, na konci 30. let 20. století byla dokonce druhá nejvyšší v Evropě. Je pozoruhodná z hlediska architektonického i urbanistického. V současnosti v ní sídlí Krajský a Finanční úřad, turistům je volně přístupná. Turistickým lákadlem je plně funkční pojízdná kancelář šéfů baťovského koncernu a je možné se v něm svézt v rámci prohlídky Obuvnického muzea, které sídlí hned ve vedlejší budově. V osmém poschodí je pak expozice o historii firmy Baťa a satelitních městech. Rovněž se tu pravidelně konají různé příležitostné výstavy (Zlínský kraj, 2012).

Asi největším současným projektem dotýkajícím se cestovního ruchu je vznik Baťaova institutu (Obr. 15). Budovy s čísly 14 a 15 byly postaveny po druhé světové válce na místě vybombardované části Baťových závodů. Po zániku Svitů začaly budovy chátrat a v posledních letech sloužily už jen provizorním skladovacím a prodejním účelům. V roce 2004 se začalo s postupnou rekonstrukcí a začátkem letošního května bude otevřena první z renovovaných budov- Budova 14. V ní se usídli Krajská galerie výtvarného umění a Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně. Kromě toho se připravuje pestrý program krátkodobých

výstav, koncertů, divadelních představení, filmových projekcí a jiných setkání. Budova číslo 15, do níž se přemístí krajská knihovna, pak bude zprovozněna letos na podzim. Pro náročný projekt v celkové výši 900 milionů korun se Zlínskému kraji podařilo získat dotaci 500 milionů korun z evropských finančních zdrojů (14|15 Bařův institut, 2013 a Okno do kraje, 2013).

V posledních letech je stále populární obnova bařovských domků (Obr. 16), jeř jsou dnes převážně v soukromém vlastnictví. Autentický cihlový bařovský domek, ve kterém sídlila expozice o bařovském bydlení, je bohužel již druhým rokem veřejnosti uzavřen, z důvodů technických problémů, zapřičiněných vysokou vlhkostí v interiéru a tudíž je zde nevhodné umístění stálé expozice (Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, 2013).

Další budovou spojenou se jménem Tomáše Bati je jeho vila na Čepkově, projektovaná architektem Janem Kotěrou. Původní vila a zahrada opticky navazovaly na obuvnickou továrnu. Po konfiskaci v 50. letech byla vila proměněna na pionýrský dům a necitlivými zásahy podstatně znehodnocena. Po revoluci v roce 1989 byla vila nákladně rekonstruována a dnes slouží jako sídlo Nadace Tomáše Bati. V místě probíhá řada společenských a kulturních akcí (Zlínská architektura, 2013). V roce 2007 proběhla obnova a rekonstrukce Malotovy a Vavrečkovy vily. Obě stavby patří k netypické bařovské stavební produkci. Vily byly navrženy v 30. let 20. století pro čtyři nejvyšší ředitele firmy a nabízely zcela odlišné bydlení, než které bylo firmou poskytováno ostatním zaměstnancům (město Zlín, 2011).

Město se teř snaží o rekonstrukci Památníku Tomáše Bati a návrat k jejímu původnímu vzhledu z 30. let minulého století. Inicjuje proto založení obecně prospěšné společnosti pro rekonstrukci tohoto cenného objektu. Budova Památníku v posledních desítkách let sloužil jako Dům umění, ve kterém měla zázemí Filharmonie Bohuslava Martinů. Ta už ale koncertuje v prostorách Kongresového centra. Další prostory má pronajaté Krajská galerie výtvarného území, která se ale stěhuje do Bařova institutu (město Zlín.com, 2012 a iDnes.cz, 2013).

Do nově vzniklého Bařova institutu se také stěhuje knihovna Františka Bartoše v budově Měšťanské školy. Budova školy postavena na konci 19. století představuje příklad architektury historismu, převážně novorenesančního typu. Nyní se pro budovu hledá další využití (Zlínská architektura, 2013).

Plánuje se znovuořivení zlínského zámku v centrálním parku, ze kterého se odstěhuje Muzeum jihovýchodní Moravy a Krajská galerie výtvarného umění. O zámek projevila zájem skupina zlínských podnikatelů, sdružených v obecně prospěšné společnosti s názvem Zlínský zámek. V jejich plánu je zde zřídít galerii výtvarného umění, galerii fragmentů historie Zlína,

designový hotel, restauraci a kavárnu. V prostorách, které zůstanou i nadále městu, by měla vzniknout obřadní síň, která nabídne alternativu k současné obřadní síni na radnici (iDnes.cz, 2012 a zlín.cz, 2012).

V roce 2008 vyrostlo v centru města Kongresové a Univerzitní centrum Zlín (Obr. 17). Tento multifunkční komplex se skládá ze dvou samostatně funkčních celků- budovy Kongresové centrum Zlín, jehož investorem je statutární město Zlín a slouží jako domovská scéna Filharmonie Bohuslava Martinů a budovy Univerzitní centrum ve Zlíně, jehož investorem je Univerzita Tomáše Bati. Potřeba vybudování tohoto centra byla dána nutností vybudovat kvalitní infrastrukturu pro pořádání kulturních a společenských akcí (Zlínská architektura, 2013 a město Zlín, 2013).

V plánu je přeměna lyžařského areálu Svah Zlín (Obr. 18) na moderní sportovně-rekreační centrum s celoročním provozem. Tento areál je u nás mimořádný svou polohou takřka uprostřed krajského města.

Zajímavou investicí v hotelnictví byla rekonstrukce Lesního hotelu, která vycházela z významu tradice bývalé Lesní kavárny, na jejímž místě je hotel postaven a dále z funkcionalismu místní Baťovské architektury.

Město se snaží dávat nejvíce přednost při budování infrastruktury hlavně cyklostezkám a naučným stezkám.

Genius loci Zlínu vtiskla především osobnost v podobě Tomáše Bati. Po roce 1923, kdy se stal Tomáš Baťa starostou, se dokonce pojmy Baťa a Zlín překrývají. Nenajdeme u nás město, které by jeden podnikatel tak výrazně zformoval k svému obrazu, jak se stalo v případě Baťova Zlína. Pro nový Zlín jsou typické široké třídy, kromě starého centra tu nenajdeme sevřené ulice s bloky domů či uzavřena náměstí, ale volnou zástavbu utopenou v zeleni. Starší historické vrstvy, vzhledem k malosti Zlína již tak slabé, byly ještě upozaděny. Baťa a město Zlín jsou jedněmi z nejvýznamnějších československých fenoménů minulého století (Bartoš, 2009).

SWOT analýza

Silné stránky

- blízkost větších a významnějších center (Brno, Olomouc)
- blízkost Slovenska
- kulturní tradice města
- okolí města

- pořádání významných akcí (Mezinárodní filmový festival dětí a mládeže, Barum Rallye)
- kvalitní síť pěších stezek a cyklotras
- výhodná cenová hladina služeb oproti jiným oblastem

Slabé stránky

- napojení na dálniční síť, železnici
- nedostatečně využitý potenciál
- absence kvalitních ubytovacích zařízení
- nedostatek zahraničních turistů
- ekonomicky slabý region

Příležitosti

- navázání na tradici firmy Baťa
- potenciál návštěvníků z blízkého Slovenska
- zápis Městské památkové zóny mezi Evropské kulturní dědictví

Hrozby

- vymizení tradiční řemeslné výroby z regionu
- pomalý a nízký přísun potřebných investic do rozvoje turistické infrastruktury a služeb
- nízká konkurenceschopnost vůči ostatním oblastem ČR
- nevyužití budov-zámek, Měšťanská škola...

6.4 Ostrava

Město Ostrava je po Praze a Brně třetím největším městem České republiky, a to jak podle rozlohy, tak podle počtu obyvatel, k 1.1.2012 tu žilo 299 622 obyvatel (ČSÚ, 2012). Ostrava se nachází na hranici historických zemí Moravy a Slezska a na soutoku čtyř řek, Odry, Ostravice, Opavy a Lučiny. A právě řeka Ostravice, která město rozděluje na moravskou a slezskou část, dala tomuto městu jméno. Ostrava je správním, ale i ekonomickým, vzdělávacím a kulturním centrem Moravskoslezského kraje a také součástí největší české průmyslové aglomerace.

Urbanistický vývoj

Poloha se jevila jako atraktivní již od pravěku, kdy tudy procházely první obchodní cesty, z nichž nejvýznamnější byla Jantarová stezka, vedoucí od Baltského moře skrze Moravskou bránu k Středozevnímu moři. První trvalé osídlení na území Ostravy vzniklo před 25 tisíci lety na kopci Landek. Zakládající listina města Moravské Ostravy se nedochovala, avšak z kronikářských zpráv vyplývá, že toto právo získala Moravská Ostrava již před rokem 1279. Město bylo mezi lety 1371-1376 opevněno hradbou s obrannými věžemi a bránami. Součást ostravského opevnění tvořil Mlýnský náhon, který lemoval jihozápadní obvod města, jihovýchodní stranu zabezpečoval hradební vodní příkop. Za Třicetileté války ztratilo opevnění Ostravy reálný význam, když byla porušena více než polovina opevnění. Městské brány byly zbořeny v letech 1830-1839 a Hradební příkop byl zasypán roku 1899. Do současnosti se zachoval jen 50 m dlouhý úsek hradby, která je v současnosti součástí výstaviště Černá louka.

Moravská Ostrava byla budována jako centrum, přičemž městské jádro tvořilo pravidelné čtyřúhelníkové náměstí (dnešní Masarykovo náměstí) obklopené přízemními dřevěnými měšťanskými domy. V roce 1362 mu král a císař Karel IV. udělil právo konání šestnáctidenního výročního trhu, privilegium znamenalo zvýšení prestiže Ostravy, díky němuž se město mohlo ve 14. století proměnit v důležitý bod na mapě středověkých trhů. Husitské války do života města příliš nezasáhly. V roce 1437 pak byla Moravská Ostrava definitivně začleněna do hukvaldského panství, jehož částí byla až do roku 1848. Před rokem 1828 se rozkládalo na území dnešní Ostravy několik menších sídelních útvarů vesnického charakteru, tato obydlí dnes tvoří historická jádra městských obvodů.

Nejdůležitějším mezníkem pro vývoj Moravské Ostravy bylo období průmyslové revoluce, během které, se naprosto změnil vzhled města i okolní krajiny. Rozvoj těžkého průmyslu v letech 1830-1880, který byl podnícen objevením obrovských zásob černého uhlí formoval ostravskou městskou aglomeraci. Roku 1847 byla k Moravské Ostravě dovedena Severní dráha Ferdinandova, jež umožnila další růst samotného města a celé průmyslové aglomerace. Rychlý růst zaznamenala také bytová výstavba, když u jednotlivých závodů vznikaly nové dělnické kolonie. Výstavba průmyslových obcí probíhala chaoticky, bez regulačního plánu, průmyslové objekty se prolínaly s obytnými budovami a teprve na přelomu 19. a 20. století se některé obce ostravské aglomerace odhodlaly přikročit k zástavbě na základě regulačních a urbanistických plánů. Na regulačních plánech pro Moravskou Ostravu se podílel i známý vídeňský urbanista Camillo Sitte. K 1. 1. 1924 byla vytvořena tzv. Velká Ostrava, která přinesla sloučení sedmi moravských obcí v jeden celek (Moravská Ostrava, Přívoz, Mariánské

Hory, Vítkovice, Hrabůvka, Nová Ves a Zábřeh nad Odrou). V roce 1930 byla dostavěna budova Nové radnice s kvadratickou prosklenou věží, jež tvoří nejvýznamnější dominantu města.

Po 2. světové válce došlo k dalšímu extenzivnímu rozvoji Ostravy, když vedle Vítkovických železáren vznikla Nová huť. Další rozšiřování hutního a těžebního průmyslu způsobilo nutnost výstavby nových sídlišť, které byly vybudovány v Porubě, Zábřehu, Hrabůvce, Dubině a Výškovicích. Pro svůj složitý historický vývoj, který byl silně ovlivněn těžbou černého uhlí a těžkým průmyslem, lokalizovaným přímo v intravilánu města, se Ostrava stala dosti nekompaktním městem a tvoří složitý, prostorově nespojitý městský systém. Typické pro tento městský systém je prolínání vysokokapacitních obytných a průmyslových zón. Samotná obytná část města je fragmentována do tří velkých celků, konkrétně na městské centrum, Ostravu-jih a západní část města se sídlištěm Poruba. Tyto části jsou mezi sebou odděleny funkčně nevyužitými prostory, komunikačními koridory, a právě průmyslovými výrobními areály. Generálním projektantem výstavby socialistické Ostravy byl tehdy architekt Vladimír Meduna, díky němuž byl uveden v život první rozsáhlý plán komplexní výstavby sídlišť a tvorby socialistického prostředí.

K výrazným politickým a hospodářským změnám došlo po roce 1989. V důsledku restrukturalizace průmyslu byla razantním způsobem utlumena důlní činnost. Poslední vozík uhlí vyvezený v roce 1994 z jámy Odra ukončil více než dvě století trvající dějiny aktivní důlní těžby v Ostravě. Vítkovické vysoké pece, které tvoří výraznou městskou dominantu, vyhasly v roce 1998. Nyní lze v Ostravě sledovat postupné ožívání rozvoje města, mimo jiné i díky rozvojovým projektům, jako jsou právě Dolní oblast Vítkovice nebo Nová Karolina (Statutární město Ostrava, 2012).

Organizace cestovního ruchu a financování

Oddělení marketingu investičních příležitostí a turismu, spadající pod odbor ekonomického rozvoje, zajišťuje prezentaci města na významných veletrzích a výstavách investičních příležitostí v tuzemsku a v zahraničí, zpracovává podklady, připravuje propagační materiály a prezentace k oblastem investičních příležitostí, kvality a image života města, propaguje a reprezentuje město jako místo vhodné k investování, podporuje a stimuluje rozvoj cestovního ruchu ve městě a blízkém okolí a budování turisticky atraktivních objektů v souladu se záměry Strategického plánu rozvoje města Ostravy na léta 2009-2015 a Marketingové strategie rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Ostravsko. Rovněž plní roli destinačního managementu turistické oblasti Ostravsko, ve spolupráci s jinými subjekty se podílí na

organizaci a propagaci akcí významných pro město, sleduje dotační programy pro možné získání prostředků ze státního rozpočtu, z programů Moravskoslezského kraje (Statutární město Ostrava, 2012). Na oddělení se cestovním ruchem zabývá 7 zaměstnanců. Podpora cestovního ruchu městem je cíleně strukturovaná a využívá jak tradiční, tak nové formy turistických produktů. Město úzce spolupracuje s Moravskoslezským krajem i s dalšími aktéry cestovního ruchu na území města i regionu.

Město Ostrava nabízí programové balíčky. Zakoupit se dají v hotelech, informačních centrech, cestovních kancelářích, ale také přes internet. Balíčky jsou tematicky rozděleny do kategorií s názvy: Adrenalin, Sport, Pohoda, Gastronomie a Krása a zdraví (Statutární město Ostrava, 2012).

OSTRAVA!!! (Obr. 19) je marketingová značka, kterou se město prezentuje před veřejností v České republice i zahraničí. Podobu loga tvoří název města se třemi vykřičníky, které vyjadřují dynamiku, energii a sebevědomí města, jeho obyvatel. Nový vizuální styl města se týká i příspěvkových organizací města Ostravy, mimo jiné se například dotýká i dopravních prostředků městské hromadné dopravy nebo se objevuje na kulturních a sportovních akcích, které jsou podporovány statutárním městem Ostrava (Statutární město Ostrava, 2012).

Podpora cestovního ruchu prostřednictvím Statutární město Ostrava je financována z rozpočtu města, fondů Evropské unie a díky organizaci CzechTourism. Finanční podpora ostatních aktérů pochází jak ze soukromých zdrojů (např. VÍTKOVICE, a.s.), tak i veřejných (např. Národní památkový ústav, Galerie výtvarného umění). Pro rok 2012 je na marketing cestovního ruchu vyčleněno přibližně 8 milionů Kč a to ze zdrojů rozpočtu města, Evropské unie a CzechTourismu.

Integrovaný plán rozvoje města v rámci programového dokumentu Magnet regionu podporuje rozvoj infrastruktury a služeb cestovního ruchu celkem 164 069 000,- Kč, z toho jde na modernizaci ZOO Ostrava 99 195 000,- Kč a na rozvoj nových služeb, produktů a infrastruktury pro oblast cestovního ruchu 64 874 000,- Kč.

Strategický dokument rozvoje cestovního ruchu

Město Ostrava má vypracováno několik strategických dokumentů, které se podílejí na rozvoji cestovního ruchu. Tím hlavním je Marketingová strategie rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Ostravsko 2010-2015, Integrovaný plán rozvoje města- Magnet regionu a Integrovaný plán rozvoje města- Pól rozvoje.

Turistická oblast Ostravsko je tvořena obcemi Ostrava, Klimkovice, Vřesina, Dolní Lhota, Horní Lhota, Čavisov a Velká Polom. Hlavními rozvojovými osami pro turistickou oblast Ostravska je:

- rozvoj dopravní obslužnosti významných atraktivit a Letiště Leoše Janáčka Ostrava
- rozvoj a včasná dostavba sítě dálnic, silnic a ulic, především těch, které směřují k atraktivitám cestovního ruchu, vybudování odpovídajících parkovišť
- rozvoj zařízení pro aktivní pobyt- sportovní areály, okolí řek Ostravice a Odry apod.
- rozvoj a rekonstrukce kapacit pro incentivní a kongresovou turistiku- Výstaviště Černá Louka, areál VŠB-TUO Ostrava-Poruba
- další rozvoj atraktivit poznávací turistiky- technické památky, Dolní oblast Vítkovic, ZOO, muzea apod.
- další rozvoj možností pro relaxaci a wellness v Sanatoriích Klimkovice včetně rozvoje ubytovacích kapacit
- rozvoj kulturních zařízení a akcí- podpora iniciativy Ostrava- Evropské hlavní město kultury 2015

Cestovní ruch v turistické oblasti Ostravsko má stát na 5 základních pilířích, které je nutné v budoucnu posilovat:

- zábavní a poznávací turismus
- kulturní, sportovní a volnočasové vyžití
- profesní turismus
- organizace a marketing
- dopravní dostupnost (Letiště Leoše Janáčka Ostrava- brána pro návštěvníky turistické oblasti Ostravsko a širšího regionu Moravskoslezského kraje)

K naplnění cílů a podpoře stanovených pilířů byly definovány následující tři specifické cíle:

1. Vytvoření spektra konkurenceschopných produktů cestovního ruchu na národní i nadnárodní úrovni
 - podpora tvorby a propagace nosných produktů
 - podpora tvorby produktů orientovaných na „akce“
 - podpora tvorby tematických produktů
 - podpora tvorby produktů překračujících hranice turistické oblasti

2. Zvýšení účinnosti a kvality marketingu cestovního ruchu

- tvorba image destinace
- budování značky turistické oblasti
- spolupráce s médii
- zpracování systému evaluace plnění cílů na základě opatření a produktů
- analýzy cílových trhů, skupin, potenciálu území a infrastruktury
- certifikace a management kvality

3. Zvýšení organizovanosti a kooperace v nabídce služeb a atraktivit cestovního ruchu

- vytvoření organizační struktury turistické oblasti
- vytvoření systému spolupráce
- rozvoj lidských zdrojů v cestovním ruchu

(Statutární město Ostrava- Marketingová strategie rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Ostravsko, 2010)

Integrovaný plán rozvoje města Ostrava- Magnet regionu se zaměřuje na oblast životního prostředí, dostupnosti a mobility, cestovního ruchu, kulturního a společenského vyžití, infrastruktury pro vzdělanost. Integrovaný plán rozvoje města Ostrava- Pól rozvoje je pojat tematicky a řeší paralelně dvě témata. Hlavním tématem je ekonomický rozvoj a navazujícím je Dopravní dostupnost a mobilita. Cíle a vize Integrovaného plánu rozvoje města jsou naplňovány pomocí jednotlivých projektů, které zasahují do výše uvedených oblastí. Mezi nejdůležitější projekty patří zejména skupina projektů, které směřují k revitalizaci řeky Ostravice. Ta by se po dokončení měla stát po dlouhých desetiletích opět nedílnou součástí městského centra využívanou občany a turisty pro rekreační a volnočasové aktivity. Další skupina projektů podporující cestovní ruch, jsou aktivity ostravské ZOO, která v posledních letech nabývá na významu, a rozvojové projekty, které přispějí k ještě větší atraktivitě. K zlepšení dopravní dostupnosti v centru přispěje rozšíření sítě městské hromadné dopravy. Integrovaný plán rozvoje města naplňuje koncepci rozvoje cestovního ruchu statutárního města Ostravy na úrovni mnoha opatření:

- využití řek Ostravice, Opavy, Odry a Lučiny pro rekreační plavbu
- doplnění nabídky městských volnočasových atraktivit a doplňkových služeb o specifickou nabídku pro cykloturisty
- rozvoj areálu ZOO Ostrava

- vytvoření centra zábavy a volného času v návaznosti na centrum města a rozvoj Černé louky
- vytvoření tematických pěších tras ve městě, propojujících zajímavou nabídku místních atraktivit
- oživení centra města

(Statutární město Ostrava- IPRM Ostrava-Magnet regionu, 2009 a Statutární město Ostrava- IPRM Ostrava- Pól rozvoje, 2009)

Partnerská města

Nejčastější oblastí spolupráce je revitalizace průmyslových ploch. Při revitalizaci průmyslových ploch se inspiroují hlavně v Pittsburghu a Miskolci. Partnerství s Pittsburghem předcházelo společný projekt brownfields na rekultivaci bývalých průmyslových ploch. Kromě toho se Pittsburghem snaží motivovat v oblasti ekologie a informačních technologií, ukrajinským Doněckem v malém a středním podnikání, Košicemi a Katowicemi v kultuře.

Hlavními realizovanými projekty je každoroční pořádání Česko-polských dnů, zaměřených na mládež a kulturu. Každoročně se také Ostrava prezentuje v rámci Česko-německých kulturních dnů v Drážďanech. Pravidelně se také účastní veletrhů cestovního ruchu v partnerských městech. Počet partnerských měst by se mohl v budoucnu rozrůst o další metropole, v úvahu připadá čínský Shenyang, Abomey ze státu Benin v západní Africe a bulharská Varna (deník.cz, 2012).

Očekávání spolupráce se většinou naplnila, budoucí spolupráci plánují především s těmi městy, které budou skýtat možnosti přílivu investorů lehké průmyslové výroby s vysokou přidanou hodnotou a rozvoje inovativních produktů, informačních technologií či využití superpočítače do Ostravy. Brzdou v dalším rozvoji spolupráce s jinými městy se zdá být nedostatek financí, administrativní náročnost a nedostatek zaměstnanců. Konkrétní oblast spolupráce není preferována, zajímají se o všechny oblasti. Ostrava je členem euroregionu Silesia, což umožňuje spolupráci s městy a obcemi přilehlého polského regionu prostřednictvím využívání zdrojů Fondu mikroprojektů.

Tab. 4: Partnerská města Ostravy

město	stát	rok	oblast spolupráce
Coventry	Velká Británie	1990	školství, spolupráce hospodářských komor
Donetsk	Ukrajina	2009	životní prostředí, sport, cestovní ruch, podnikání
Drážďany	Německo	1995	kultura, mládež, školství
Gaziantep	Turecko	2012	podpora rozvoje hospodářských styků, kultura
Katowice	Polsko	1996	revitalizace průmyslových ploch, Česko-polské dny
Košice	Slovensko	2001	revitalizace průmyslových ploch, kultura, senioři
Miskolc	Maďarsko	2001	revitalizace průmyslových ploch
Pireus	Řecko	1997	partnerské vztahy jsou málo živé
Pittsburgh	USA	2001	revitalizace průmyslových ploch, ekologie
Split	Chorvatsko	1976	partnerské vztahy jsou málo živé
Uralsk	Kazachstán	2008	obchodní, ekonomická, vědecko-technická, životní prostředí, sport, cestovní ruch
Volgograd	Rusko	1949	školství, mládež, doprava
Wodzislaw (okres)	Polsko	2005	kultura, sport, vzdělání, společná kooperace při realizaci programů EU

(zdroj informací: Statutární město Ostrava, 2012)

Urbanismus a cestovní ruch

V Ostravě se dokončuje proces restrukturalizace podnikání ve městě od hutního a těžkého průmyslu k sektoru služeb. Deindustrializací vznikly ve městě brownfields o rozloze více jak 1112 hektarů, což zabírá přibližně 5,1% z celkové plochy města. Na Černé louce, prvním ostravském brownfieldu, vzdáleném jen 150 metrů od centrálního městského náměstí, vyrostla zeleň a několik pavilonů Výstaviště (prezentace Slach, Hrotík, 2011).

Při kandidatuře na Evropské hlavní město kultury 2015 Ostrava spojovala kulturní potenciál města s poetikou jeho industriálního rázu a tradicí. Kampani dominovala barva šedá a černá i obličej pokrytý uhelným prachem. Naproti tomu Plzeň se snažila ukázat svou moderní tvář a tak se prezentovala jako mladé, barevné a multikulturní město, což dávala najevo i pestrostí grafického provedení kampaně. Hlavním bodem ostravského projektu měla být proměna výstaviště Černá louka ve společensko-kulturní klastr (Deník Referendum, 2010). Ačkoliv město ocenění nezískalo, myšlenka se již začala realizovat. Vyrostle zde vzorová městská čtvrť s novou koncertní síní, městskou galerií, hudebním pavilonem, kulturním inkubátorem nebo novými prostory pro bydlení. V roce 2011 bylo v prostoru Černé louky otevřeno centrum pro podporu současného umění a začínajících umělců s názvem Cooltour. Budova Coolturu disponuje čtyřmi základními prostory, jsou to Nová scéna, Galerie Cooltour, ShakespearOva kavárna a připravované zázemí zvané Coolna. Jednotlivé prostory jsou vzájemně propojeny a nastaveny jako multifunkční, různé produkce tak mohou využívat buď celého prostoru či libovolné kombinace jeho částí. Fungování prostoru je pojímáno jako univerzální, přes den slouží jako zkušební či společné pracovní prostory a výstavní galerie, ve večerních hodinách pak hostí návštěvníky uváděných produkcí (Cooltour, 2013).

Dalšími body, které navzdory neudělení titulu již byly realizovány, je kupříkladu vznik alternativní scény Divadla loutek (Obr. 20), která se stala vítězem soutěže o titul Dům roku 2011 nebo revitalizace řeky Ostravice, jež se má po vybudování cyklostezek, slunících ploch i přístavišť pro vodáky stát živou součástí centra města.

Zdárně také pokračuje revitalizace Dolní oblasti Vítkovic, národní kulturní památky a největšího českého brownfieldu, kde už se plynojem změnil v multifunkční halu pro 1 509 diváků a turisty láká vysoká pec opravená podle návrhu architekta Josefa Pleskota. Jedním z příkladů technických památek, které mají po celkové rekonstrukci sloužit kulturně-spoolečenským účelům, jsou historické budovy na území po bývalé koksovně Karolina. Tyto dva objekty- Elektrocentrála a Ústředna budou svým konceptem zapadat do podoby nově budovaného centra města, které ponese název Nová Karolina. Dalším příkladem je pak plánovaná regenerace Dolní oblasti Vítkovic, spolufinancovaná prostřednictvím Integrovaného operačního programu.

Důl Hlubina a Dolní oblast Vítkovice (Obr. 21) lze zcela jednoznačně považovat za nejvýznamnější technickou památku města Ostravy. Jedná se o jedinečný industriální areál z první poloviny 19. století. Jako první česká zástupce se bývalý průmyslový areál dostal mezi památky zapsané na seznam evropského kulturního dědictví. Dolní oblast Vítkovic včetně vysokých pecí, plynojemu či VI. ústředny vybralo ministerstvo kultury mezi evropské památky také proto, že společnost Vítkovice má připravený projekt obnovy celého starého vítkovického areálu. Kromě toho je tento průmyslový komplex Národní kulturní památkou ČR a usiluje o zapsání do Seznamu UNESCO. Neoddělitelnou součástí celého výrobního řetězce se stal i důl Hlubina z roku 1843. Přímou zde na sebe navazoval celý technologický tok těžby uhlí, koksovy a výroby železa, jež nemá v České republice obdoby. Od roku 2007 byla Dolní oblast Vítkovic zpřístupněna veřejnosti. Multifunkční aula Gong (Obr. 22) v bývalém Plynojemu je v provozu od září 2012. Nové netradiční prostory vznikly citlivou moderní vestavbou do konstrukce plynojemu a mohou sloužit jak pro vzdělávací, kulturní, společenské akce, tak i pro konferenční, kongresové účely a výstavnictví. Historická budova U6, neboli VI. energetická ústředna v Dolní oblasti Vítkovic, jež v sobě zahrnuje umístění výukových a demonstračních center včetně technického muzea, je centrem specializované výuky dětí, studentů i učitelů. Pro ně, ale i pro veřejnost, je zde interaktivní technické muzeum Malý svět techniky. Scénář výstavy využívá díla Julese Verna, která se zde stávají synonymem pro určitá období vývoje techniky průmyslu (Dolní oblast Vítkovice, 2013).

Kromě Dolní oblasti Vítkovice a Dolu Hlubina jsou nejvýznamnějšími technickými památkami v Ostravě především Landek park a Důl Michal.

Landek park je největší hornické muzeum v České republice. Nachází se na jihovýchodním úpatí vrchu Landek, který byl v roce 1992 vyhlášen národní přírodní památkou a je světově známou lokalitou z hlediska geologie, archeologie, historie, přírodovědy a hornictví. Právě propojení hornického muzea jako technické památky a vrchu Landek jako národní přírodní památky s bohatou vegetací dodává této lokalitě jedinečnost a přitažlivost. Původní pohled na počátky hornictví nabízejí zpřístupněné původní štoly ve slojích Albrecht a František z první poloviny 19. století. Součástí muzea je i sportovní a odpočinkový areál či cyklistická stezka (Landek park, 2013).

Důl Michal, jehož historie sahá do roku 1843, představuje mimořádně hodnotný autentický průmyslový areál jak po stránce stavební, tak i technické. Zásadní vliv na jeho podobu měla přestavba, dokončená v roce 1915, která byla realizována podle projektu významného architekta Františka Fialy. Svůj provoz ukončil Důl Michal v roce 1994. Prohlídková trasa umožňuje procházet stejnou cestou, jakou každodenně absolvovali horníci po nástupu do práce. V současnosti je Důl Michal národní kulturní památkou (Statutární město Ostrava, 2012).

Proměnou prochází v současné době přednádražní prostor u Hlavního nádraží, nedávno skončila revitalizace přednádražního prostoru Ostrava-Svinov. Modernizací probíhá také v ZOO nebo na městském stadionu ve Vítkovicích. V plánu je také golfový areál na haldě v Hrabůvce. Součástí projektu jsou stezky pro cyklisty a in-line bruslaře, v zimě k využití i pro běžecké lyžování.

V rámci Integrovaného programu rozvoje města bylo finančně podpořeno mnoho projektů, jako příklad lze uvést Trojhalí Karolina (Obr. 23), revitalizace Komenského sadů, modernizace ZOO, rekonstrukce divadla Petra Bezruče nebo výstavba cyklostezek (Statutární město Ostrava, 2013).

Po letech debat a žádostí se ostravští výtvarníci dočkali i vybudování městské galerie Kunsthalle. Velké části umělců se ale nezamlouvá fakt, že výstavy by se měly konat v Trojhalí a v Gongu v Dolní oblasti Vítkovic a bouří se proti tomu. Dalším důvodem sporu je to, že nepůjde o Městskou galerii. Mělo by jít o výstavní prostor, který město nejen zřídilo, ale který bude i financovat a bude moci si o něm rozhodovat. Bývá totiž zvykem, že v jiných městech fungují městské galerie jako příspěvkové organizace, jen tak lze zajistit, že bude jejich výstavní program motivován kvalitou, nikoli ziskem (Český rozhlas Ostrava, 2013 a iDnes.cz, 2012).

V plánu je i odkoupení historických jatek (Obr. 24), které mohou oživit centrum poblíž Stodolní ulice. Chátrající jatka, která jsou jednou z nejvýznamnějších ostravských památek,

získala společnost Bauhaus spolu s pozemky pro svůj obchodní dům v 90. letech, ale nikdy je nevyužívala. Historicky a architektonicky cenný komplex budov městských jatek z režných cihel byl vybudován v roce 1881. Játka fungovala až do 70. let minulého století, v 90. letech byla část objektu zbořena (archiweb, 2013). Ve stadiu úvah je zpřístupnění historické vodárny v Nové Vsi veřejnosti a je připravována studie možností využití Báňské dráhy pro turistický provoz. Záměrem je i výstavby muzea tramvají, ale pro něj není ještě vybraná lokace. V realizaci jsou i projekty výstavby a rekonstrukce kulturních domů Poklad a Akord.

Město se pokouší získat titul Evropské město sportu, který každoročně uděluje Asociace evropských měst sportu při Evropské unii- Aces Europe a pro rok 2014 bude o tento titul usilovat také právě Ostrava. Pokud město v kandidatuře uspěje, zavazuje se v roce 2014 k rozšířené podpoře všem sportům na profesionální, ale také rekreační úrovni. V případě vítězství by město celou kandidaturu podpořilo částkou, která by nepřesáhla 1,5 milionu eur (deník.cz, 2013).

Metropole Moravskoslezského kraje má svébytnou tvář, nezaměnitelnou s jakýmkoliv městem. Uhlí, železo a ocel byly dlouhodobě těmi hlavními fenomény, které ovlivňovaly charakter genia loci Ostravska. Pozůstatky neobyčejně silné industriální minulosti regionu s množstvím technických památek nemá v celé České republice konkurenci. Torza továren a oceláren, labyrint potrubí zavěšený v prostoru, kouřící panoramata, všudypřítomný smog, dříve městu nikdo neřekl jinak, než černá Ostrava. Dnes, když má město festival Colours of Ostrava, může podle mnoha změnit i svou prokletou barvu. Alespoň taková je oficiální filozofie místních politiků. Ostravský fotograf Viktor Kolář nazývá Ostravu jediným americkým městem v České republice. Má zde na mysli nejen určitou pragmatičnost a utilitárnost jejího novodobého rozmachu, založenou na uhlí, chemii a oceli, ale také kosmopolitní atmosféru pověstného meeting pot (Moravskoslezský kraj, 2010). Významný fenoménem od počátku 90. let je ostravská klubová scéna, která nakonec vyústila do dalšího paradoxu v podobě celorepublikového fenoménu Stodolní. Na poměrně malém místě lze v této ulici a v jejím okolí najít až kolem stovky pubů a barů (Goethe Institut, 2010).

SWOT analýza

Silné stránky

- dopravní dostupnost, blízkost letiště
- specifické atraktivita města- technické památky
- významné kulturní a sportovní akce
- strategický přístup kraje i města k rozvoji cestovního ruchu

- silná finanční pozice města umožňující spolufinancování rozvojových záměrů
- spolupráce mezi organizacemi, rozvoj partnerství
- kongresová turistika

Slabé stránky

- špatný stav životního prostředí
- sociální problémy
- existence zdevastovaných částí města
- nedostatek cyklotras
- plochy brownfields přímo nebo v blízkosti centra (zóna Hrušov, areál Vítkovice)

Příležitosti

- industriální dědictví
- realizace projektů původně určených pro projekt Evropské hlavní město kultury 2015
- revitalizace
- Nová Karolina
- odstraňování ekologických zátěží
- developerské projekty (hotely..)
- projekty pro rozvoj cestovního ruchu s využitím Integrovaného plánu rozvoje města
- event turistika (festival Colours of Ostrava, Janáčkův máj, atletický mítink Zlatá tretra...)

Hrozby

- negativní image města
- zánik nebo nevhodné využití technických památek

6.5 Plzeň

Plzeň je čtvrtým největším městem České republiky se 167 302 obyvateli k 1.1.2012 (ČSÚ, 2012), správním centrem Plzeňského kraje. V západní části Čech zaujímá výrazné dominantní postavení jako silné průmyslové, obchodní, kulturní a správní centrum. Historické jádro města bylo v roce 1989 prohlášeno městskou památkovou rezervací. V období industrializace v 19. stol. byly v Plzni založeny známé průmyslové závody- strojírenský komplex Škoda a Plzeňský Prazdroj. Ve městě najdeme také Západočeskou univerzita a pobočku lékařské fakulta Univerzity Karlovy.

Urbanistický vývoj

Nejstarší zpráva o obývání tohoto území pochází z roku 976, kdy zde stál hrad Plzeň. Město Nová Plzeň bylo založeno na příkaz českého krále Václava II. roku 1295 na soutoku řek Úhlavy, Úslavy, Radbuzy a Mže. Půdorys města tvořila pravoúhlá síť 15 ulic a náměstí, fortifikace vyrostla patrně zároveň se založením města. Od počátku se město stalo důležitým obchodním střediskem na významné křižovatce cest do Norimberka a Regensburgu, rozlohou bylo po Praze a Kutné Hoře třetí největší v Čechách. Roku 1507 postihl město velký požár, při němž shořely dvě třetiny města. Bourání opevnění začalo v roce 1795, v 19. století byly hradby zbourány úplně a na uvolněném prostranství se zřídily povětšinou sady. V první polovině 19. století nastal mohutný rozvoj města, byl založen Měšťanský pivovar a strojírenský podnik Škoda.

Zásadním momentem v rozvoji města a utváření jeho kompozice byl rozvoj dopravních systémů, hlavně silničních a železničních. První otevřená železniční trať vedla z Plzně do německého Furth im Wald. Radiálně koncentrický systém původních tereziánských silnic, směřovaných na věž chrámu sv. Bartoloměje a železničních tratí patří bezesporu mezi jedinečnosti urbanistické struktury města.

Nejdůležitější urbanistický, kompoziční a architektonický celek představuje historické jádro Plzně, prohlášené městskou památkovou rezervací. To se stalo součástí centrální oblasti města, rozvinuté za bývalými městskými hradbami, respektive za sadovým prstencem založeným na jejich místě. Dostředná struktura města s sebou nese výhody z důvodu vysoké koncentrace aktivit ve vzájemné pěší docházkové vzdálenosti, což zvyšuje atraktivitu města jako celku. Nicméně přináší i nevýhody, především v podobě každodenní potřeby pohybu velké části obyvatel, čímž dochází k dopravní zátěži zvláště v centru města. Tuto nevýhodu se sice snaží kompenzovat poměrně hustá a výkonná síť městské hromadné dopravy, ale to nestačí i díky zvyšujícímu podílu osobní automobilové dopravy. Charakteristický kompoziční prvek Plzně tvoří čtyři řeky s postupnými soutoky. Na plochých terénních hřbetech a říčních terasách, oddělených poměrně mělkými a širokými říčními údolími, se při původních císařských, radiálně směřovaných silnicích rozvinula zástavba jednotlivých městských částí. Mimořádně významný kompoziční prvek představují i rozsáhlé vodní plochy- na severu soustava Boleveckých rybníků sloužících k rekreaci, na jihu pak vodní nádrž České údolí. Zásadní roli hrají také zelené aleje, jak ve volné krajině, tak v podobě bulvárů, respektive často pouze jejich zbytků (Francouzská třída, Koterovská, Klatovská třída). Kompozice města je taktéž umocněna dominantními stavbami. Nejvýraznější z nich, chrám sv. Bartoloměje a jeho věž určuje nezaměnitelnou siluetu Plzně. V centrální části města je

převážně historická zástavba z období středověku a z přelomu 19. a 20. století s menším podílem mladších, většinou nebytových objektů. Součástí sektoru tvoří historický areál plzeňských pivovarů, jediný významný výrobní komplex této oblasti. Regenerační procesy se neomezují pouze na centrum, ale zasahují obytné zóny i v ostatních částech Plzně. V nezastavěných územích vystupuje stále více do popředí nutnost ochrany a kvalitnějšího využití pro rekreační účely údolního systému řek (Město Plzeň, 2013 a Strategický dokument).

Organizace cestovního ruchu a financování

Prezentace a propagace města nejen jako destinace cestovního ruchu, je jednou z nejdůležitějších činností v rámci cestovního ruchu. V městské správě se touto oblastí zabývá Odbor prezentace a marketingu. Cestovnímu ruchu se na tomto odboru věnují 2 zaměstnanci a částečně vedoucí odboru, město Plzeň nemá samostatné pracoviště cestovního ruchu. Spolupráce probíhá s dalšími regionálními i nadregionálními subjekty (CzechTourism, Plzeňský kraj). Prakticky vůbec není nastavena spolupráce města a ostatních obcí, popřípadě dalších subjektů v rámci regionu Plzeňsko. Chybějící destinační prostředí a neprovázanost nabídky je jedním z hlavních problémů tohoto města v oblasti cestovního ruchu. Řešením by mohlo být vytvoření samostatného odboru/organizace, jež by provozovalo i turistické informační centrum. V podnikatelské sféře je nejvýznamnějším partnerem Plzeňský Prazdroj, dlouhodobá spolupráce v oblasti marketingu a prezentace vyústila v podepsání smlouvy o rozvoji turistického ruchu a kultury v regionu mezi městem a pivovarem v roce 2007. Směrem k investorům dochází k postupnému zlepšování prezentace a image. Plzeňsko se však řadí k méně atraktivním regionům spolu se severozápadními Čechami. Veřejná správa působí v oblastech jako je koordinace aktivit, stanovování strategií a její politické garance, sledování a vyhodnocování ukazatelů a přínosů cestovního ruchu. Většinu služeb pro návštěvníky města a provoz některých atraktivit zajišťuje privátní, popřípadě neziskový sektor. Oblast komunikace mezi jednotlivými aktéry nelze označit za příznivou, jak už bylo řečeno, neexistuje zde významný subjekt, který by v plné míře plnil roli v koordinaci aktivit. Konají se pravidelné schůzky se zástupci hlavních turistických cílů na území města, z nichž část tvoří i subjekty soukromé. Cílem těchto setkání je především vzájemná informovanost o připravované nabídce tak, aby mohla být v rámci komunikace města včas a dostatečně prezentována. Důležité je také tyto subjekty informovat o záměrech města v oblasti rozvoje cestovního ruchu a získávat od těch, kteří v cestovním ruchu na území města podnikají, zpětnou vazbu a názory na tyto rozvojové aktivity. Důležitá je také spolupráce města s Pilsen Convention

Bureau, což je sdružení hoteliérů, jehož cílem je společná propagace a marketingové aktivity na podporu kongresové turistiky v Plzni. Odboru také schází v oblasti statistiky nastavení jednotného systému sledování stavu cestovního ruchu (návštěvnosti destinací).

Nejvyhledávanějším zdrojem informací pro návštěvníky jsou prezentační materiály a internet. Při propagaci město preferuje přímou prezentaci a oslovení potenciálních klientů ve formě fam a press tripů.

Logo města Plzně je nedílnou součástí propagační a prezentační strategie města. Jako marketingová značka je užíváno k propagaci města především v souvislosti s kulturními, sportovními, sociálními či environmentálními projekty. Logo města Plzně tvoří grafická stylizace letopočtu 2015 a nápis Plzeň (Obr. 25). Číslice 1 a 5 jsou převedeny do elementárních grafických symbolů: čárka (zastupující číslici 1) a pět teček (zastupující číslici 5). Barevnost loga volně vychází z barev historického znaku města Plzně. Barevná pozitivní varianta loga se používá pro všechny aplikace na bílém podkladu (Město Plzeň, 2013).

Součástí standardního rozpočtu odboru jsou položky týkající se marketingu cestovního ruchu, zajištění informačních služeb či grantů a dotací města na cestovní ruch a prezentaci. Na informační služby je ročně vyčleněno přibližně 2 440 000,- Kč (příspěvek města na provoz informačního centra), na prezentaci v podobě letáků, brožur a map 1 600 000 Kč, na veletrhy, famtripy a presstripy 920 000 Kč, na inzerci a PR cca 600 000,- Kč, granty a dotace činí 1 500 000,-Kč.

Strategický dokument rozvoje cestovního ruchu

Nejvýznamnějším dokumentem pro rozvoj cestovního ruchu vydaný městem Plzeň je Potenciál města Plzně z pohledu cestovního ruchu 2012-2017. Za zmínku stojí i Program rozvoje kultury ve městě Plzni 2009-2019, který též souvisí s cestovním ruchem. Útvar koordinace evropských projektů města Plzně vydal Integrovaný plán rozvoje města Plzeň-Evropské hlavní město kultury 2015.

V návrhové části dokumentu Potenciál města Plzně z pohledu cestovního ruchu 2012-2017 byly jako hlavní vytyčeny tyto cíle:

1. Zajištění funkční a pro všechny zúčastněné výhodnou koordinaci aktivit v rámci místního cestovního ruchu

Úspěšnost rozvoje cestovního ruchu limituje prakticky nulová spolupráce se subjekty v rámci turistického regionu Plzeňsko, a to zejména s obcemi. V regionu také chybí organizace cestovního ruchu. Zkušenosti z jiných měst, která byla nositeli titulu Evropské hlavní město kultury, dále poukazují na v mnohých případech dramatický nárůst návštěvnosti, a tedy i na

potřebu silné organizace cestovního ruchu, která koordinuje aktivity v této oblasti. Z hlediska strategie rozvoje cestovního ruchu se tak v případě zřízení organizace cestovního ruchu jedná o klíčový úkol. Vytvořená skupina, složená ze zástupců veřejného sektoru (Město Plzeň, Plzeňský kraj, Národní památkový ústav, Západočeská univerzita v Plzni), zástupců privátního sektoru (podnikatelé v cestovním ruchu) a neziskových organizací (např. Plzeň 2015, o.p.s., Česko-bavorské informační centrum, o.p.s.) se má zabývat řešením aktuálních úkolů cestovního ruchu.

2. Odstranit stávající parciální infrastrukturní nedostatky limitující další rozvoj cestovního ruchu

Materiálně technická základna cestovního ruchu ve městě je po svém rozšíření v posledních letech na vyhovující úrovni. To se týká zejména ubytování, jehož kvalita a kapacity patří k nejlépe hodnoceným v rámci celé ČR. Široké je i spektrum infrastruktury pro sportovní, volnočasové a kulturní aktivity. Dílčí nedostatky (absence velkokapacitního kongresového sálu, aquaparku a odpovídajících prostor pro galerii) přesahují svou infrastrukturní náročností záběr i současné finanční možnosti veřejných a privátních investic a přesahují tak věcně i časově horizont strategie předkládaného dokumentu. Vysoké nároky na infrastrukturu a služby cestovního ruchu bude ovšem klást titul Plzeň- Evropské hlavní město kultury 2015. Toto opatření zahrnuje zlepšení stávající situace v prostorových a dalších parametrech Informačního centra města Plzně na náměstí Republiky. Řešením je přemístění infocentra do jiných odpovídajících prostor. V přihlášce Evropské hlavní město kultury 2015 se Plzeň zavázala k vybudování kvalitnějšího většího informačního centra s vyšší kapacitou a modernějšími technologiemi.

3. Významným způsobem posílit nabídku produktů a služeb cestovního ruchu, která bude mít pozitivní vliv na prodloužení pobytu návštěvníků a na zvýšení celkové návštěvnosti, včetně odpovídajících aktivit komunikačního a marketingového mixu

Musí být výrazně posíleno získávání nových návštěvníků. Za tím účelem bude nezbytné realizovat více marketingových aktivit zaměřených na získání návštěvníků nových (pozvánky a nejvýznamnější akce a atraktivita města), opakování příjezdu návštěvníků (zajištění unikátních nových kulturních a volnočasových akcí, oslovení stávajících zákazníků s novou nabídkou), prodloužení pobytu stávajících návštěvníků (nabídka výletů do regionu Plzeňsko i do turisticky atraktivních destinací v širším okolí, vytvoření balíčků služeb). Jednou z nejlepších možností, jak zajistit větší efektivitu ve všech třech typech získávání návštěvníků,

je vytvořit speciální sadu víkendových pobytů v Plzni, zaměřených na kombinaci pobytu v hotelech či penzionech s dalšími aktivitami. Mezi ně patří zejména noční život v Plzni, nabídka akcí a festivalů v Plzni, návštěva zajímavostí a atraktivit v Plzni i v regionu, možnost výletu do některé z uvedených turistických oblastí.

(Město Plzeň- Potenciál města Plzně z pohledu cestovního ruchu 2012-2017, 2012)

Partnerská města

Hlavní překážkou spolupráce s jinými městy se zdá být administrativní náročnost, která souvisí s vytížeností zaměstnanců a je těžké najít mezeru pro realizaci nových projektů. V mnoha případech je to ale i jazyková bariéra. Spolupráce se odráží v konkrétních projektech v činnosti mnoha odborů magistrátu či organizací města Plzně. V rámci spolupráce s partnerskými městy je to zejména kultura a cestovní ruch, ale může to být třeba i školství, sport či jakékoliv jiné aktivity. Město nevyužívá v oblasti cestovního ruchu možné programy financování partnerské spolupráce měst.

Nejintenzivnější spolupráce probíhá se vzdálenostně nejbližším sousedem- bavorským Regensburgem, ve kterém se snaží město i inspirovat. S Regensburgem se uskutečnila celá řada akcí, převážně kulturních, ale také pracovní setkání zástupců obou magistrátů s cílem výměny zkušeností, jednotlivé i dlouhodobé spolupráce škol a podobně. V rámci této spolupráce se hojně vyskytují i opakující se kontakty, ke kterým kromě jiných patří prázdninové pobyty studentů z Plzně na společném setkání dětí z partnerských měst Regensburgu, pozvání účinkujících a oficiálních zástupců Plzně na slavnostech města pořádaných každé 2 roky. K významným projektům patří vytvoření Koordinačního centra česko-německých výměn mládeže Tandem, které má své zastoupení v Plzni a v Regensburgu. V roce 2007 byl zahájen další dlouhodobý projekt- bylo založeno územní sdružení Regiopól-Západní a Jižní Čechy-Horní Rakousko-Východní Bavorsko. Partnerské město Regensburg se připojilo k akci Centra Bavaria Bohemia z Schönsee nazvané 365, v níž se budou bavorské osobnosti vyjadřovat ke kulturní události evropského rozsahu v Plzni v roce 2015. Akce 365 je součástí projektu Impuls 2015!, financovaného EU, který Centrum Bavaria Bohemia realizuje od listopadu 2011 společně s městem Regensburg a společností Plzeň 2015. S ostatními partnerskými městy není spolupráce až tak intenzivní (Město Plzeň, 2013).

V budoucnosti by chtěli v oblasti cestovního ruchu i nadále spolupracovat zejména s Německem, ale cílem je zesílení prezentace v Rusku, které se jeví jako progresivní zdrojová destinace.

Tab. 5: Partnerská města Plzně

město	stát	rok	oblast spolupráce
Birmingham	USA	2005	školství, kultura
Liège	Belgie	1965	kultura
Limoges	Francie	1987	kultura, podnikatelé, školství
Regensburg	Německo	1993	školství, kultura, cestovní ruch
Takasaki	Japonsko	1990	ekologie, kultura
Winterthur	Švýcarsko	1994	školství, kultura, sociální práce a pracovní úřady, finanční, politická
Žilina	Slovensko	2010	školství, kultura

(zdroj informací: město Plzeň, 2013)

Evropské hlavní město kultury

Kandidatura města Plzně byla přirozeným vyústěním jeho dlouhodobé vize otevřeného kulturního města. Právě otevřenost novým myšlenkám, inovaci a kreativitě směrem k vlastním občanům i Evropě vévodí projektu ve všech jeho programových proudech. Jde i o otevření nového prostoru pro menšinové žánry a směry, multikulturní společnost, mezigenerační dialog, propojení umění a byznysu, vědy a hry, kultury a vzdělávání, umění a technologií, kreativity a relaxace, veřejných prostor a umění. I když má velký kreativní potenciál, nutně potřebuje nový impulz. Řada aktérů na poli plzeňské kultury se zapojí do mezinárodních sítí, Plzeň se otevře vnitřní proměně přinášející novou kvalitu vztahů uvnitř města a regionu. Investice do nových prostor pro současné umění přinesou zcela nové impulsy, příliv zahraničních umělců i návštěvníků, podnikatelé tak získají jedinečnou šanci prokázat kvalitu služeb, aby i po roce 2015 měli turisté důvod se do Plzně vracet (Turistický portál Plzeňského kraje, 2012).

Nejdůležitějšími projekty spojenou s touto událostí je především novostavba divadla, muzeum designu a životního stylu, sportovně-relaxační centrum Štruncovy sady, experimentální kulturní centrum, zprovoznění sportovně-rekreačních tras podél řek, kulturní a volnočasové centrum Plzeň-Skvrňany, revitalizace bývalého františkánského kláštera-diecézní muzeum, nádraží Jižní předměstí a obnov vnějšího pláště Sokolovny (Plzeň 2015, 2013).

Rozpočet má dvě části, tu větší (investiční) se snaží město zajistit zásadní měrou ze strukturálních fondů EU. Na úspěšnosti jejich čerpání závisí kvalita realizace investičních záměrů, které jsou i součástí Programu rozvoje kultury města Plzeň na léta 2009-2019. Menší část rozpočtu je určena produkci a organizaci, propagaci a především realizaci vlastního programu. Celková odhadovaná výše nákladů spojených s Evropským hlavním městem kultury 2015 činí 4,4 miliardy Kč, z toho je 1,5 miliardy Kč investičních výdajů města, které

jsou z větší části kryty z Regionálního operačního programu Jihozápad; 1 mld. Kč na investice Plzeňského kraje a státu, u kterých se rovněž částečně počítá s financováním ze Strukturálních fondů EU; 1,2 miliardy Kč na ostatní investice a 0,7 miliardy. Kč na programovou náplň.

Město zesílí propagaci Plzeň- Evropské hlavní město kultury 2015 až v roce 2014.

Urbanismus a cestovní ruch

Udělení titulu Evropské hlavní město kultury na sebe váže velké projekty, které významně ovlivní Plzeň. Některé jsou zatím ve stádiu příprav a výstavby, jiné už slouží veřejnosti. Na investicích do mnoha projektů se zapojují i jiné subjekty než jen město.

Jak bylo řečeno dříve, stěžejním bodem projektu Plzeň- Evropské hlavní město kultury 2015 je vznik víceúčelového kulturního centra 4x4 Cultural Factory (Obr. 26), který vznikne revitalizací bývalého pivovaru a poté objektu armády Světovar. Projekt je zatím na začátku, kulturní centrum bude otevřeno v roce 2015, další prostory budou sloužit i jiným účelům, soutěž na zhotovitele bude vypsaná v letošním roce. Plzeň v současné době nedisponuje prostorem určeným pro nezávislou produkci. Budovu budou využívat především místní spolky, kulturní iniciativy a experimentální umělci. V rámci budovy bude kapacita pro rezidenční pobyty umělců. Předpokládané náklady se odhadují na 100 000 000,- Kč, na financování se bude podílet město Plzeň a fondy EU (Plzeň 2015, 2009 a Plzeň 2015, 2013).

Dalším zajímavým projektem se buduje v jedné rekonstruované továrně areálu Škoda Plzeň, tady vznikne Science Centrum Techmania (Obr. 27). Nyní se v sousedním objektu dokončuje výstavba planetária a další rozvoj je plánován v areálu do roku 2015, projekt je částečně hrazen z fondů EU. Hotovým projektem je využití bývalého vesnického statku Lüftnerka pro expozici domácích zvířat v plzeňské zoo. V roce 2012 zde byly otevřeny podzemní expozice, které vznikly rekonstrukcí bývalého německého vojenského bunkru. Město chystá postupné rekonstrukce Loosových interiérů s cílem využití pro kulturní účely a cestovní ruch. Jeden objekt s Loosovými interiéry převzal Plzeňský kraj a po dokončení rekonstrukce chce v objektu zřídit galerii architektury. Zájemci o návštěvu se do nich v současné době mohou podívat dvakrát ročně, širší zpřístupnění se očekává v budoucnu. Po rozsáhlé rekonstrukci je dům čp. 23 na náměstí Republiky, kde sídlí Muzeum loutek, jež připomíná tradici loutkového divadla v Plzni.

Investice do nové výstavby již byly uskutečněny, ať již jde o projekt regenerace městské památkové rezervace, který byl zahájen přibližně před 20 lety, popřípadě úpravy historických domů pro kulturní účely, z nichž vzniklo muzeum loutek a muzeum strašidel na náměstí

Republiky. Byl vybudován nový vchod do plzeňského historického podzemí z Pivovarského muzea, zřízeno informační centrum v historickém Císařském domě na náměstí Republiky. Zároveň v centru města vyrostla celá řada nových hotelů, nový parkovací dům s parkovištěm pro autobusy, dále pak mnohé nové restaurace, ty většinou vznikly rekonstrukcí původních objektů. Významným prvkem městského prostoru je vybudování nové relaxační zóny na soutoku řek Radbuzy a Mže, rekonstrukcí Mlýnské strouhy byla nově upravena další část městského sadového okruhu s jezírkiem, chystají se další úpravy nábřeží řek. V okolí Boleveckých rybníků byly upraveny stezky pro tělesně postižené, avšak v posledních letech chybí větší investice do úpravy či značení cyklostezek. Nyní zbývá dostavba fotbalového stadionu ve Štruncových sadech (Obr. 28) a dostavba lehkootletického stadionu- oba projekty jsou investicí města. Výstavbu, rekonstrukci a modernizaci ubytovacích kapacit zajišťují soukromí investoři, město má nyní vysoce kvalitní nabídku, která převažuje nad poptávkou.

Přímo v historickém jádru se neplánuje žádná výstavba pro účely cestovního ruchu, v jeho těsné blízkosti se však v současné době staví nová budova divadla a na jiném místě přiléhajícím k historickému jádru plánuje Plzeňský kraj výstavbu nové galerie moderního umění. Otevření dalších naučných stezek údolím řek Mže a Berounky se plánuje na konci března 2013, letos na podzim by měla být otevřena další naučná říční stezka tentokrát podél Radbuzy.

Město postupně realizuje síť sportovně-rekreačních tras, v poslední době bylo úspěšné například s žádostí o dotaci na projekt Greenways Plzeň, který zahrnuje 3 úseky na řece Úslavě. Město Plzeň věnuje velkou péči úpravě veřejných prostranství, která byla již v řadě případů oceněna, například Mlýnská strouha získala prestižní ocenění Park roku 2010, úpravou prošlo Mikulášského náměstí, v blízkosti Divadla Josefa Kajetána Tyla je plánována úprava divadelních teras.

Cílem navrhované aktivity je postavit novou budovu městského divadla (Obr. 29), která bude schopná sloužit i jako zázemí pro koncertní činnost Plzeňské filharmonie a zároveň zajistí potřebné prostory pro takové typy produkcí, které dosud nebylo možné v Plzni realizovat. Budova bude sloužit i jako zázemí pro baletní školu a management Divadla J. K. Tyla. Díky novostavbě bude možné opustit budovu současného Komorního divadla a umožnit tak další rozvoj navazujícího území. Financování tohoto projektu zajistí město Plzeň, Plzeňský kraj, stát a fondy EU (Plzeň 2015, 2009).

Kašny jsou tradiční ozdobou na českých náměstích, často spojenou hlavně s historií. Architekt Ondřej Císler však navrhl na náměstí Republiky trojici moderních kašen (Obr. 30).

Široká vodní strouha v nich padá ze zlacených chrličů do mís, jež byly vysekány z masivní černé žuly. Kašny působí sice velmi abstraktně, ale přitom mají reálný základ. Jejich podoba vychází z heraldického znaku Plzně- jedna představuje chrtici (symbol věrnosti), druhá velblouda (přípomínka neúspěšného pokusu husitů podmanit si katolické město) a třetí anděla (symbol ochrany). Projekt byl realizován v roce 2005 a náklady ve výši 20 000 000,- Kč zaplatilo město Plzeň (Hospodářské noviny, 2010).

Pivovar Plzeňský Prazdroj je nejoblíbenějším turistickým cílem zahraničních turistů. Ročně navštíví areál pivovaru a Pivovarské muzeum přes 180 000 turistů. Pivovarské muzeum je jediné muzeum svého druhu na světě, které sídlí v původním právovárečném domě. Dům se dochoval ve své původní podobě, proto si zde mohou návštěvníci prohlédnout gotickou sladovnu se studnou, hvozdu na sušení sladu, valečku, lednici, dvouúrovňové sklepy i prostory bývalého šenku. Stovky unikátních exponátů dokládají historii vaření piva od starověku po současnost. Vývoj kultury pití piva je představen expozicí dvou hospod- venkovské z 19. století a měšťanské z počátku 20. století. V těsném sousedství Pivovarského muzea se nachází jedna z nejstarších plzeňských pivnic- Parkán (Město Plzeň, 2013).

Revitalizace Štruncových sadů je první dokončenou investiční akcí uvedenou v přihlášce projektu Plzeň- Evropské hlavní město kultury 2015. Prostor poblíž soutoku řek Radbuzy a Mže se proměnil na volnočasové centrum, které veřejnosti nabízí místo pro odpočinek, sport i kulturní vyžití. Součástí projektu se stala i nová lávka pro pěší, která vede přes řeku Radbuzu přímo do areálu Plzeňského Prazdroje. Převážně monofunkční území se nyní změnilo v živý prostor. Přestavba za téměř 72 milionů korun byla značnou částkou podpořena Regionálním operačním programem Jihozápad, který přispěl zhruba 48 miliony (Český rozhlas, 2012 a plzeňskénovinky.cz, 2012).

Plzeňský genius loci je vázán na tradici pivovarnictví v tomto městě. Většinou zahraničních návštěvníků se při názvu tohoto města automaticky vybaví zlatavý mok. Plzeňské pivo není jen Plzeňský Prazdroj, ale také minipivovary jako je Groll či černický pivovar Purkmistr. V letní sezoně pořádají tyto pivovary festivaly, ať už velké komerční- Pilsner Fest, tak festival minipivovarů Slunce ve skle, kde se prezentuje téměř pět desítek českých minipivovarů (Místo jako značka, 2012). Všechny pivovary lákají na své tradiční pivnice.

SWOT analýza

Silné stránky

- dostatek kvalitních ubytovacích zařízení
- tradice pivovarnictví

- dobrá dopravní dostupnost, hlavně z Německa
- unikátní urbanistická struktura- historické centrum, prstenec sadů, soutok řek
- velké množství rekonstrukcí a revitalizací budov, nové výstavby
- dostatek odpočinkových zón
- velký výběr možností rekreace
- dostatečné kulturní a sportovní vyžití (aktivní i pasivní)

Slabé stránky

- neexistence destinačního managementu
- nedostatečná spolupráce mezi aktéry cestovního ruchu
- nízký zájem o tento region
- dopravní komplikace v centru města

Příležitosti

- Evropské hlavní město kultury 2015
- Přitáhnutí zahraničních návštěvníků z Prahy
- spolupráce s Regensburgem a v budoucnu i s Ruskem
- spolupráce s Plzeňským Prazdrojem
- realizace nových projektů

Hrozby

- nízká úroveň spolupráce s obcemi a krajem
- negativní vnímání některých nových staveb ve městě
- jednostranné vnímání jako města piva
- nejistota ve vývoji globální ekonomiky

6.6 Český Krumlov

Český Krumlov je okresní město ležící v Jihočeském kraji. Samotné město sice není velké svou rozlohou, ale o to více přitahuje kouzelnou atmosférou dávných let. Díky jedinečné středověké zástavbě je již od roku 1992 chráněno organizací UNESCO (Obr. 31). Od 19. století se kromě zrušení městských hradeb a bran žádné zásadní změny neodehrály a centrum si tak zachovalo svou historickou podobu. Křivolaké uličky, romantická zákoutí a unikátní komplex měšťanských domů s impozantní dominantou zámku nad meandrem Vltavy se řadí mezi nejnavštěvovanější místa České republiky. Český Krumlov však nežije pouze historií,

kteřá je v podobě starobylých památek přítomna na každém kroku, ale s odstupem času se stalo významným centrem živé kultury a učebnicí památkové péče (Město Český Krumlov, 2011). Význam Seznamu světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO je zároveň i významným marketingovým nástrojem. Destinační management Český Krumlov je oficiální turistickou autoritou města Český Krumlov. Celé finanční řízení je postaveno na dohodě mezi městem Český Krumlov a Českokrumlovským rozvojovým fondem a každoročně je podloženo schváleným finančním a marketingovým plánem (Město Český Krumlov, 2013). Plán marketingových aktivit pro rok 2013 vychází z činnosti Úseku cestovního ruchu v předchozích letech a přizpůsobuje je aktuálním potřebám a trendům v cestovním ruchu. Hlavní cíle a opatření jsou dále zvolena na základě sledování trendů v cestovním ruchu, které vykazují velký příklon k elektronickým médiím. Základním cílem Management Planu pro historické centrum města Český Krumlov je udržet mimořádnou univerzální hodnotu historického dědictví Českého Krumlova pro současnost i budoucí generace. V této souvislosti je nutné průběžně a včas identifikovat a naplňovat opatření pro zdokonalení a regeneraci historického dědictví Českého Krumlova, ke zlepšení fyzického stavu, udržení jejího charakteru a autenticity. V rámci Management Planu jsou definované rizikové faktory ohrožující památku, které s sebou obvykle přináší narůstající cestovní ruch v památkách UNESCO, a hledají se řešení, která tyto hrozby zmírňují či zcela odstraňují. Pro veřejnost je zpřístupněna mapa zaměřená na publikaci památkově chráněných objektů a území nacházejících se na území města. Aplikace je tedy využitelná jako zdroj podkladů v rozhodovacích procesech při ochraně památky. V rámci třetí fáze projektu Management Plan pro historické centrum města Český Krumlov byly doplněny nové vrstvy sledovaných indikátorů a limitů využívání památky UNESCO (struktura obyvatel, ubytovací kapacity, program regenerace památkově chráněných území, doprava) a aktualizovány vrstvy vytvořené v předchozích fázích projektu (označování provozoven a propagace, zábory veřejných prostranství, projekty a vize, či majetková struktura nemovitostí). Společně s pasportem nemovitých památek a historickými leteckými snímky je tak možné sledovat vývoj památky UNESCO nejen v dobách dávno minulých, ale za pomoci sledovaných indikátorů sledovat rozvoj v posledních letech (Město Český Krumlov, 2011).

6.7 Salzburg

Salzburg, město známé jako Mozartovo rodiště je hlavním městem rakouské spolkové země Salzbursko a čtvrtým největším městem Rakouska. Hospodářství města dominuje cestovní ruch a služby. Mezi jeho přednosti patří nádherná příroda obklopující město a turisty asi

nejvíce uchvátí atmosféra starého města se svou historickou zástavbou (Obr. 32). Salzburg se prezentuje jako jedinečný soubor, který výstavbu několika staletí stmeluje do harmonického celku. Staré město je skutečnou pokladnicí architektury, jsou zde zastoupeny všechny stavební slohy, které objevíte při procházení se křivolakými uličkami jako Getreidegasse, Judengasse, Goldgasse, Kaigasse, Linzergasse nebo Steingasse. Na malé ploše zde návštěvníci najdou stopy všech historických epoch. Přísná opatření památkářů a péče ze strany salcburského magistrátu mají hlavní zásluhu na tom, že nám tato krása zůstává již po generace zachována (Salzburg, 2013).

Salzburg stejně tak zaujme moderní architekturou. Moderní design Museum der Moderne na kopci Mönchsberg nabízí ostrý architektonický kontrast k pevnosti Hohensalzburg. Muzeum moderního umění má dvě budovy, Rupertinum v srdci starého města a právě muzeum na Mönchsbergu, vysoko nad střechami města a přímo na okraji strmé skály. K rozhodnutí umístit stavbu právě tam, přispělo velmi citlivé pojetí návrhu ve vztahu k výrazné stavbě vodárenské věže z 19. století. Prosklenými stěnami muzea v části budovy, kde je umístěno schodiště, se otevírá krásný pohled na historickou věž. Celá fasáda muzea byla obložena mramorem, který pochází z hory Untersberg (Salzburg, 2013 a Austrian National Tourist Office, 2013).

V roce otevřeno 2003 bylo otevřeno ojedinělé architektonické umělecké dílo Hangar-7 (Obr. 33). V budově ve tvaru proskleného hangáru vedle ranveje letiště Salzburg jsou uloženy funkční historické letouny a jiné výstavní exponáty rakouské firmy Red Bull. Konají se zde výstavy, součástí je i luxusní restaurace (Salzburg, 2013).

Město je poměrně malé, proto se ho snaží marketingově propojovat s okolím. Vizí Salzburga do roku 2015 je být celoroční destinací, nutno podotknout, že podmínky má pro to víc než dobré. Tématy marketing cestovního ruchu jsou hlavně turistika, zdraví/wellness, golf, rodina, cyklistika a nedaleká jezera, v zimě blízká lyžařská střediska (Land Salzburg, 2013).

Od roku 2002 místní kulturní nadace zve do města umělce, kteří zde rozvíjí své myšlenky v umělecká díla (Obr. 34), která jsou pak ve městě instalována (Salzburg, 2013).

6.8 Pécs

Pécs je pátým největším městem Maďarska a správním, dopravním a především kulturním centrem maďarského jihu (Obr. 35). Stejně jako mnoho jiných evropských měst, i maďarská Pécs se potýkala s nevyužitými průmyslovými továrnami a snažila se vymyslet, jak městu vdechnout nový život. Velkou výzvou v posledních patnácti letech byl dramatický nárůst automobilové dopravy a výsledné poškození životního prostředí a tím snížení kvality života.

Prvním krokem bylo snížení automobilové dopravy v centru města, rozšíření tramvajové sítě a budování cyklotras. Město vsadilo na kulturní politiku, která vnímá kulturu a umění jako základní pilíře městského životního stylu, jehož prostřednictvím může být město oživeno a tímto způsobem řešeny sociální problémy. Důležitým činitelem se stala spolupráce mezi institucemi, kulturními skupinami, občanskými společnostmi i se soukromými investory, jež se podílejí na rozvojových projektech jako partneři. Tato politika zahrnuje nejen tradiční kulturní oblasti, ale nové obory kreativního průmyslu a městský kontext jejich dopadu.

Evropské hlavní město kultury 2010 neslo podtitul Pécs- Město bez hranic. Název vycházel z multikulturní rozmanitosti města, poněvadž se zde setkává kultura latinská, turecká, německá, chorvatská, romská a především maďarská. Město tvoří kulturní bránu otevřenou směrem na Balkán a do části Evropy, která není součástí Evropské unie (European Commission, 2011). Stejně jako ve všech ostatních městech ucházejících se o pořádání Evropského hlavního města kultury, i tady při této příležitosti došlo k realizaci několika nových projektů. Mezi největší a nejvýznamnější můžeme zařadit Kodály Centre, renovaci kulturní čtvrti Zsolnay a Krajskou knihovnu a vzdělávací centrum (Pécs portal, 2008).

Architektonická charakteristika Kodályho koncertní síně a konferenčního centra (Obr. 36) harmonuje s běžnými principy navrhování a hudební kompozice, při stavbě byl použit kámen a dřevo. Otevřením koncertní síně se ve vývoji města přes 200 let stará vize, jelikož vždy bylo snem povýšit Pécs na hudební centrum tzv. Jižní kulturní oblasti (archiweb, 2011).

Možná nejvýznamnějším investičním projektem bylo vytvoření kulturní čtvrti Zsolnay v prostorách továrny na porcelán rodiny Zsolnay. Nalezneme zde výstavu prezentující historii továrny a rodiny Zsolnay, secesní kavárnu, obytné prostory a prostory, které slouží umělecké podniky, pavilony prezentující současné umění, studia, tvůrčí dílny, zkušebny, loutkové divadlo, informační centrum, dětské hřiště, open air stage a interaktivní výstavu průmyslové historie (Documentation Centre on European Capitals of Culture, 2013).

Pro umístění nové knihovny (Obr. 37) byl vybrán od centra vzdálený, svažitý a nezastavěný pozemek. Uvnitř budovy vyniká „včelí úl“, který reprezentuje ideologické centrum, je místem abstraktního myšlení. Šlo především o to, aby mělo místo svou vlastní identitu. Fasády jsou charakteristické bílým keramickým povrchem z porcelánky Zsolnay, která odkazuje k místní historii (stavbaweb, 2011).

Investice ve výši 140 milionů euro byla z 85% financována z evropských fondů. Počet turistů vzrostl o 27% a 40% programu bylo realizováno mezinárodní spoluprací. Díky tomu Pécs navázala přeshraniční spolupráce s Chorvatskem, Srbskem, Bosnou a Hercegovinou nebo partnerství s městem Essen a Istanbullem (prezentace Pécs 2010).

6.9 Linz

Linz je hlavní město rakouské spolkové země Horní Rakousko a třetím největším v celé zemi. V roce 2009 se stalo Evropským hlavním městem kultury. Při procházce městem zaujme soulad čistého a profitujícího průmyslu s přírodou. Zeleň přitom pokrývá dvě třetiny městského území.

Změna tradiční představy vnímání Linze jako nudného industriálního města na spojení průmysl+kultura+příroda. Při této příležitosti byly vytyčeny body, které měly být předpokladem úspěchu:

- solidní finanční základ
- autonomie uměleckého vedení
- eliminace politických intervencí vůči týmu
- program na 365 dní v roce
- marketingová strategie na míru
- posílení spolupráce v oblasti turismu
- Hospitality City project- pohostinnost
- networking- zapojení do sítí

Celkový rozpočet činil 69 866 000 euro, společnost Linz09 disponovala částkou 61,5 milionů euro, z toho dostala 60 milionů od města, kraje a státu, tj. 20 milionů od každého z nich. Dále přispěla 1,5 milionem Evropská unie, 10,6 miliony sponzoři, 2 miliony vydělaly na vstupném a merchandisingu. Slogan města poukazuje na určenou cestu- proměnu Linze. Toto město na Dunaji se proměnilo z šedého sídla průmyslu na barevnou kulturní metropoli. Spousta nových budov vyrostlo právě v roce 2009. Samotnému roku 2009 předcházelo několik projektů: Schaurausch- umění ve výkladních skříních v roce 2007 (Obr. 38), Tiefenrausch- projekty v suterénních prostorech a tunelech v roce 2008. Jedním z vrcholů programu Linz09 byla procházka po střechách domů- Höhenrausch Linz (Obr. 39) a festival v přístavu. V období 2006-2008 město navštívilo přibližně 580 000 návštěvníků, v roce 2009 jich bylo 2 903 000. Počet přenocování v roce 2009 zaznamenal nárůst o 9,5%, akreditováno bylo více než 100 delegací z 30 různých zemí. Kapitálová rezerva ve výši přibližně 1 700 000 eur byla určena pro kulturní projekty v následujících letech, především na novou kulturní a městskou infrastrukturu. Dále pokračující projektů, v roce 2010 a 2011 například Triennale 1.0, Crossing Europe, Next comic, Kepler Salon, Pixelhotel, Hermit in the tower, Höhenrausch 2 (prezentace Linz09).

Hlavním tématem Lince v roce 2013 je hudba. Město bude celý rok pořádat mnoho muzikálů, koncertů, oper, festivalů a jiných akcí. Nejnovějším motivem tohoto žánru je Hudební divadlo Linec, které jako nejmodernější operní dům Evropy, oslaví své otevření v dubnu 2013. Jeho architektonické pojetí je orientováno na budoucnost, tým architektů zde dokázal propojit nádražní čtvrť s centrem města. Město se rozhodlo k iniciativě s názvem bez ozvučení. Odpovídajícím symbolem prostor bez ozvučení, tedy bez hudby v pozadí, je označeno mnoho obchodů a gastronomických podniků. Bez ozvučení jsou také linecké adventní trhy. Hlavní myšlenkou této akce je, nechat člověka být pánem svých smyslů (Město Linz, 2013).

Ikony architektury průmyslové a technické historie města jsou železniční most nebo tabáková továrna. Tabáková továrna v Linci je ve vlastnictví města Lince. V dalších letech by se tento prostor postupně měl zaplnit novým životem. Středem zájmu jsou kreativní a sociální podněty. Velký komplex budov, který je částečně památkově chráněn, ale vyžaduje nové podněty. Do roku 2015 bude probíhat mezifáze, ve které se budou zkoušet a testovat četné možnosti využití. Na přelomu roku 2015/2016 už bude areál plně využíván v pravidelném provozu (Austrian Czech Cultural Cooperation, 2013).

V lednu 2009 otevřela své dveře nová, rozšířená budova Ars Electronica Center (Obr. 40). Návštěvníkům se zde nabízí plochy věnované výzkumu a vývoji, výstavám plochy, seminářům a konferencím, prostory gastronomické a též místo pro pořádání akcí pod širým nebem s výhledem na Dunaj a centrum města. Proměnlivé osvětlení venkovní fasády povznáší tuto budovu na úroveň uměleckého díla (archiweb, 2009 a Město Linz, 2013).

Lentos Museum (Obr. 41) bylo otevřeno v roce 2003 jako nová galerie klasického i moderního umění. Stavba je umístěna v městském prostředí, na samé hranici historického centra města a u břehu Dunaje. Krychlový objekt zakončuje veřejný prostor parku s volně rozmístěnými sochami známých umělců, s přílehlými stavbami Hudebního pavilonu a Brucknerhausu. Objekt muzea se dotýká a zároveň spojuje park i centrum města (archiweb, 2007).

Za zajímavý projekt kvalitní architektury, která je schopná vytvořit překvapující vztah mezi starým a novým, je považováno O.K centrum (Obr. 42). K původnímu objektu školy z 30. let 20. století byl přistaven prosklený box střešní nástavby. Budova slouží jako centrum současného umění (archiweb, 2007).

6.10 Lille

Město Lille, rodiště Charlese de Gaulla, leží v severní části země poblíž belgické hranice. Lille je administrativním centrem regionu Nord-Pas de Calais a čtvrtým největším městem Francie. V samotném městě žije něco málo přes 200 tisíc obyvatel, spádovou oblast ale obývají bezmála dva milióny lidí, a tato skutečnost činí z Lille jednu z nejhustěji osídlených oblastí v Evropě. Až do roku 1986 byl hlavním znakem města Lille těžký průmysl. V současné postindustriální době však zůstaly hutě, uhelné doly a ostatních objekty těžkého průmyslu prázdné. Spásou pro město se však stala vysokorychlostní železniční síť TGV. Narozdíl od obdobných center těžkého průmyslu leží Lille na důležitém místě, protože je první zastávkou TGV na francouzském území na trase překonávající kanál La Manche. Pozice Lille v systému evropské dopravy posílila další větve vedoucí na východ na Brusel, Porúří a Frankfurt. Železniční uzel se stal výrazným impulsem pro další rozvoj oblasti. Došlo k nebývalému rozvoji terciární sféry, všechny tyto události se výrazně odrazily ve struktuře města.

V roce 1994 byla otevřena nová čtvrť města s názvem Euralille (Obr. 43). Toto rozvojové území bylo získáno po zboření vojenských obranných zařízení. Území, kde mělo vzniknout nové nádraží železnice TGV se souvisejícími funkcemi, bylo na zelené louce, v případě Lille spíše šedé louce parkoviště souvisejícího s přiléhajícím nádražím Lille-Flandres. Euralille je v podstatě samostatným městem, funkční spektrum obsahuje vše od bydlení přes obchody až po kulturní zařízení. Území vyhrazené pro realizaci nové části města bylo dosti výrazně omezeno dopravními vztahy v území, a to dálnicí na východě, železnicí a severní radiálou. Proto byla trasa TGV umístěna pod povrch a prochází tunelem. Dominantními stavbami v této nové čtvrti je konferenční a kulturní centrum Lille Grand Palais, nákupní centrum Euralille, banka Crédit , World Trade Center a nádraží Lille Europe, které vytváří na západní straně území bariéru proti dálnici a prochází jí tzv. Corbusiérův viadukt. Celou kompozici uzavírá na severu velký veřejný park. Svou formou vytváří celý komplex výraznou konkurenci starému městu, proto bývá označován jako nové Lille (archiweb, 2007).

Druhým zásadním impulsem k rozvoji bylo pořádání Evropského hlavního města kultury v roce 2004 (Obr. 44). Město sice původně mělo ambicióznější plán a to pořádání letních olympijských her v roce 2004. Na tomto poli ale neuspěli a tak hledali něco jiného, co může město posunout dopředu a co může přispět k další regeneraci průmyslového města. Lille se pro tuto příležitost podařilo opravit památky místního architektonického dědictví Maisons Folie a ty se staly novým centrem kulturního života a setkávání. Šestadvacet výstavních expozic bylo instalováno například v budově bývalé třídílny poštovních zásilek naproti

hlavnímu nádraží, kde jsou dnes ohromné výstavní prostory nebo v bývalé textilní továrně. Maisons Folie byly vytvořeny také v celém regionu Nord-Pas de Calais. Komplex Maisons Folie de Wazemmes se skládá ze dvou částí. První vznikl renovací staré textilní továrny do výstavního centra, restaurace, výtvarného studia, lázní. Druhá, nově postavená multifunkční hala zahrnuje hudební studio, oceláře a foyer. Fasádu tvoří světelný obal, měnící se vzhledem k poloze pozorovatele, působení slunečního záření nebo umělého osvětlení (Obr. 45). Zážitek z pohybu prostorem mezi jednotlivými objekty je násobený zvlněním chodníků, náměstí a zelených ploch. Ve čtvrti Moulines byl zase revitalizován k tomuto projektu bývalý pivovar a slad továrny (Obr. 46). Jeho budovy, uspořádaných kolem centrálního nádvoří, svědčí o pozornosti věnované architektonických detailů v 19. století průmyslových budovách (Lille Tourism, 2013 a archiweb, 2009).

Rozpočet Lille 2004 byl 73,7 milionů euro (Štalcerová, 2010). Na financování se podílelo město Lille (8 milionů), městské společenství Lille Métropole (13,7 milionů), kraj Nord-Pas-de-Calais (10,7 milionů) department Nord (6,7 milionů), oblast Pas-de-Calais (3,35 milionů), vláda a ministerstva (13,7 milionů) a Evropská unie (4,5 milionů).

Volně na Evropské hlavní město kultury navázalo vytvoření iniciativy lille3000. Snahou je pokračování rozvoje kultury ve městě se zaměřením na současné umění, avantgardu, inovace a budoucnost.

Umělecké expozice ukrývá Palác krásných umění (Palais des Beaux-Arts), muzeum v bývalém klášterním hospici (Musée de l'Hospice Comtesse), Dům fotografie a nespočet menších galerií. Strážní věž místní radnice patří mezi památky světového dědictví UNESCO (Světadíly.cz, 2009).

7 KRITICKÁ ANALÝZA

Pro komplexní porovnání a souhrn zjištěných poznatků použiji metodu kritické analýzy. Na závěr se pokusím připojit doporučení.

Strategie rozvoje cestovního ruchu v jednotlivých městech se zaměřovaly především do těchto oblastí:

- rozvoj infrastruktury pro potřeby cestovního ruchu
- rozvoj lidských zdrojů
- zvýšení marketingu a propagace
- zintenzivnění spolupráce města a soukromého sektoru
- upevnění partnerství
- rozšiřování produktových nabídek a služeb
- zlepšení image, budování značky
- zaměření na kvalitu

Pokud srovnáme politiku českých měst, respektive celé České republiky a zahraničních států, můžeme si všimnout, že mnoho cílů mají společných- modernizaci infrastruktury, rozvoj lidských zdrojů nebo rozšiřování nabídky služeb. Ve vyspělejších státech je kladen důraz na rozvoj inovací a vztah k životnímu prostředí.

Nejčastějším problémem a brzdou v rozvoji byl nedostatek financí a pomalý a nízký přísun investic. Rozvoj cestovního ruchu nejvíce závisí na tom, jak moc je do něj investováno a jak důležitou zaujímá pozici v rámci města. Jistě se totiž najde mnoho oblastí, které město preferuje více. Nemyslím si, ale že by byl v některém ze zadaných měst, cestovní ruch nějak výrazně podhodnocen. Spíše se může jako velký problém jevit absence destinačního managementu. Tím, že města a obce v regionu spolu nespolupracují, tak se ochuzují i o zisk. Obzvláště třeba v případě Plzně, která bude chtít zesílit svou propagaci před blížícím se pořádáním Evropského hlavního města kultury v roce 2015 je toto jedna z klíčových priorit pro úspěch.

Pouze jedno z dotazovaných měst využívá finanční podporu ke spolupráci měst. V zefektivnění využívání veřejných zdrojů na podporu rozvoje cestovního ruchu vidím velké rezervy a to v celé České republice a nejen v oblasti cestovního ruchu.

Strategické dokumenty jsou mnohdy tvořeny pro hodně široký časový úsek, často je koncipován tak, aby pokryl dotační období. Pokud je to možné, bylo by asi lepší zaměřit se na

kratší časovou osu, jelikož se za tu dobu mohou změnit preference i trendy. Někdy bych vytyčila méně cílů, které ale budou reálně splnitelné v tomto časovém období.

U zkoumaných měst lze pozorovat, že v současnosti převažují revitalizace, rekonstrukce, popřípadě modernizace nad novou výstavbou, což je určitě dobře. Velké opuštěné prostory v průmyslových městech jako Zlín, Ostrava či Plzeň potřebují najít využití a právě revitalizace k potřebám cestovního ruchu a kultury bývá jedním z nejčastějších. Dle mého názoru, zatím nejlépe se s tím popasovala Ostrava, která dokázala přetvořit Dolní oblast Vítkovic v jednu z nejnavštěvovanějších turistických atrakcí nejen v Ostravě, ale i celém Moravskoslezském kraji. Určitě pomohl i fakt, že objekt neslouží pouze jako atrakce, ale i jako místo pro pořádání kulturních nebo sportovních událostí. Určitě velký význam má pořádání významných akcí, které na sebe poutají až desítky tisíc návštěvníků, pokud se jedná o akci periodicky se opakující, nabízí se spolupráce mezi pořadateli a subjekty cestovního ruchu a samozřejmě městem. Pravdou ale je, že takovou výraznou industriální památkou u nás asi jinde nenajdeme. Na tradici města navazuje rovněž třeba zlínský mrakodrap (Budova č. 21), který se taktéž řadí k nejnavštěvovanějším cílům ve městě. Spojitost dřívějších charakteristických tváří města a jejich přeměna v atraktivitu cestovního ruchu tedy slaví úspěch.

Nejen v rámci pořádání Evropského hlavního města kultury vzniknou zajímavé stavby a projekty, které budou lákat návštěvníky i později. Pokud město titul nezíská, což znamená, že neobdrží na tyto projekty odpovídající finanční granty (většinou) z evropských fondů, je těžké je pak hledat ve vlastním rozpočtu nebo u jiných zdrojů. Velkou roli hraje i okolí města, které může donutit návštěvníka zdržet se v místě déle. Dalším předpokladem pro přilákání návštěvníků je unikátnost, autentičnost a jedinečnost, kterou mohou konkurovat jiným destinacím. Může jím být památka UNESCO, kterou se nemůže chlubit žádné druhé město, ale i navázání na tradici nějakého odvětví nebo oboru typického pro město, čili něco čím se proslavilo i ve světě a může na to přilákat zahraniční turisty.

nebo specifické atraktivity, např. město urbanistická jedinečnost podobné Zlínu u nás nenajdeme. Podpora města pro podnikatele v cestovním ruchu. Spolupráce s významnou firmou v regionu, městě.

Některé trendy k nám míří pomaleji, ale vidíme, že roste zájem o značku města (brand management) a její vnímání v očích veřejnosti a potencionálních návštěvníků. Rovněž sledujeme odklon od tradičních prezentací na veletrzích a směřování marketingu přes internetová média. Pro menší subjekty v cestovním ruchu je to určitě výhodná a levnější forma propagace. Nevýhodou ale může být někdy nepřehledná a až příliš široká nabídka, ve

které se zákazník ztrácí. Proto je potřeba tyto aktivity nějak koordinovat a to nejlépe pomocí destinačního managementu.

Častým problémem je i dopravní komplikace měst a zlepšení dopravní dostupnosti, ta ale není v moci a kompetencích pracovišť cestovního ruchu. Výstavba cyklotras a cyklostezek prožila v posledních letech obrovský rozvoj, ale je důležité, aby na sebe navazovaly a byly propojovány. Mezi nejčastější slabiny patřil nižší zájem ze strany zahraničních turistů, kteří většinou volí jen známé turistické destinace. S tím souvisí spolupráce s těmito destinacemi, cestovními kancelářemi a jinými zainteresovanými subjekty a snaha pokusit se turisty přilákat alespoň ke krátké návštěvě města.

Partnerství měst bylo ve všech případech hodnoceno jako pozitivní prvek rovněž k přispívající rozvoji, obzvláště lidských zdrojů.

Dochází ke zlepšování kvality a modernizace ubytovacích i stravovacích zařízení. Čím dál větší důraz je kladen na kvalitu služeb.

Analýza příčin a vyřknutí možných doporučení je velmi složitá věc, neboť se jedná o soubor vzájemně se ovlivňujících a podmiňujících faktorů. Možná doporučení bych shrnula do těchto bodů:

- ochrana, revitalizace a využití kulturního dědictví
- podpora projektů nadregionálního významu
- mezinárodní, zejména přeshraniční a partnerská spolupráce v oblasti cestovního ruchu
- zlepšení spolupráce mezi městem a poskytovateli cestovního ruchu, koordinace jejich aktivit
- rozšíření nabídky pro různé věkové kategorie
- záchrana a využití chátrajících památek
- dobudování a modernizace turistické infrastruktury
- ochrana, podpora a prezentace místních tradic

8 ZÁVĚR

Předkládaná diplomová práce se zabývala zhodnocením a analýzou současných trendů urbanismu a jejich odrazu v politice měst v oblasti cestovního ruchu. Skládala se jak z teoretické, tak i praktické části. Součástí této práce byla i návštěva pracovišť cestovního ruchu ve městech, díky nimž jsem mohla lépe porozumět dané problematice ve městě.

Cestovní ruch a urbanismus jsou vzájemně úzce provázaná disciplíny, ukrývající v sobě obrovský potenciál. Vybrané trendy, mezi něž jsem zařadila průmyslové dědictví, Evropské hlavní město kultury, destinační management, brand management, partnerství měst a genius loci byly aplikovány na zvolená města. Růst významu těchto trendů můžeme pozorovat v posledních přibližně 10-15 letech. Za 2 roky uvidíme, jak se povede Plzni, jakožto Evropskému hlavnímu městu kultury 2015, využít potenciál tohoto projektu ke svému dalšímu rozvoji. Této úlohy se zhostí jako druhé město z České republiky, podmínky má ovšem poněkud jiné než tomu bylo u Prahy v roce 2000, vliv toho trendu tu bude ale lépe pozorovatelný. Pro tuto příležitost vzniká několik projektů, revitalizací projde celý prostor města. Tři vybraná vzorová města slouží jako příklady, která využila tuto zkušenost ke svému dalšímu rozvoji. Jistě se najdou i jiné trendy, které nebyly popsány a stále dochází ke vzniku nových, které promluví do marketingu měst v budoucnu.

Za největší bariéry dalšího rozkvětu bylo stanoveno nedostatek finančních prostředků k jejich rekonstrukci nebo nové výstavbě, pomalý a nízký přísun investic a poměrně nízká úroveň čerpání z fondů. V práci nejsou zmíněny pouze projekty financované městem, ale i investice soukromých subjektů.

Samotná analýza byla provedena pomocí SWOT analýzy, kde jsem vymezila silné a slabé stránky města, jeho příležitosti a hrozby. V kritické analýze jsem se pokusila danou problematiku určitým způsobem vyhodnotit, vytyčit klíčové problémy a doporučit případná opatření.

Pokud to shrnu, myslím si, že vybraná města mají dobrý potenciál k rozvoji cestovního ruchu a snaží se na něm nadále pracovat.

9 SUMMARY

The purpose of this thesis was evaluation and analysis of current urbanism trends and their reflection in the city tourism policy. The thesis consists of two parts- theoretical and practical. I visited the offices of tourism in cities where I made interview with officers. Next, the thesis was elaborated on the study of literature and internet sources, mainly from official city pages and news.

Tourism and urbanism are in quite close association, which contain huge potential. I am selected the most important current trends- industrial heritage, destination management, brand management, town twinning, European capital of culture and genius loci. These trends was applied on the cities in the Czech Republic- Olomouc, Ostrava, Zlín, Plzeň and town Lipník nad Bečvou. Also I chose model cities where we can see important development thanks for using these trends in last years. I described city in general, their urbanism development and relation between city and selected trends. I evaluate every city by SWOT analysis and in the end it was made critical analysis.

The biggest disadvantages of cities development was determined by lack of fund, low and slow investments.

10 SEZNAM LITERATURY

Knižní zdroje

- CZECHTOURISM (2003): Cestovní ruch v regionech ČR. Ministerstvo pro místní rozvoj, Ostrava.
- DROBNÁ, D., MORÁVKOVÁ, E. (2004): Cestovní ruch. Fortuna, Praha.
- HRŮZA, J. (1977): Slovník soudobého urbanismu. Odeon, Praha.
- KUČA, K. (2002): Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku/3.díl Kolí-Mi. Libri, Praha.
- KUČA, K. (2001): Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku/4.díl MI-Pan. Libri, Praha.
- PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. (2002): Výkladový slovník cestovního ruchu. Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha.
- RYGLOVÁ, K., BURIAN, M., VAJČNEROVÁ, I. (2011): Cestovní ruch-podnikatelské principy a příležitosti v praxi. Grada. Praha
- ŠILHÁNKOVÁ, V., KOUTNÝ, J., ČABLOVÁ, M. (2002): Urbanismus a územní plánování. Univerzita Pardubice, Pardubice.
- VANÍČEK, J., KŘEŠŤAN, V. (2007): Marketing cestovního ruchu. Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha.

Internetové časopisové články

časopis Sanquis

- BARTOŠ, G. (2009): Funkcionalistická utopie, která fungovala[online]. [cit. 2013-04-18].
Dostupné z: <http://www.address.cz/data/www.sanquis.cz/articles/files/66-zlin.pdf>

časopis Územní plánování a urbanismus

- TOMÍŠKOVÁ, M. (2011): Průmyslové dědictví a cestovní ruch [online]. [cit. 2013-04-18].
Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2011/2011-03/05_prumyslove.pdf

Strategie

National Tourism Development Strategy 2005-2013. 2005. Budapešť: Hungarian Tourist Authority

Závěrečné práce

KAFEDŽIČ, D. (2009): Problematika revitalizace průmyslových památek v České republice. Masarykova univerzita. Brno. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/74630/ff_b/BCdino.pdf

PECH, M. (2010): Politika cestovního ruchu v Rakousku. Masarykova univerzita. Brno. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/174852/esf_m/Diplomka_Pech.pdf

ŠEDO VÁ, T. (2009): Duch industriálních katedrál. Masarykova univerzita. Brno. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/105376/pedf_m/diplomka02.pdf

ŠTALCEROVÁ, T. (2010): La politique culturelle de Lille et d'Ostrava. Univerzita Palackého. Olomouc. Dostupné z: <http://theses.cz/id/8czmjg/118586-114953329.pdf>

Prezentace

prezentace Linz09. Dostupné z: http://www.plzen2015.net/wp-content/uploads/2009/10/Linz09_cj.pptx

prezentace Pécs 2010. Dostupné z: www.plzen2015.net/wp-content/uploads/2009/10/P%C3%A9cs_%C4%8Dj.ppt

prezentace ROP Střední Morava- IPRÚ Olomouc. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/2143/8-ipru-olomouc.ppt>

prezentace SLACH, O., HROTÍK, M. (2011): Ostrava-využití průmyslového dědictví v soutěži o titul Evropské hlavní město kultury 2015. Dostupné z: <http://www.mas-sokolovsko.eu/wp-content/uploads/2011/symposium2011/Ostrava.pdf>

Internetové zdroje

14|15 Baťův institut (2013): O projektu [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.14-15.cz/o-projektu/>

archiweb (2007): Euralille [online]. ©1997-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=city&action=show&id=9>

archiweb (2007): Lentos Museum [online]. ©1997-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=city&action=show&id=666>

archiweb (2007): O.K Centrum- centrum současného umění [online]. ©1997-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=city&action=show&id=645>

archiweb (2009): Ars Electronica Center- rozšíření [online]. ©1997-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=city&action=show&id=2015>

archiweb (2009): Maison Folie de Wazemmes [online]. ©1997-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=city&action=show&id=2085>

archiweb (2011): Kodályho koncertní síň [online]. ©1997-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/buildings.php?action=show&id=2871>

archiweb (2013): Vedení Ostravy jedná s Bauhausem o koupi historických jatek [online]. ©1997-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/news.php?action=show&type=1&id=12984>

Austrian Czech Cultural Cooperation (2013): Tabakfabrik v Linci: Mezifáze [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.ac-cc.net/index.php/cz/aktuell/tabakfabrik_linz_zwischennutzung.html

Austrian National Tourist Office (2013): Salzburg: Architectural Highlights [online]. ©1995-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.austria.info/us/architectural-highlights-in-austria/salzburg-architectural-highlights-1764307.html>

Bundesministerium für Wirtschaft, Familie und Jugend (2010): Neue Wege im Tourismus [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.bmwfj.gv.at/Tourismus/TourismuspolitischeAktivitaeten/Documents/Brosch%C3%BCre%20Tourismusstrategie.pdf>

Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie (2008): Tourismuspolitischer Bericht der Bundesregierung, 16. Legislaturperiode [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.bmwi.de/BMWi/Redaktion/PDF/Publikationen/tourismuspolitischer-bericht-der-bundesregierung,property=pdf,bereich=bmwi,sprache=de,rwb=true.pdf>

Cooltour (2013): Prostory Cooltouru [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.cooltourova.cz/o-cooltouru/prostory-cooltouru>

Cyklostezka Bečva (2013): O cyklostezce [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.cyklostezkabecva.com/?q=node/1>

Český rozhlas (2012): V Plzni vznikla nová relaxační zóna ve Štruncových sadech [online]. ©1997-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://m.rozhlas.cz/plzen/zpravodajstvi/_zprava/v-plzni-vznikla-nova-relaxacni-zona-ve-struncovych-sadech--1114991

Český rozhlas (2013): Vernisáže mezi paneláky- to jsou Košice, Evropské hlavní město kultury 2013 [online]. ©1997-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/vernisaze-mezi-panelaky-to-jsou-kosice-evropske-hlavni-mesto-kultury-2013--1155949

Český rozhlas Ostrava (2013): Monika Horskáková: Kunsthalle [online]. ©1997-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/ostava/poznamka/_zprava/monika-horskakova-kunsthalle--1185035

Český statistický úřad (2012): Počty obyvatel v obcích k 1.1.2012 [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/1301-12-r_2012

deník.cz (2011): Se starostou Lipníka o Kruhu kovářských měst [online]. ©2005-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://hranicky.denik.cz/zpravy_region/se-starostou-lipnika-o-kruhu-kovarskych-mest-9962.html

deník.cz (2012): Hranice končí ve sdružení cestovního ruchu Střední Morava [online]. ©2005-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/olomoucky-kraj/hranice-konci-ve-sdruzeni-cestovniho-ruchu-stredni-morava-20121214-mh3z.html>

deník.cz (2012): Jaká jsou partnerská města Ostravy? Spolupráce míří i za oceán [online]. ©2005-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/jaka-jsou-partnerska-mesta-ostravy-spoluprace-miri-i-za-ocean-20120905.html

deník.cz (2012): Moravská brána chystá novou Archeotrasu [online]. ©2005-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://hranicky.denik.cz/zpravy_region/moravska-brana-chysta-novou-archeotrasu-20120321.html

deník.cz (2012): Nová podoba Olomouckého hradu přivítá turisty v roce 2014 [online]. ©2005-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/nova-podoba-olomouckeho-hradu-privita-turisty-v-roce-2014-20120719.html

deník.cz (2012): SEFO v Olomouci bude brzy mít pozemky. Muzeum projekt zlevnilo [online]. ©2005-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/olomoucky-kraj/sefo-bude-brzy-mit-pozemky-muzeum-projekt-zlevnilo-20120412-75fj.html>

deník.cz (2013): Ostrava kandiduje na Evropské město sportu 2014 [online]. ©2005-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://moravskoslezsky.denik.cz/ostatni_region/130410-ostrava-kandiduje-na-evropske-mesto-sportu-2014.html?utm_source=poutaky&utm_medium=web&utm_campaign=poutak-text5

deník.cz (2013): V Lipníku vyrosté nové kulturní centrum Echo [online]. ©2005-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://hranicky.denik.cz/zpravy_region/v-lipniku-vyroste-nove-kulturni-centrum-echo-20130225.html

Deník Referendum (2010): Evropské hlavní město kultury: Plzeň versus Ostrava [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.denikreferendum.cz/clanek/4185-evropske-hlavni-mesto-kultury-plzen-versus-ostrava>

Documentation Centre on European Capitals of Culture (2013): Zsolnay Cultural Quarter [online]. © 2009-2011, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.ecoc-doc-athens.eu/attachments/399_Zsolnay%20Cultural%20Quarter.pdf

Dolní náměstí-rekonstrukce (2013): Informace o projektu [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://dolninamestiolomouc.cz/web/informace-pro-verejnost.htm>

Dolní oblast Vítkovice (2013): Multifunkční aula Gong [online]. ©2010, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.dolnioblastvitkovice.cz/36/cs/node/2482>

Dolní oblast Vítkovice (2013): U6-Malý svět techniky [online]. ©2010, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.dolnioblastvitkovice.cz/36/cs/node/2667>

E15.cz (2012): Jak se vytváří produkt v cestovním ruchu [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://strategie.e15.cz/prilohy/jak-se-vytvari-produkt-v-cestovnim-ruchu-765242>

Europa.eu (2011): Evropské hlavní město kultury [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/culture/129014_cs.htm

European Commission (2008): Hungary Tourism Report 2008 [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/files/annual_reports/hu_2008_en.pdf

European Commission (2009): European Capitals of Culture: the road to success from 1985 to 2010 [online]. ©2013. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/documents/ecoc_25years_en.pdf

European Commission (2011): Ex-post evaluation of 2010 European Capitals of Culture [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/documents/pdf/ecoc/ecoc_2010_final_report.pdf

European Commission (2012): EDEN [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/eden/>

European Commission (2013): European Capitals of Culture [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/capitals/european-capitals-of-culture_en.htm

European Commission (2013): History of the Capitals [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/capitals/history-of-the-capitals_en.htm

European Route of Industrial Heritage (2013): Anchor points [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.erih.net/anchor-points.html>

European Route of Industrial Heritage (2013): Route system [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.erih.net/route-system.html>

Euroskop.cz (2013): Evropské hlavní město kultury [online]. ©2005-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/285/sekce/e-f/>

Evropská komise (2011): Bývalé průmyslové objekty jsou dnes vyhledávanými destinacemi udržitelného cestovního ruchu [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/11_1084_cs.htm

Goethe Institut (2013): Baťův Zlín [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.goethe.de/ins/cz/pr/kul/duc/arc/pos/cs10591976.htm>

Goethe Institut (2010): Hudební střeva a apendixy ocelového města [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.goethe.de/ins/cz/pr/kul/duc/arc/pos/cs6944043.htm>

HALASOVÁ, H., ŠILAROVÁ V. (2007): Územní plánování v České republice 2007 [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/6ec66187-99b9-43a1-91c4-f5b615a2cdb4/UP_v_CR_2007_CZ.pdf

Historie Olomouce (2013): Novověk [online]. ©1998-2000, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.olomouc.com/historie/novovek.html>

Historie Olomouce (2013): Raný středověk [online]. ©1998-2000, [cit. 2013-04-18].

Dostupné z: http://www.olomouc.com/historie/r_stred.html

Historie Olomouce (2013): Vrcholný středověk [online]. ©1998-2000, [cit. 2013-04-18].

Dostupné z: http://www.olomouc.com/historie/v_stred.html

Hospodářské noviny (2010): Chrtice, anděl a velbloud [online]. ©1996-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://hn.ihned.cz/c1-47115150-chrtice-andel-a-velbloud>

iDnes.cz (2010): Luxusní hotel v Olomouci získal titul Stavba roku. I za šetrné osvětlení [online]. ©1999-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://olomouc.idnes.cz/luxusni-hotel-v-olomouci-ziskal-titul-stavba-roku-i-za-setrne-osvetleni-141-/olomouc-zpravy.aspx?c=A101105_1478343_olomouc-zpravy_sot

iDnes.cz (2011): Boj o titul historické město roku svede za Olomoucký kraj Lipník nad Bečvou [online]. ©1999-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://olomouc.idnes.cz/boj-o-titul-historicke-mesto-roku-svede-za-olomoucky-kraj-lipnik-nad-becvou-1b1-/olomouc-zpravy.aspx?c=A110201_1525053_olomouc-zpravy_stk

iDnes.cz (2012): Podnikatelé zachraňují zlínský zámek, chtějí v něm kavárnu i galerii [online]. ©1999-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://zlin.idnes.cz/zamek-ve-zline-chteji-provozovat-podnikatele-foc-/zlin-zpravy.aspx?c=A121128_1860181_zlin-zpravy_ras

iDnes.cz (2012): Prestižní průvodce Lonely Planet dal Olomouc mezi skryté poklady Evropy [online]. ©1999-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://olomouc.idnes.cz/pruvodce-lonely-planet-zaradil-olomouc-mezi-skryte-poklady-evropy-1p2-/olomouc-zpravy.aspx?c=A120321_1752061_olomouc-zpravy_stk

iDnes.cz (2012): Umělci chtěli, ať Ostrava zřídí galerii. Proti Trojhalí ale protestují [online]. ©1999-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://ostrava.idnes.cz/spory-o-umistenimestskegalerie-v-ostrave-fkz-/ostrava-zpravy.aspx?c=A121205_1863247_ostrava-zpravy_jog

iDnes.cz (2013): Benátky: nechceme být Evropským městem kultury, o davy turistů nestojíme [online]. ©1999-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://cestovani.idnes.cz/benatky-nechteji-byt-evropskym-mestem-kultury-frz-/kolem-sveta.aspx?c=A130405_084739_kolem-sveta_skr

iDnes.cz (2013): Dům umění ve Zlíně končí, sbírka ho znovu promění na Baťův památník [online]. ©1999-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/z-domu-umeni-ve-zline-bude-opet-pamatnik-tomase-bati-fh3-/domaci.aspx?c=A130130_1883142_zlin-zpravy_ras

iDnes.cz (2013): Olomoučtí politici brzy rozhodnou o stadionu. Dostali nové vizualizace [online]. ©1999-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://olomouc.idnes.cz/vyvoj-ohledne-noveho-zimniho-stadionu-v-olomouci-fv2-/olomouc-zpravy.aspx?c=A130403_1912344_olomouc-zpravy_mip

IHNED.cz (2010): Porota rozhodla: Evropským hlavním městem kultury roku 2015 se stává Plzeň [online]. ©1996-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-46329170-porota-rozhodla-evropskym-hlavnim-mestem-kultury-roku-2015-se-stava-plzen>

LA-MA Land Management (2010): Územní plánování měst [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.la-ma.cz/?p=60>

Land Salzburg (2013): Tourismuspolitik [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.salzburg.gv.at/themen/wt/tourismus/tourismuspolitik.htm>

Landek park (2013): Landek park [online]. ©2009, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.landekpark.cz/>

Lille Tourism (2013): The other monuments [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.lilletourism.com/monuments-1-0-52-gb.html>

Město Český Krumlov (2011): Management památky UNESCO- historické centrum města Český Krumlov [online]. ©2006-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z:
http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/unesco_pamatka.xml

Město Český Krumlov (2011): Památka UNESCO- historické centrum města Český Krumlov [online]. ©2006-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z:
http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/unesco_pamatka.xml

Město Český Krumlov (2013): Destinační management Český Krumlov [online]. ©2006-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://business.ckrumlov.info/docs/cz/b2b_dm.xml

Město Linz (2013): Ars Electronica Center [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z:
<http://www.linz.at/cesky/323.asp>

Město Linz (2013): Linec 2013: hudební mozaika [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18].
Dostupné z: <http://linz.at/cesky/147.asp>

Město Lipník nad Bečvou (2010): Odbor regionálního rozvoje- základní působnost odboru [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://mesto-lipnik.cz/cz/mestsky-urad/odbory-meu/odbor-regionalniho-rozvoje/zakladni-pusobnost-odboru/>

Město Lipník nad Bečvou (2011): Kovářské město [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18].
Dostupné z: <http://info.mesto-lipnik.cz/cz/infocentrum/pamatky/kovarske-mesto/>

Město Lipník nad Bečvou (2011): Náměstí a okolní ulice [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18].
Dostupné z: <http://info.mesto-lipnik.cz/cz/infocentrum/pamatky/namesti-a-okolni-ulice/>

Město Lipník nad Bečvou (2012): Jak vznikla galerie Konírna [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.mesto-lipnik.cz/cz/zivot-ve-meste/kultura/galerie/jak-vznikla-galerie-konirna/>

Město Lipník nad Bečvou (2012): Strategický plán rozvoje města 2013-2017 [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.mesto-lipnik.cz/customers/lipnik/ftp/File/odbor_regionalniho_rozvoje/mix/Strategie%20-%202013-2017%20STRATEGIE.pdf

Město Lipník nad Bečvou (2013): Rozpočet 2013 [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.mesto-lipnik.cz/customers/lipnik/storage/dokumenty/13575583681.pdf>

Město Lipník nad Bečvou (2013): 150 let střešní zahrady [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.mesto-lipnik.cz/cz/zivot-ve-meste/kultura/zpravy-z-kultury/150-let-stresni-zahrady/>

Město Lipník nad Bečvou (2013): Odbor školství a kultury-základní působnost odboru [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://mesto-lipnik.cz/cz/mestsky-urad/odbory-meu/odbor-skolstvi-a-kultury/zakladni-pusobnost-odboru/>

Město Lipník nad Bečvou (2013): Zámek, zámecký park, střešní zahrada [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://info.mesto-lipnik.cz/cz/infocentrum/pamatky/zamek-zamecky-park-stresni-zahrada/>

Město Plzeň (2012): Potenciál města Plzně z pohledu cestovního ruchu 2012-2017, [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/zivot-v-plzni/verejne-dokumenty/koncepcni-dokumenty/clanky-8/potencial-mesta-plzne-z-pohledu-cestovniho-ruchu.aspx>

Město Plzeň (2013): Partnerská města [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/o-meste/zahranicni-vztahy/partnerska-mesta/>

Město Plzeň (2013): Pivovar a pivovarské muzeum [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/uzij-si-plzen/pivovarnictvi/pivovar-a-pivovarske-muzeum/pivovar-a-pivovarske-muzeum.aspx>

Město Plzeň (2013): Po stopách historie města [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/o-meste/historie-mesta/po-stopach-historie-mesta/>

Město Plzeň (2013): Regensburg podporuje projekt Plzeň- Evropské hlavní město kultury [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/aktuality/regensburg-podporuje-projekt-plzen-evropske-hlavni-mesto-kultury.aspx>

Město Plzeň (2013): Symboly města [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/o-meste/informace-o-meste/symboly-mesta/>

město Zlín (2008): Strategie rozvoje cestovního ruchu ve městech Zlín, Luhačovice a Regionu Zlínsko [online]. ©2008, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/29657.zavery-1-etapy-marketingova-strategie-cestovniho-ruchu-mest-zlina-luhacovic-a-regionu-zlinsko-/>

město Zlín (2010): Partnerská města [online]. ©2008, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/61.partnerska-mesta/>

město Zlín (2011): Zlínské vily architekta Vladimíra Karfíka [online]. ©2008, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/77850.zlinske-vily-architekta-vladimira-karfika/>

město Zlín (2012): Evropské dědictví [online]. ©2008, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/93786.evropske-kulturni-dedictvi/>

město Zlín (2013): Kulturní a univerzitní centrum Zlín [online]. ©2008, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/77308.kulturni-a-univerzitni-centrum-zlin/>

město Zlín (2013): O architektuře našeho města [online]. ©2008, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/41367.o-architekture-naseho-mesta/>

Městské informační centrum Města Hranice (2013): Volné sdružení Moravská brána [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://mic.hranet.cz/cs/sdruzeni-moravska-brana/>

město Zlín.com (2012): Památník Tomáše Bati: projekt dostává konkrétní obrysy [online]. ©2010, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z:

<http://www.mestozlin.com/index.php?page=detail&id=2664&co=aktualne>

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (2013): Cestovný ruch [online]. ©2006-2011, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z:

<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=81190>

Ministerstvo pro místní rozvoj (2007): Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007-2013 [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z:

http://www.mmr.cz/getmedia/fe9ed7fd-a7b8-43f3-95ae-e0adbbbbc0e5/III-_Koncepce_7-11-07.pdf

Ministerstvo životního prostředí (2013): Strategie udržitelného rozvoje ČR [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHDHBNA](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHDHBNA)

Místo jako značka (2012): Jak využít psychologii v cestovním ruchu [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.mistojakoznacka.cz/temata/jak-vyuzit-psychologii-v-cestovnim-ruchu/>

Místo jako značka (2012): Plzeň turisticky těží hlavně z piva [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://mistojakoznacka.cz/temata/plzen-turisticky-tezi-hlavne-z-piva/>

Moravskoslezský kraj (2010): Moravskoslezský kraj- genius loci [online]. ©2013. Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/publikace/msk_gl_cz.pdf

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně (2013): Baťovský domek [online]. ©2011, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.muzeum-zlin.cz/cs/objekty/batovsky-domek/>

Muzeum olomoucké pevnosti o.s. (2013): Korunní pevnůstka [online]. ©2012-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.pevnostolomouc.cz/korunni-pevnustka.htm>

Muzeum olomoucké pevnosti o.s. (2013): Obnova areálu Korunní pevnůstky [online]. ©2012-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.pevnostolomouc.cz/obnova-arealu-korunni-pevnustky.htm>

Národní památkový ústav (2010): Urbanismus [online]. ©2003-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/pro-odborniky/pamatky-a-pamatkova-pece/zakladni-odborne-specializace/urbanismus/>

Okno do kraje (2013): Z továrních hal centrum kultury [online]. ©2011, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.oknodokraje.cz/wcd/download/archiv/2013/032013.pdf>

olomouc.cz (2013): Nový ředitel Muzea umění: SEFO postavíme, bunkry to ale asi nebudou [online]. ©1997-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://zpravodajstvi.olomouc.cz/clanky/Novy-reditel-Muzea-umeni-SEFO-postavime-bunkry-to-ale-asi-nebudou-20393>

Pécs portal (2008): Pécs is the European Capital of Culture in 2010 [online]. ©1999-2008, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://en.pecs.hu/cikk/0839/966906/20080922_pecs_2010_1.htm

Plzeň 2015 (2013): 2015 Plzeň [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.plzen2015.net/wp-content/uploads/2009/10/Info-bro%C5%BEura.pdf>

Plzeň 2015 (2013): Investice a IPRM [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.plzen2015.net/category/investice-a-iprm/>

Plzeň 2015 (2009): Program rozvoje kultury ve městě Plzni 2009-2013 [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.plzen2015.net/wp-content/uploads/2009/10/PRK3.pdf>

plzeňskénovinky.cz (2012): Modernizované Štruncovy sady byly otevřeny [online]. ©2011-2012, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.plzenskenovinky.cz/zpravy/z-regionu/modernizovane-struncovy-sady-byly-otevreny/>

Rada pro výzkum, vývoj a inovace (2013): Strategie hospodářského růstu [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=13633>

Regiony24.cz (2011): Lipník bude soutěžit o nejlepší památkovou rezervaci [online]. ©2003-2009, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://olomoucko.regiony24.cz/11-109918-lipnik-bude-soutezit-o-nejlepsi-pamatkovou-rezervaci>

Ring of the European Cities of Iron Works (2013): Member Cities [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.ironcities.net/members.php>

Ring of the European Cities of Iron Works (2013): Our Aim [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.ironcities.net/aims.php>

Salzburg (2013): Hangar-7 [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.salzburg.info/en/art_culture/creative_salzburg/modern_architecture/hangar-7

Salzburg (2013): Kunstprojekte Salzburg- Salzburg Foundation [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.salzburg.info/de/kunst_kultur/creative_salzburg/kunst/kunstprojekte_salzburg

Salzburg (2013): Museum der Moderne Mönchsberg [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.salzburg.info/de/kunst_kultur/creative_salzburg/kunst/museum_der_moderne_moenchsberg

Salzburg (2013): Salcburské Staré město [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.salzburg.info/cs/sights/svetove_kulturni_dedictvi/salcburske_stare_mesto

Slavné vily (2013): V Lipníku je „kapesní Tugendhat“ [online]. ©2007-2012, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.slavnevily.cz/zpravy/napsali-o-nas/v-lipniku-je-kapesni-tugendhat>

Slovenská agentúra pre cestovný ruch (2013): Dôležité dokumenty- Stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013[online]. ©2008, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.sacr.sk/strukturalne-fondy/programove-obdobie-2004-2006/dolezite-dokumenty/>

Statutárny město Olomouc (2009): Terežská brána a olomoucká barokní pevnost [online]. ©2012, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.olomouc.eu/aktualni-informace/aktuality/6124>

Statutárny město Olomouc (2012): Strategický plán rozvoje města Olomouce a mikroregionu Olomoucko [online]. ©2012, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.olomouc.eu/podnikatel/uzemni-plan-strategicky-plan/strategicky-plan-rozvoje-mesta>

Statutárny město Olomouc (2013): Geografie [online]. ©2002-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://tourism.olomouc.eu/basic-information/facts-and-attractions/geography/>

Statutárny město Olomouc (2013): Kašny a sloupy [online]. ©2002-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://tourism.olomouc.eu/sights/fountains-and-columns/cs>

Statutárny město Olomouc (2013): Mezinárodní kontakty [online]. ©2012, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.olomouc.eu/o-meste/mezinarodni-kontakty>

Statutárny město Olomouc (2013): Olomouc od 19. století po současnost [online]. ©2002-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://tourism.olomouc.eu/basic-information/history/olomouc-in-the-19th/cs>

Statutárny město Olomouc (2013): Olomoucká pevnost [online]. ©2002-2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://tourism.olomouc.eu/sights/olomouc-fortress/cs>

Statutárny město Olomouc (2013): Program rozvoje cestovního ruchu [online]. ©2012, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.olomouc.eu/magistrat/odbory-magistratu/odbor-vnejsich-vztahu-a-informaci/odbor/article_id=7374

Statutární město Olomouc (2013): Symboly města [online]. ©2012, [cit. 2013-04-18].

Dostupné z: <http://www.olomouc.eu/o-meste/symboly-mesta>

Statutární město Ostrava (2012): Důl Michal [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z:

<http://www.ostrava.cz/cs/turista/co-navstivit/technicke-pamatky/dul-michal>

Statutární město Ostrava (2012): Historie města [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné

z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/historie-mesta>

Statutární město Ostrava (2012): IPRM Ostrava-Magnet regionu [online]. ©2013, [cit. 2013-

04-18]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/podnikatel-investor/projekty-mesta->

[ostavy/strategicke-projekty/iprm/iprm-ostava-magnet-regionu/IPRM_reduk_Magnet_final_titulka.pdf](http://www.ostrava.cz/cs/podnikatel-investor/projekty-mesta-ostavy/strategicke-projekty/iprm/iprm-ostava-magnet-regionu/IPRM_reduk_Magnet_final_titulka.pdf)

Statutární město Ostrava (2012): IPRM-Pól rozvoje [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18].

Dostupné z: http://www.ostrava.cz/cs/podnikatel-investor/projekty-mesta-ostavy/strategicke-projekty/iprm/iprm-ostava-pol-rozvoje/IPRM_Polrozvoje_final_precislovany_titulka.pdf

Statutární město Ostrava (2012): Logo města Ostravy [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18].

Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/logo-mesta-ostavy-1>

Statutární město Ostrava (2012): Marketingová strategie rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Ostravsko [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z:

http://www.ostrava.cz/cs/turista/strategicke-dokumenty/marketingova-strategie-rozvoje-cestovniho-ruchu/dokumenty-ke-stazeni/c-documents-and-settings-krajcovaja-plocha-nova1-2-web-dokumenty-ms-analyticka_cast-ms-smo_final.pdf

Statutární město Ostrava (2012): Oddělení marketingu a investičních příležitostí a turismu [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z:

<http://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/odbor-ekonomickeho-rozvoje/oddeleni-marketingu-investicnich-prilezitosti-a-turismu>

Statutární město Ostrava (2012): Programové balíčky města Ostravy!!! [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.ostrava.cz/cs/turista/prezentace/prezentacni-materialy/prezentacni-materialy/c-documents-and-settings-krajcovaja-plocha-dokumenty-balaaky-katalogy_nova-c-katalog_pb_cz_2010.pdf

Statutární město Ostrava (2013): Realizované projekty [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/podnikatel-investor/projekty-mesta-ostravy/strategicke-projekty/iprm/realizovane-projekty>

stavnaweb (2011): Török és Balázs Építészeti Kft.: Regionální knihovna a vzdělávací centrum [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.stavnaweb.cz/Knihovny/Torok-es-Balazs-Epiteszeti-Kft-Regionalni-knihovna-a-vzdelavaci-centrum.html>

Stavební fórum (2006): Brownfields-hledání cesty z bludiště [online]. ©2001-2010, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.stavebni-forum.cz/cs/article/7493/brownfields-hledani-cesty-z-bludiste/>

Svaz měst a obcí České republiky (2010): Co je partnerství měst neboli town-twinning? [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.partnerskamesta.cz/o-twinningu/co-je-twinning/co-je-partnerstvi-mest-neboli-town-twinning.aspx>

Svaz měst a obcí (2012): Současné trendy v partnerství měst a obcí [online]. ©2013. Dostupné z: <http://partnerskamesta.cz/aktuality/publikace-o-partnerske-spolupraci-mest-a-obci-je-na-svete.aspx?referrerID=15>

SVOBODOVÁ, K. (2011): Percepce krajiny [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://cvut.mapovyportal.cz/percepce_krajiny.pdf

Světadíly.cz (2009): Lille- město z červených cihel [online]. ©2007-2008, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://francie.svetadily.cz/clanky/Mesto-z-cervenych-cihel>

ŠŇUPÍKOVÁ, R. (2012): Place branding [online]. ©2012, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://konference.osu.cz/svk/sbornik2012/pdf/budoucnost/socialniGeografie/snupikova.pdf>

Tourismuswirtschaft Austria International (2010): 40 Seiten für neue Wege im Tourismus [online]. ©2012, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.tai.at/index.php?option=com_content&view=article&id=1025%3A40-seiten-fuer-neue-wegeim-%20tourismus&catid=47%3A40-tourismuspolitik&Itemid=42&lang=de

Turistický portál Plzeňského kraje (2012): O projektu [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.turisturaj.cz/clanek/o-projektu>

Ústav územního rozvoje (2011): Principy a pravidla územního plánování [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaC-2011/C6-20110620.pdf>

VYSTOUPIL, J. a kol. (2005): Politika cestovního ruchu [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://is.muni.cz/do/1456/soubory/katedry/kres/3910085/MSMT_PNCR.pdf

zlin.cz (2012): Ve zlínském zámku bude galerie, restaurace i obřadní síň [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://zlin.cz/506742n-ve-zlinskem-zamku-bude-galerie-restaurace-i-obradni-sin>

Zlínská architektura (2013): Budova Měšťanské školy [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://architekturazlin.cz/budova-mestanske-skoly-0>

Zlínská architektura (2013): Univerzitní a Kongresové centrum Zlín-Multifunkční hala [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.architekturazlin.cz/univerzitni-kongresove-centrum-zlin-multifunkcni-hala>

Zlínská architektura (2013): Vila Tomáše Bati [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.architekturazlin.cz/vila-tomase-bati>

Zlínský kraj (2012): Bařův mrakodrap- sídlo Zlínského kraje [online]. ©2013, [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/batuv-mrakodrap-sidlo-zlinskeho-kraje-cl-173.html>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Fotodokumentace

Příloha 2: Přehled Evropských hlavních měst kultury

PŘÍLOHY

Příloha 1: Fotodokumentace

Obr. 1: Tate Modern Gallery, Londýn
(autor: london-attractions.info, 2013)

Obr.2: Gasometer Vídeň
(autor: wiener-gasometer.at, 2013)

Obr. 3: Propagační logo Lipníku nad Bečvou.

(autor: město Lipník nad Bečvou, 2013)

Obr. 4: Plastika Tilia-Lípa na náměstí T. G. Masaryka v Lipníku nad Bečvou.

(autor: Barbora TOMKOVÁ, 2013)

Obr. 5: Budova určená k rekonstrukci, možné budoucí využití jako muzeum.

(autor: Barbora TOMKOVÁ, 2013)

Střešní zámecká zahrada - dříve

Střešní zámecká zahrada - nyní

Obr. 6: Proměna zámecké střešní zahrady
(autor: město Lipník nad Bečvou, 2012)

Obr. 7: Nábřeží Járy Cimrmana
(autor: Barbora TOMKOVÁ, 2013)

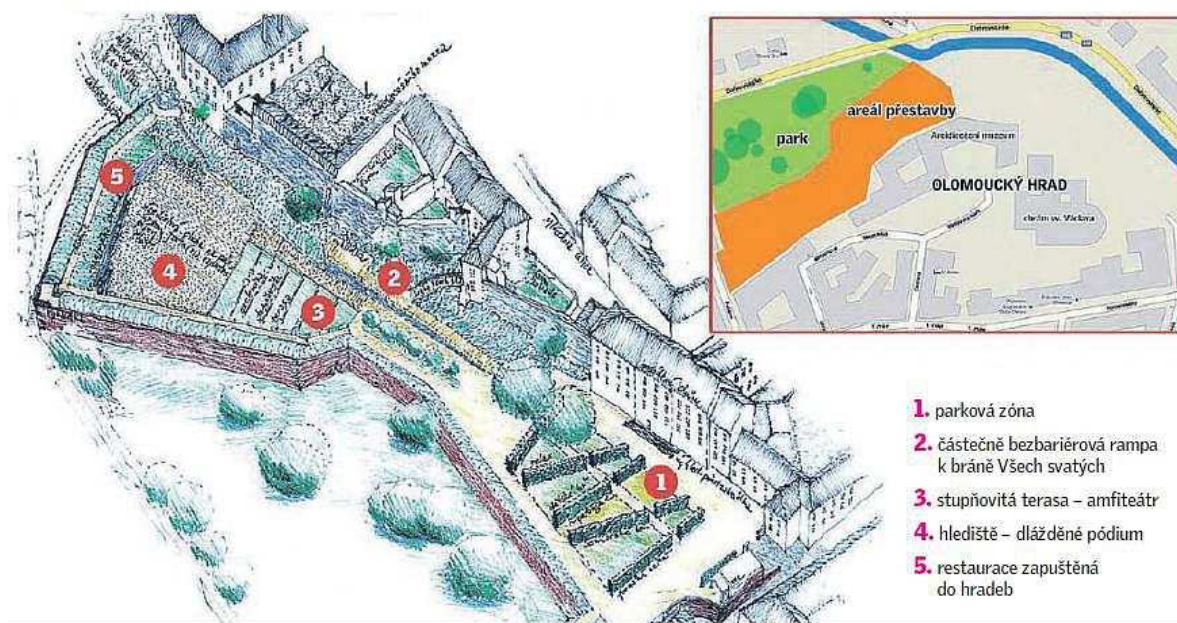

Obr. 8: Zvonice s parkovištěm.
(autor: Barbora TOMKOVÁ, 2013)

Obr. 9: Propagační logo města Olomouc
(autor: Statutární město Olomouc, 2013)

PROJEKT OLOMOUCKÝ HRAD

Zdroj: MmOl

Obr. 10: Schéma projektu Olomoucký hrad

(autor: deník.cz, 2012)

Obr. 11: Současná a budoucí podoba zimního stadionu v Olomouci

(autor: iDnes, 2013 a Česká televize, 2013)

Obr. 12: Vizualizace Středoevropského fóra
(autor: iDnes.cz, 2011)

Obr. 13: Areál Korunní pevnůstky
(autor: Muzeum olomoucké pevnosti o.s., 2013)

Obr. 14: Propagační logo města Zlín

(autor: město Zlín, 2013)

Obr. 15: Vizualizace 14 |15 Baťův institut

(autor: Baťův institut, 2013)

Obr. 16: Baťovské domky

(autor: iDnes.cz, 2013)

Obr. 17: Kongresové a univerzitní centrum
(autor: AED Project, 2013)

Obr. 18: Svah Zlín
(autor: Svah Zlín, 2013)

OSTRAVA!!!

Obr. 19: Logo města Ostrava

(autor: město Ostrava, 2013)

Obr. 20: Divadlo loutek a jeho přístavba (vpravo)

(autor: iDnes.cz, 2013)

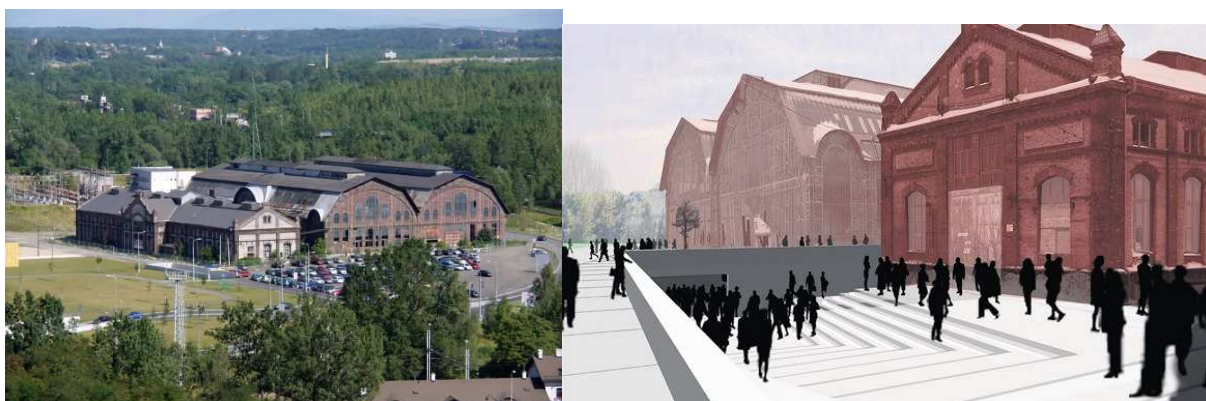

Obr. 21: Dolní oblast Vítkovice

(autor: IHNED.cz, 2013)

Obr. 22: Bývalý plynojem Gong, nyní multifunkční aula
(autor: město Ostrava, 2013)

Obr. 23: Trojhalí Karolína-současnost a vizualizace po revitalizaci
(iDnes.cz, 2013 a vyfotprojekt.cz, 2013)

Obr. 24: Historický komplex jatek
(autor: novinky.cz, 2013)

2013 Plzeň

Obr. 25: Logo Plzeň- Evropské hlavní město kultury 2015
(autor: město Plzeň, 2013)

Obr. 26: Světovar a budoucí 4x4 Culture Factory
(autor: Týden, 2013 a Regionpodlupou, 2013)

Obr. 27: Techmania Science Center
(autor: Občanské stavby, 2013)

Obr. 28: Proměna fotbalového stadionu ve Štruncových sadech
(autor: iDnes, 2011 a Impuls, 2013)

Obr. 29: Vizualizace novostavby divadla
(autor: StavbaWEB, 2013)

Obr. 30: Kašna na náměstí Republiky
(autor: iDnes, 2013)

Obr. 31: Český Krumlov
(autor: město Český Krumlov, 2013)

Obr. 32: Salzburg

(autor: Barbora TOMKOVÁ, 2013)

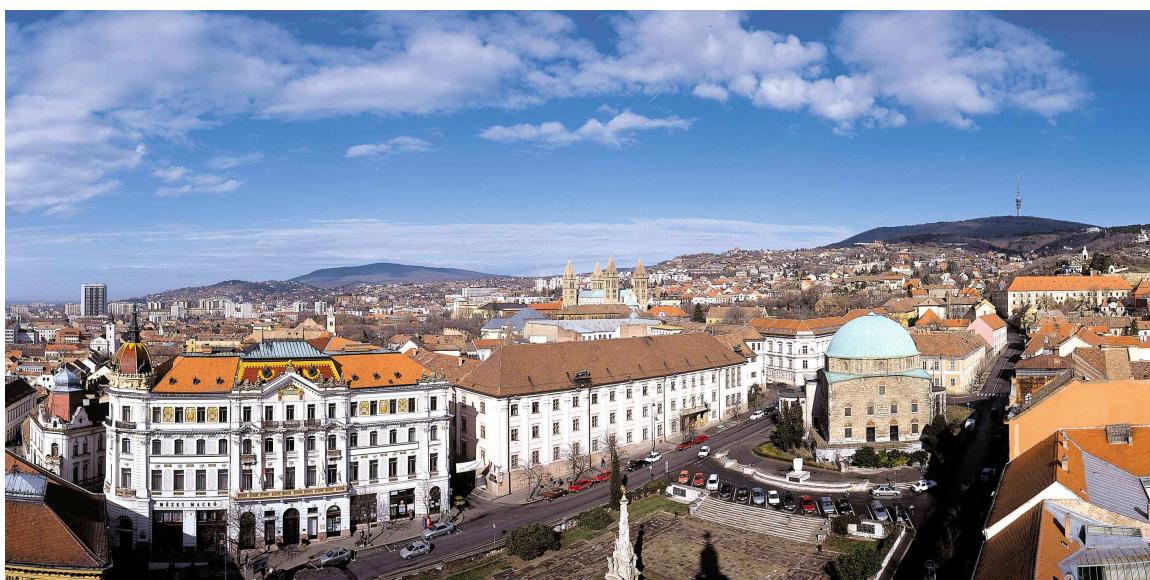

Obr. 33: Hangar-7

(autor: Barbora TOMKOVÁ, 2013)

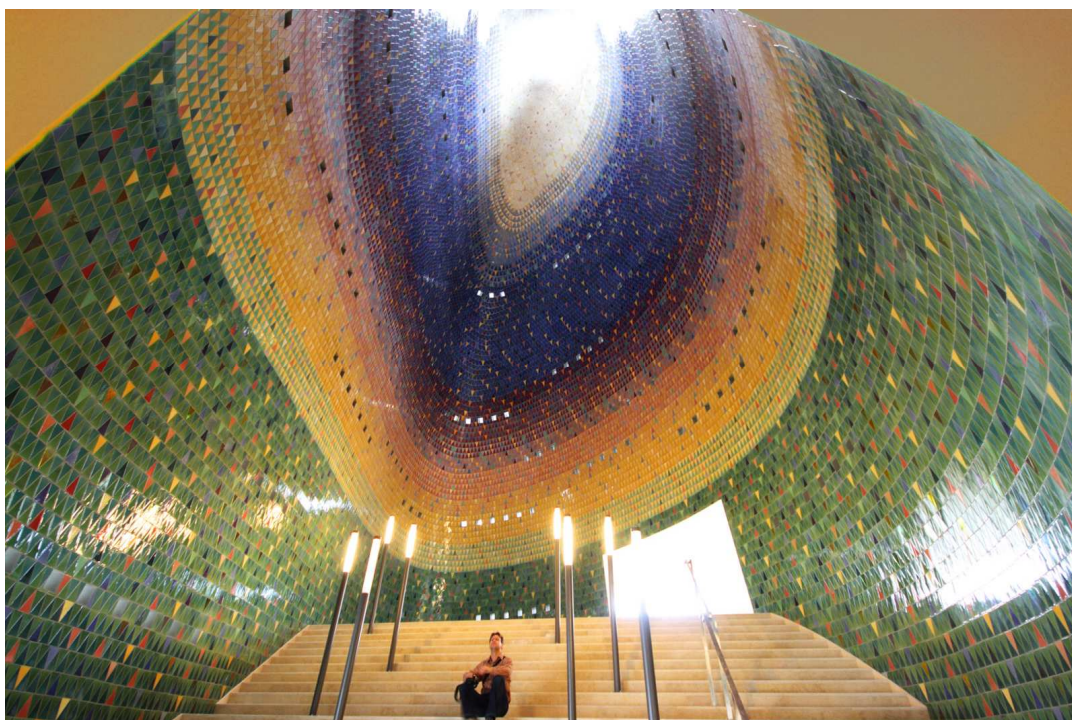
Obr. 34: Salzburg Art Project 2011-Connection
(autor: Barbora TOMKOVÁ, 2013)

Obr. 35: Pécs
(autor: město Pécs, 2013)

Obr. 36: Kodály centre Pécs
(autor: Archdaily.net, 2013)

Obr. 37: Knihovna Pécs
(autor: Artaic.com, 2013)

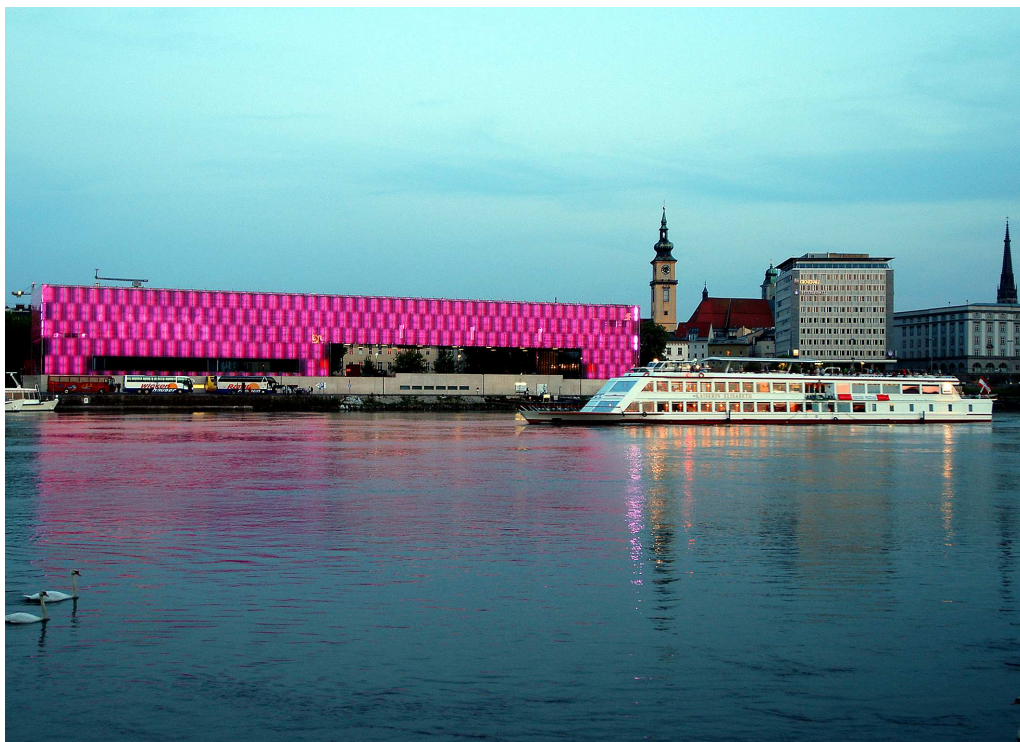
Obr. 38: Schaurausch Linz
(autor: Der Standard, 2007)

Obr. 39: Höhenrausch Linz
(autor: Manufactum.de, 2009)

Obr. 40: Ars Electronica Center Linz
(autor: grenzgenial, 2013)

Obr. 41: Lentos museum Linz
(autor: město Linz, 2013)

Obr. 42: O.K centrum Linz

(autor: město Linz, 2013)

Document 3

Obr. 43: Euralille

(autor: La Vie du Rail, 1993)

Obr. 44 :Lille- obrácené stromy na Grand Place během Evroského hlavního města kultury 2004.

(autor: Fichman, 2004)

Obr. 45: Maison Folie de Wazemmes

(autor: aenathon, 2013)

Obr. 46: Maison Folie Moulins
(autor: Lille Métropole, 2013)

Příloha 2: Přehled Evropských hlavních měst kultury

rok	město	stát																
1985	Athény	Řecko																
1986	Florence	Itálie																
1987	Amsterdam	Nizozemsko																
1988	Berlín	Německo																
1989	Paříž	Francie																
1990	Glasgow	Velká Británie																
1991	Dublín	Irsko																
1992	Madrid	Španělsko																
1993	Antverpy	Belgie																
1994	Lisabon	Portugalsko																
1995	Lucemburk	Lucembursko																
1996	Kodaň	Dánsko																
1997	Soluň	Řecko																
1998	Stockholm	Švédsko																
1999	Výmar	Německo																
2000	Avignon	Francie																
2001	Porto	Portugalsko																
2002	Salamanca	Španělsko																
2003	Graz	Rakousko																
2004	Lille	Francie																
2005	Cork	Irsko																
2006	Patras	Řecko																
2007	Lucemburk	Lucembursko																
2008	Liverpool	Velká Británie																
2009	Linz	Rakousko																
2010	Essen	Německo																
2011	Turku	Finsko																
2012	Guimarães	Portugalsko																
2013	Marseille	Francie																
2014	Umeå	Švédsko																
2015	Přezh	Česká republika																
2016	San Sebastian	Španělsko																

(zdroj: informací: European Commission, 2013)